

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

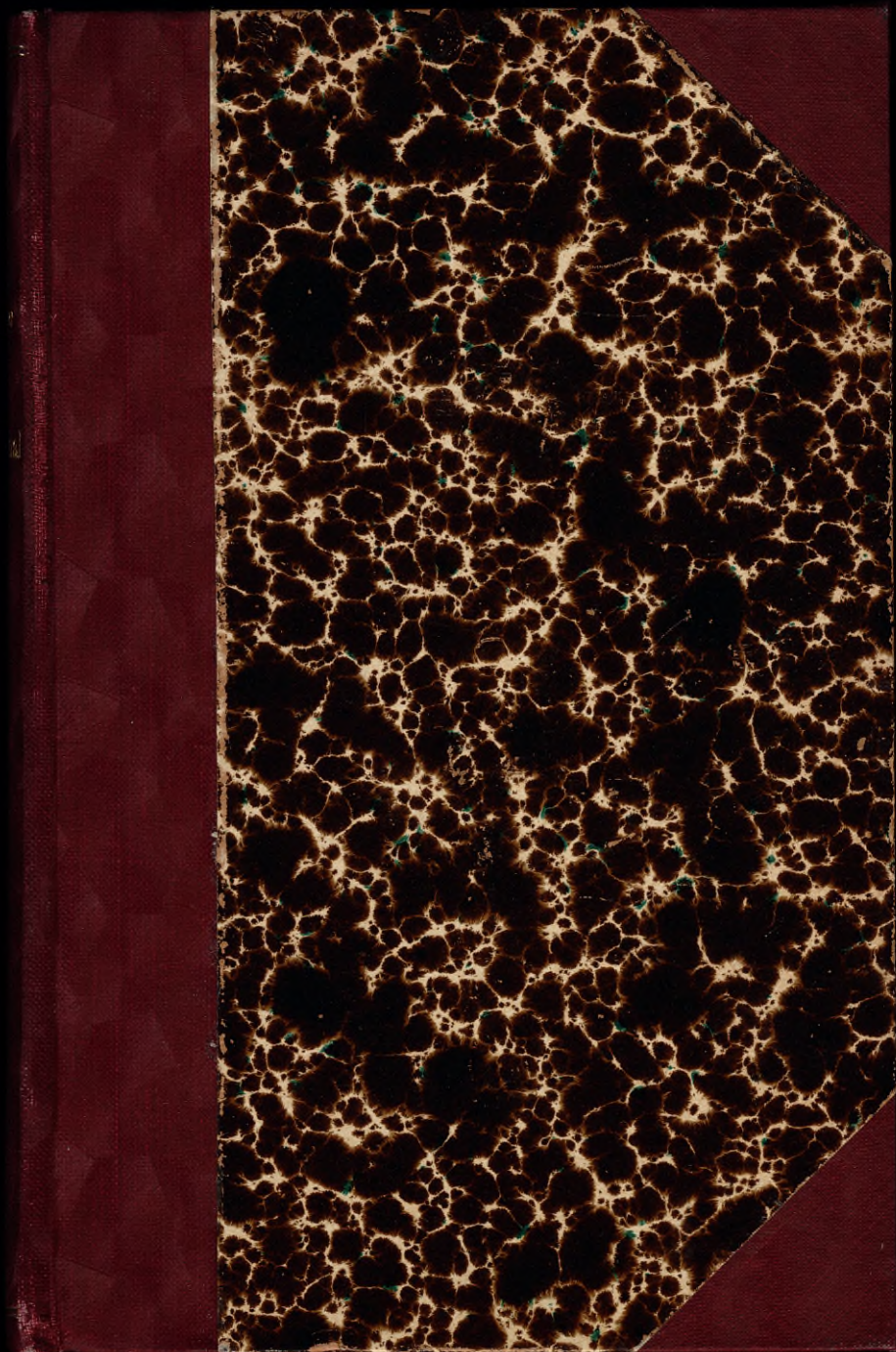
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

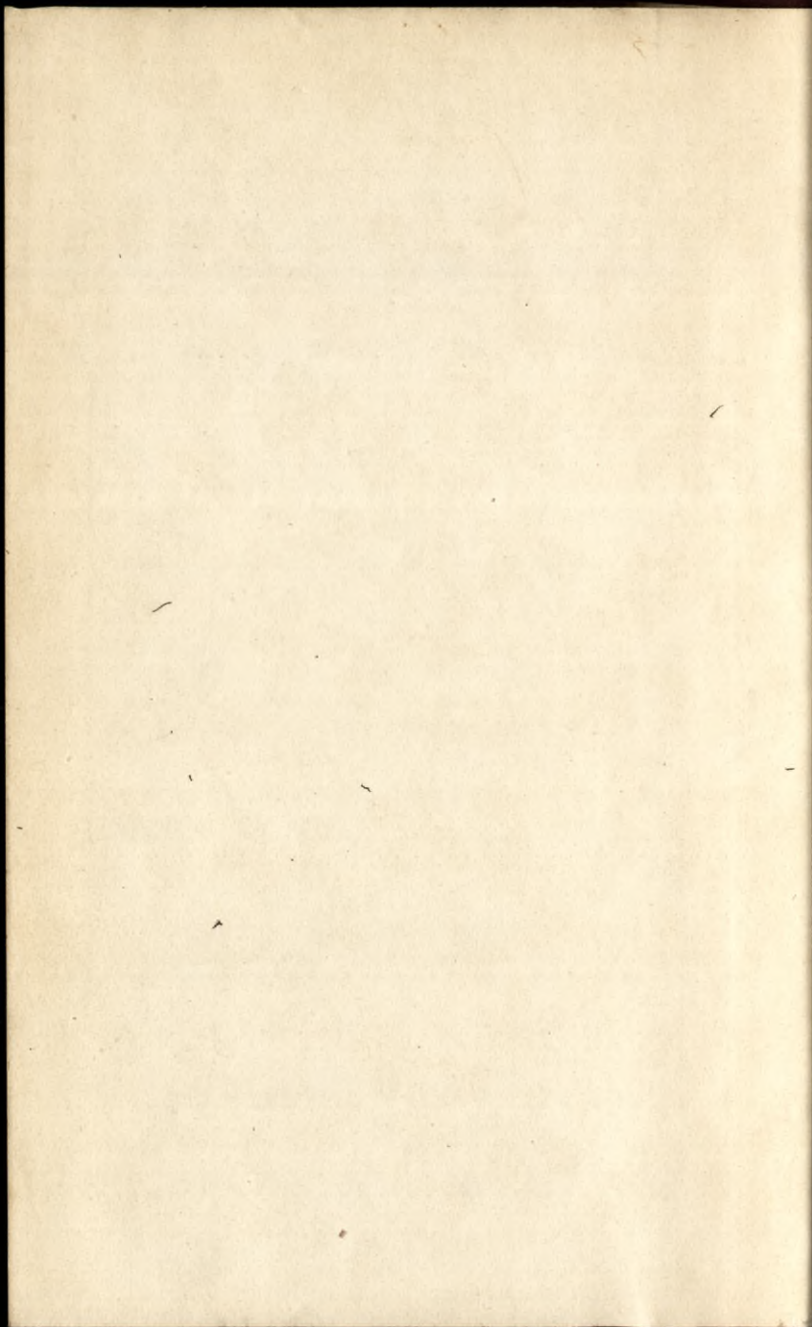
UPPSALA
UNIVERSITET

Litt.
Sv.

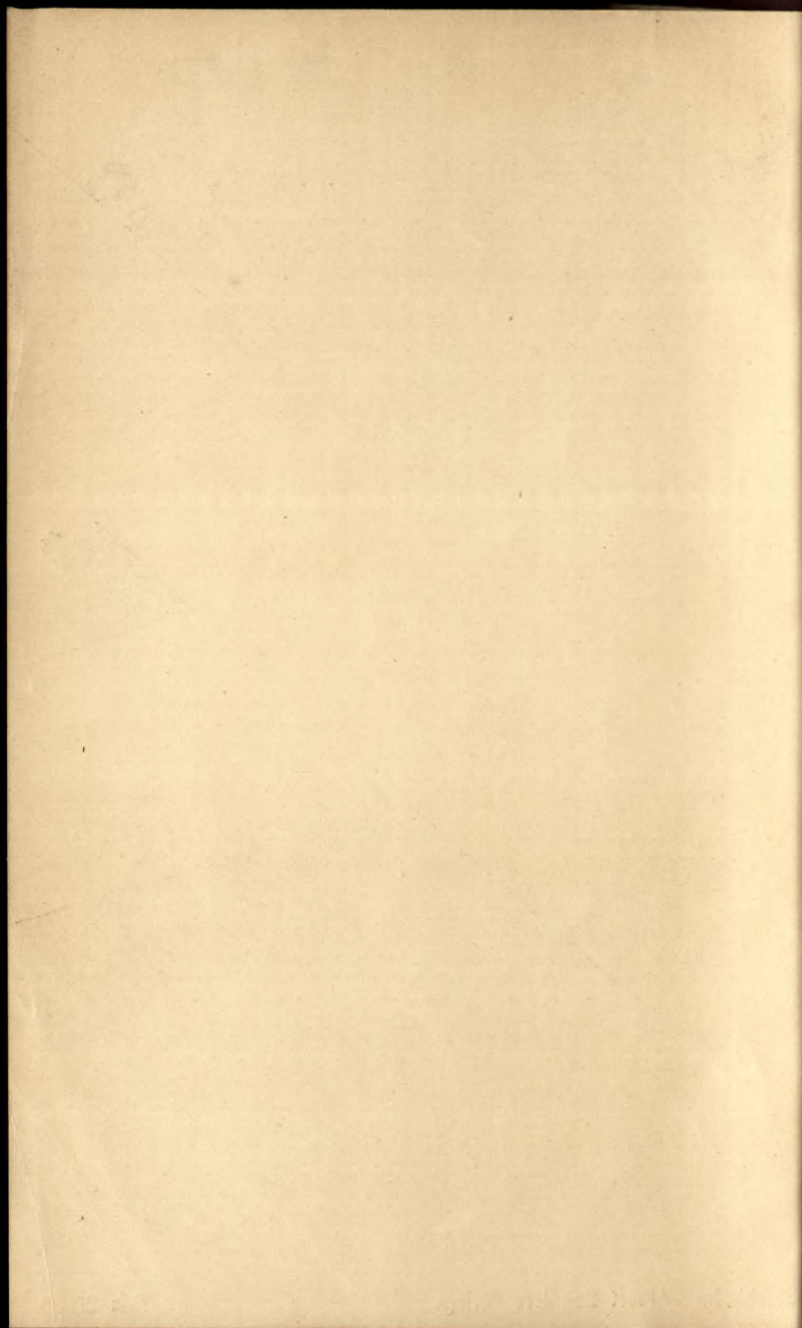

FRÄCK OCH VADMAL

AF
RICHARD MELANDER

I FRACK OCH VADMAL

AF

RICHARD MELANDER.

JANUARY 1800

1800

I FRACK OCH VADMAL

SILHUETTER OCH SKUGGBILDER

AF

RICHARD MELANDER,

förf. till »I läger och bivaek» m. fl.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

I FRÄCK OCH VÄDME

ALLIANCE

RICHARD MELANDER

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1888.

SVEN ISRAELSSONS JUL.

SVEN ISRAELSSON 1811

en gamla furuskogen stod tyst och drömmande. Tung låg himmelen deröfver i jemn, grå ton. Marken var hård efter sista frosten; bäcken, som nyligen gjort allt, hvad en uppsluppen ungdom kan hitta på för att muntra de allvarsamma granarne, hade blifvit grymt bebragen på lifvet. Han var född under vårsol och kunde icke minnas annat än varma dagar, ehuru han mot senhösten börjat ana oråd. Så tog han knäcken på sig en stjernklar natt och frös ihjäl. Han hade varit en favorit hos blomorna på stränderna, ty han hade sjungit vårsången för dem, då de ännu voro så små, att de knapt förmådde titta upp öfver gräsen och nicka åt honom; vid hans joller hade de drömt sina sköna midsommardrömmar; under den heta tiden, då solen ville förtorka allting, hade han varit trofast och vattnat deras rötter och nu senast på hösten, då de började ana, hvad som

väntade dem, var det han, som gifvit löftet om en ny vår. Så tystnade han. Och de följde honom utan undantag i döden.

Detta allt hade nu furorna år från år bevitnat. Derfor gladdes de aldrig, då de första söderifrån kommande flyttfåglarnes skri klingade öfver deras toppar; de visste huru det skulle gå och togo lifvet från den allvarliga, dystra sidan. Och der de uppträdde till öfverlägset antal, tryckte de ned stämningen öfver hela naturen.

Men de hade ock sin högtid. Julen med sin snö och de kalla nätterna, då allting gnistrade och tindrade af återljus från himmelens stjernor, det var deras tid. Och nu väntades denna. En hviskning derom hade just nyss farit genom skogen. Den hade kommit med några brokiga domherrar. Hvarifrån de fått den, visste ingen. En ekorre, som var nyfiken, tittade fram ur ett hål i en granstam för att taga reda på förhållandet. Domherrarne sutto helt nära med uppblåsta fjädrar, hopkrupna på en qvist, klumpiga och tröga. Ekorren, som var blott lif och rörlighet, hoppade ut för att visa fåglarne sin nya, grå vinterpels.

Han hade knapt hunnit igenom ett par furor, då den första snöflingan kom nedsväfvande. Der kom en till, ännu en, och när hans lifliga, kolsvarta öga tittade uppåt, glänste små hvita fläckar öfverallt mot den grå bakgrunden. I ett par sekunder var han åter inne i gran-

stammen, men stannade med hufvudet i gluggen och tog itu med en gammal hasselnöt, så det hördes lång väg.

Genom skogen ledde en dålig väg till torpet, som låg väl en half mil inåt. På vägen kommo åttaårige Karl Johan och hans ett par vintrar äldre syster Ilma gående. Det var dagen före julafton, och de hade nu varit i skolan sista gången på det året. Hållande hvarandra i hand, hade de gått i snabb, trippande takt, inbegripna i lifigaste meningsutbyte angående hvad far kunde hafva med sig ut från staden. Karl Johan höll på, att det var sådana der hvetegubbar med spetsiga ben, händerna i sidan och russin i stället för riktiga ögon. Ilmas juldröm sväf-vade ned i form af karameller.

Andedräkten stod i små moln om de röd-frusna näsorna, och allt som oftast fördes de lediga händerna till öronen. Men undan gick det, så det smälde i marken. Karl Johan såg emellertid bekymrad ut.

»Tror du jag vinner?» sade han plötsligt.

»Hva'? Menar du med snön?»

»Ja!»

Han hade slagit vad om två blanka knappar med dödgräfvarens Sven Petter, att det skulle bli snö den dagen, innan det var alldeles mörkt. Nu började redan skymningen draga liksom ett tunt flor öfver himmelen.

Då fick Karl Johan sigte på ekorren, som hoppat ut, och just som han ryckte systemen i

armen med anledning af det märkvärdiga, föll den första snöflingan rätt förbi hans näsa och hela rymden ofvanför honom var i rörelse. Då skallade hans ljudliga hurra genom skogen. Från hvarje snöflinga skimrade två blanka knappar emot honom!

Dansen öfver deras hufvud blef lifligare. De fina luftiga snökropparne svängde hit och dit, letade sig väg mellan furornas barr eller föllo behagligt och mjukt på dessa och blefvo ligande. Marken ljusnade alltmer och öfver bäcken breddes ett bländhvitt bårtäcke. Vägen, som barnen följde, utmärktes egentligen blott genom två djupa hjulspår. Snön föll alltjemt, band allting i tätare slöja, tog bort gränserna mellan berghäll och gräs, färgade hjulspåren hvita och utplånade dem alldeles bitvis. Så blef det afbrott i spåren.

Rymden hvimlade af dansande, luftiga väsen. Alla skulle ned till jorden. Granarne klädde sig i allt rikare skrud, mossan på marken, ljung- och lingonriset kröpo ned under täcket, för att sofva den långa vintersömnen -- och de hvita fälten, som afbröto hjulspåren, grepo allt mer omkring sig. Karl Johan jublade, Ilma anade något sorgligt och var färdig att gråta, men höll god min, så godt hon kunde.

Skymningen hade verkligen kommit hastigare, än de trott, och snöfallet snarare till- än aftog. Karl Johan och systemen gingo långa vägstycken, utan att se annat än snö på marken.

Hjulspåren hade försvunnit och kommo icke mer fram!

Syskonen ökade nu, om möjligt, stegens hastighet, och Karl Johan var alldeles tyst. En känsla af att icke allt stod rätt till, smög sig på honom, men han skämdes att gråta och trippade blott på. Plötsligt snafvade han mot en sten. Systemen höll upp honom och han fortsatte, för att strax derpå göra henne samma tjänst.

»Vi ä' inte på vägen, Karl Johan,» sade Ilma. Hon skrapade med foten undan snön, för att se efter. Vissnadt gräs stack fram i halfdagern.

»Vi ska springa,» föreslog brodern.

Och så sprungo de hand i hand, tills han åter föll. Han slog händerna i något, som var hårdare än vägen. Det var berghäll. Ilma spejade åt alla håll, för att känna igen sig: öfverallt trädstammar och snö. En tanke, värd guld, blixtrade till i hennes hufvud.

»Kom, lille Karl Johan, vi ska följa märkena efter våra fötter, så hitta vi vägen igen.» Och så satte de i gång, hon före, han efter, ytterst missmodig, med sin blötta abcbok i handen. Snön föll ljudlöst och ymnigt, millioner efter millioner flingor följde hvarandra ned till det hvita underlaget. Och skymningen tog till. Ilma hade tårarne i halsen, men medvetandet eller aningen, att allt berodde på henne, höll henne uppe. Karl Johan var alldeles förkrossad och blott yrkade på att få komma hem.

Flickans stora ögon stirrade i den knappa dagern. Spåren blefvo allt otydligare, och ölägenheten af att hafva sprungit framträdde tydligt, då de nu hade så mycket längre att gå.

Hela rymden rörde sig af snöflingor, som föllo tätt, sida vid sida på furornas grenar, stenblocken, buskarne och barnens spår. Ilma såg icke längre några märken efter deras fötter, och snart skulle snön gå dem öfver skorna. Men qvinnan hade vaknat hos den späda flickan, qvinnan i hela sin uppfinningsrikhet, mod och kraft. Tårarne, som hållit på att frambryta, nedsväljdes, och hon stämde upp en sång, som skallade genom skogen. Karl Johan förstod icke det minsta af anledningen härtill, men fann sig lifvad, först att upphöra med snyftningarne och strax derpå att af full hals stämma i. Skogen lyssnade i andlös tystnad till de klingande barnarösterna.

Och just därför, att de gamla granarne voro så andäktiga, kunde en man, som ett godt stycke derifrån körde vägen framåt, också uppsnappa en ton — blott en enda. Men det torde finnas i fadershjertat, såväl som i moderns bröst, en sträng, hvilken aldrig underlåter att dallra, då stämman från ett eget barn når det yttre örat. Nog af — Sven Israelsson höll in hästen och lyssnade. Under tiden foro hans ögon af sigtslöst öfver marken omkring honom, och allt samlade sig till ett halfmedvetet intryck af snö — idel snö. Så körde han en liten bit, allt

under det hans sinnen hade liksom gått upp i ett enda, hörseln. Men intrycket af snö, som han egentligen icke förut reflekterat öfver, framträdde under tiden allt skarpare och tog form utaf snö, som var djup och blef allt djupare, snö, som föll öfverallt, snö, som hade alldeles utplånat vägen! Viss, som han var om kosan i skogen, der han kände hvarje trädstam i vägens närhet, hade han icke tänkt häröfver, men nu framträdde om- och omigen tanken på snö, som dolde vägen.

Skymningen hade tätat till mörker, då han åter höll in hästen. Vagnen, som före snöfallet gått lätt på hårda vägen, hade nu blifvit tung, så att man kunde behöfva pusta ut ett slag.

Från skogen hördes ej mer ett ljud, utom det lätta fallandet af någon snömassa. Sven Israelsson stod der orörlig vid sidan af sin ännu stillastående vagn. Strängen i hjertat ville ej upphöra att dallra.

Långt inne i skogen ledde små hål i snö-täcket fram och åter, i krökar hit och krökar dit, öfver höjningar och utför sluttningar, tills de slutligen stannade vid en stor gran. Under dennas nedersta hvalf sutto i mörkret ett par små figurer, hopkrupna, nästan hvita, tysta, som furan öfver dem.

Hon var ännu vaken och hade dragit sin lilla schal omkring hans axlar, der han satt med hufvudet mot hennes bröst och sof så godt, som om han legat i sin egen lilla trälåda hemma i

torpet. Hon hade knäpt ihop händerna, dels emedan hon derigenom kunde hålla schalen tätare omkring honom, dels emedan hon ännu aldrig förrättat en bön utan att hafva fingrarne sammanknäpta. Och Ilma, som icke lärt så synnerligt mycket i skolan (Karl Johan hade lättare att läsa utantill), hade åtminstone inhemtat det, att så länge man kan draga ett andetag till bön om hjälp, fins det möjlighet att få hjälp, äfven om man aldrig kan begripa, huru det skall gå till. Det var precis skolmästarens egna ord, och de riktigt ringde om öronen på henne, der hon satt i snön och kände, huru kylan smög sig öfver henne, medan hon gjorde sitt bästa att värma brodern.

Skogen slumrade öfver dem. Den drömde visst, liksom troligen nu Karl Johan, om julafton, som snart skulle randas.

Då trängde ett ljud genom rymden fjerran ifrån, ett svagt ljud, som dock hade kraft nog att leta sig ända fram till henne. Och det matta ropet var äfven tillräckligt att fylla hela hennes hjerta, ty hon hade med osviklig visshet igenkänt »fars» röst. I en sekund var Karl Johan uppruskad och fattade snart så mycket af situationen, att han kunde med hela styrkan af sina uppöfvade lungor hjälpa systemen att sända ett skallande »far!» genom skogen.

Det ropet, som sprang ur två jublande bröst, bröt sin väg genom rymden och kom till Sven Israelssons öra så tydligt och öfvertygande, att

han i en enda vändning slog tömmen om en trädgren och strax derpå begaf sig springande inåt skogen, utan att sakta farten, förrän han fick syn på Ilma och Karl Johan, hvilka stodo på en hög sten och efter den senares »räkning till tre» gång på gång pröfvade lungorna med samma enkla ord: »far!»

* * *

Sven Israelsson var i allmänhet icke någon glad natur. Och aldrig hade han vidare funderat öfver, hvarken att han såg det mesta här i verlden genom grått glas, eller hvarför han gjorde så. Det var nu en gång hans lynne. Mor Elin hade ett annat. Hon tyckte lifvet var rätt bra, som det var, åtminstone kunde det varit mycket sämre. Men aldrig hade det fallit henne in att försöka inverka på Sven i detta afseende. Kampen för tillvaron tog så mycken tid i anspråk, att makarne sällan hade annat att tala om. Och i den punkten kommo de godt öfverens och knogade tillsamman med framgång. När det slog illa ut någon gång med potatis eller korn, kunde mor Elin taga hårdt nog vid sig, medan Sven lugnt framhöll sin mening, »att det skulle så gå, emedan det mesta här i verlden ändå skall gå på sned». Då plägade emellertid hustrun icke vara sen att gifva honom en lexa, för det han aldrig ville tro godt om den, som skapat dem och ändå dittills sörjt för deras

uppehälle. Vanligtvis var då Svens svar: »Du ä' dum, mor, som går och inbillar dej, att någon sörjer för oss. Hvarför skulle då folk, som arbetar mer än andra, ändå alltemellanåt svälta ihjäl? Det fins aldrig dugg styrsel i det hela, utan det går, som ett maskineri, och man får passa sej, så man inte kommer i kuggarne.»

Det finnes personer, som genomgått så bittra vexlingar i lifvet, att de slutligen mistat tron på allting och blifvit vana vid att taga hvarje framgång eller lycklig tilldragelse blott som förspelet till något nytt elände, men hvilka ändock icke kunna förneka, att åtminstone julaftonen gifver dem en stråle verklig glädje, hvaraf deras hjerta måste värmas, de må rasonnera huru som helst med sig sjelfva. Några enkla ljusstumpar i en liten gran kunna hafva mer värmekraft, än solen sjelf, ty den senare är för mången vid sin uppgång blott tecknet till, att en ny dag af elände randas; julljusen — der de finnas — lysa alltid upp någon vrå i hjertat, om än blott för ett ögonblick. Vi hafva dock alla en gång varit barn.

* * *

Sven Israelssons stuga hade två rum, ett till höger om farstun, hvilket äfven var kök, och ett å motsatta gafveln, der familjen åt och bodde. Husfadern hade haft mycket att bestyra utomhus under dagens lopp, hvarför ock mor Elin

varit i godt tillfälle att tillsamman med barnen, mannen ovetande, göra det litet jullikt i stora rummet. Granar fans det godt om i skogen, ett par ljus hade barnen fått af skolmästaren, och mor hade dessutom sparat ihop litet i den vägen, så att, när alla hjälpkällor anlidades, det hela blef riktigt ståtligt. Nybakadt bröd, så fint, som omständigheterna det medgifvit, låg framme på det hvita bordet och spred en behaglig doft i rummet; i hörnspiseln sprakade och flammade det, som vid en eldsvåda, ty Karl Johan hade fått lof att sköta brasan för qvällen. Nu satt mor med barnen framför elden och väntade.

Det hade varit mörkt ute en god stund, då de hörde far komma från grinden, stanna en stund på trappsteget och stampa snön från stöflarne samt derpå träda in i den lilla förstugan. Enligt öfverenskommelse skulle han icke få komma in i stora rummet ännu, utan gick i stället till köskammaren, der mor lagt fram hans söndagskläder. Medan han höll på med toaletten, tänades ljusen i stora rummet, och Karl Johan styrde ut sig i den gamla skinnpelsen för att vara tillreds att råma, när dörren öppnades. Ilma var förtjust öfver idéen, som de fått af någon kamrat i skolan.

Ändtligen kom då far, sedan barnen väntat en evighet, och ett helt knippe af strålar mötte honom i dörren, Karl Johan höll väsen värre, än någon kalf, och Ilma skrattade så hon kunde

kikna. Och Sven Israelsson såg så innerligt god ut, när han ur rockfickan framtog ett par små paket till barnen samt klappade Ilma på hufvudet och Karl Johan på pelsen. Men någon glädje lyste icke upp hans ansigte, något skimmer af lycka spreds icke deröfver. Han var en oförbätterlig, tungsint filosof och allt annat än någon stämmingsmenniska.

Båda barnen hade gissat rätt med afseende å fars val af julklappar till dem. Ilma hade fått sina karameller, brodern sina hvetegubbar med russin uti, och deras lycka var oblandad, der de nu sutto i en vrå på gemensam pall, vexlande tankar angående de kostnader, far kunde hafva nedlagt på gåfvorna. Framför spiseln sutto föräldrarne, stirrande in i glöden.

»Det blir köld till natten,» sade mor Elin.

»Ja, jag tror det: det ä' slut med snöandet, och himmelen ä' alldeles klar.»

»Stackars uslingar, som inte ha ved på julafton!»

»Ja, det ä' minsann tur, att man har pinnar att värma sig med — så länge det räcker.»

»Vår Herre har hjälpt oss hittills, och vi få väl hoppas, att det inte ska bli värre, än det har varit.»

»Det vet man aldrig.»

»Nänä, men när man ingenting har, så får man hoppas att få.»

Sven teg.

»Skulle vi inte läsa lite i qväll på julafton, tycker du Sven?»

»Jo vars, om du vill, så.»

»Far,» afbröt Karl Johan, »var det mej eller Ilma, som far hörde i skogen i går?»

Sven svarade icke.

»Säg far!»

»Jag hörde knapt någon af er.»

»Nä, men annars hade far inte fått tag i oss, hvasa?»

Han blott såg i elden. Ända hittills hade han icke så noga tänkt öfver gårdagens händelser. Nu kom det för honom alltsamman, det enda, svaga, nästan ohörbara ropet, hans känslor, då han hörde det, ängslan, som följde derpå, och slutligen synen på den höga stenen. Det var allt litet underligt. Hade han blott kört en smula fortare, så att vagnen skramlat något starkare, skulle kanske barnen nu aldrig suttit der borta på pallen.

Mor kom med bibeln, och Sven började läsa, eftersom hon slog upp för honom. Allt emellanåt passade hon på att sticka in ett: »Det ä' sköna ord de här, Sven.» Och då lade mannen boken i knäet, såg allvarsamt in i elden, men sade ingenting.

Borta i hörnet sutto barnen jollrande. De lefde i sin egen lyckliga verld, der det hvimlade af julljus, hvetegubbar och namnam; stundom flög en strålande blick bort till föräldrarna, sökande deras ögon. Mor ryckte sin man sakta

i rocken och pekade mot gruppen borta på pallen. Sven såg ditåt, och hans blick dröjde gerna kvar en stund.

»Undrar, hur di ska slå sej ut i verlden,» sade Elin.

»Ja, inte blir det mycket efter oss, mor.»

»Nä, men vi hade heller inte mycket att börja med och det har ändå gått ihop rätt bra — och ännu mindre ha sparvarne der ute i snön!»

»Di fryser också ihjäl rätt ofta.»

»Inte alla ändå.»

Mannen tog åter till boken, hustrun knäpte samman händerna i sitt knä och hörde på under sakta vaggande med kroppen.

Så förflöt en stund, hvarunder ljusen i grannen brunno ned, det ena efter det andra, bränderna i spiseln förtärdes och sjönko tillsamman i en stor glödhög. Sven hade lagt bort bibeln och satt nu talande om hvarjehanda med sin hustru. Mörkret utanför letade sig in genom de frusna fönstren och höljde föremålen närmast väggen i skymning. Det var tyst borta i barnens vrå. En och annan glöd flammade till och jagade undan skuggorna så, att föräldrarna kunde se, huru Karl Johan somnat in, med hufvudet i systemns knä. Taflan var fridfull, men litet dyster. Någon verklig julstämning hvilade icke öfver det hela.

Efter ännu en stund gick Sven ut till ladugården, för att se om korna och hästen. Öfver honom tindrade otaliga stjernor, och när hans

blick öfverfor marken, gnistrade och blänkte det äfven der; öfverallt blott strålar, ljus, bländande ljus — men ingen värme. Svens öga såg bort mot skogen; den stod der mörk, andlöst tyst, hemlighetsfull, som alltid. Den arbetande klassen är i allmänhet icke mycket fallen för att reflektera öfver naturens företeelser. Men omedvetet tager nog torparen, såväl som den estetiskt bildade, intryck af de stämningar, som skogen, stjernehalvvet och qvällens skuggor frammana. Det föreföll allt Sven högtidligt, andaktsfullt, vackert, men kallt.

När han vände åter från djuren, låg stugan der framför honom upplyst och varm, och från skorstenen steg en fin rökpelare mot himmelen. Då han stängde grinden efter sig, öppnades stugdörren, och ett starkt sken strömmade ut samtidigt med att mor Elins vänliga stämma ropade mot honom:

»Kom in, gubben min, ska du få varm julgröt!»

»Tack, mor!»

Ljusstrimman afkliptes åter, då dörren stängdes. Han stod qvar några ögonblick vid grinden. Så kallt allting var derute omkring honom! Men stugan hade värme, icke blott ljus. Och åter kom för honom den der synen af barnen, som stodo på den höga stenen i skogen. Huru skulle det hafva varit, om han *icke* hört det der svaga ropet: far! Kanske kallt äfven inne i stugan!

* * *

Tidigt juldags morgon var familjen uppe, ty det var långt till kyrkan. Mor skulle åka dit med barnen, och då hade Karl Johan och Ilma fått löfte om att köra en bit hvar. Ännu hade mor Elin icke kunnat förmå Sven att följa med, ehuru det säkerligen icke fans en frisk karl i nejden, hvilken icke besökte julottan. Han stod kvar i sin förstugudörr, när familjen, så väl insurrad, som deras förmögenhetsvilkor medgäfvog, gaf sig i väg. Ut genom grinden for släden och svängde in på skogsvägen, och det fordrades mors hela skarpsinne att följa spåren af ett annat åkdon, som redan före dem kommit längre in ifrån skogstrakten, för att hinna till julottan. Sven såg en skymt af Karl Johans ludna mössa, och så försvunno de, och han stod ensam. Bjellrans klang förlorade sig så småningom, och furuskogens graflika tystnad hvilade åter öfver nejden. Det var lika bländande stjernklart, som qvällen förut, ja det tycktes, som om stjernorna ville stråla än kraftigare nu.

Intet ljud störde den gryende juldagens stillhet. Några vakna sparfvar hoppade ned från taket för att undersöka en hötuss, som låg kvar efter släden. Deras ifver förrådde, att de funnit något af värde. Svens blick följde dem omedvetet, och mor Elins ord från samtalet vid brasan kommo för honom.

Då dallrade genom den lugna rymden en svag, klingande ton. Den var knapt märkbar, men Svens öra hade dock uppfattat honom. En

underlig känsla genombäfvade hans bröst och han nästan höll inne andan, för att få höra ljudet upprepas. Det dröjde en liten stund, och så kom det åter, lika svagt, men så rent, som klangen från en kyrkklocka på landet kan ljuda. Och Svens bröst, som aldrig förr berörts af det ljudet, kom också i dallring, tyckte han, och det var kanske icke så alldeles utan, att hela hans starka kropp började skälva en smula. Han vågade icke röra sig af fruktan att förlora den ton, som möjligen skulle komma för tredje gången. Och den kom, lika matt, men dock med samma styrka att genomtränga hela hans väsen.

Känslor, som han förr aldrig anat, brusade genom honom, det lyste och tindrade af millioner stjernor öfver och omkring honom, han visste knapt, att han sprang in i stugan för att taga på ytterkläderna och de grofva stöflarne eller att han en minut senare gick, så fort benen kunde bära honom, ut genom grinden och efter slädarnes spår. Och han hörde knapt, att bjellerklang bakom närmade sig allt mer, till dess en röst ropade åt honom:

»Go' mor'n! Ä' det inte Sven Israelsson?»

Då kom han med ens till full besinning, gick åt sidan af vägen och stannade, för att se, hvem det var. En släde kom i rask fart och var snart framme.

»Ska Sven till julottan?» frågade samma röst.

»Ja, jag hade inte tänkt det först, då min qvinna for med småbarnen.»

»Här ä' plats för en till.»

Och Sven for i väg genom den mörka skogen under en strålande stjernhimmel, och undan gick det, så det hven om öron och näsa. Efter en stund hördes åter klockorna allt starkare, fullare och mer välljudande, släden svängde in på byvägen, skogen glesnade å ömse sidor, det blef ljusare och ljusare, marken jemnades ut till vida, snötäckta åkerfält, och så kom kullen fram, på hvars topp kyrkan låg, strålande af otaliga ljus och utsändande sin klockklang till alla håll af nejden.

När de så trädde in, rent af bländades hans ögon, under det att en ström af toner brusade från orgeln och han fick trefva sig fram utefter en bänkrad; det var julljus, hvart han vände sina blickar, ty ett par tårar, som han omöjligt kunnat återhålla, bröto i oändlighet strålarne från kronan, altaret, predikstolen och bänkarne, han såg icke klart och kom till sig sjelf igen först, då en liten hand ryckte honom i rockärmen och en späd stämma halfhögt ropade:

»Nä, se far!»

✻
EN MIDDAG.
✻

IN MIDDAG

Det hven och yrde i rymden. Snön, söndersliten och nästan pulveriserad, jagades fram och åter, uppåt och nedåt, stannade ett ögonblick på ett mörkt tak för att i nästa sekund söka lugn på ett annat, trängde sig in i fönsterspringor och försökte att, om också i form af vatten, komma in i rummen, flög i riktiga moln utefter gatorna, vek om hörnen och rök i väg så långt den gatan räckte, fick ursinnigt brådtom öfver torget, tittade som hastigast in genom den öppna, smällande dörren till patron J. J. Peterzéhns »delikatess-magasin» och störtade derefter, mätt på tillvaron, kortaste väg ut till hafsviken, som låg och gungade, fräste och tydligen i fullt raseri höll på att söndersmula isen, hvilken legat så tung och säker och sökt quäfva allt lif i vattnet.

Peterzéhns boddörr slog igen och for åter upp, gång på gång, tills ändtligen en ruta klin-

gade. Liksom om han haft samvete, stannade stormen för några ögonblick och tycktes lyssna, medan snön, glad öfver att hafva sluppit undan busen der utanför, dansade rundt öfver golfvet bland uppslagna blecklådor, papp, öppna ärtsäckar och äfven tog en liten rond förbi smålådorna med gryn, socker, kryddor, russin och mandel. Då knarrade och dunkade det i trätrappan innanför boden, som om man rullat ned en medelstor mörsare, en liten korpulent man i skjortärmarne kom instörtande och fick igen dörren samt en pappskifva i hast tryckt emot den nyss gjorda gluggen. Han tycktes vara så beherskad af sinnesrörelse, att rösten hväste, när han pressade fram ropet: »Nygren!»

Händelserna utvecklade sig sekundsabbt. Dörren till ett inre rum slets upp af en halfklädd mansperson, som rusade ned för ett par låga trappsteg, tog några skutt öfver golfvet, nådde patronen och fick i samma blink en het-tande örfil. Alltjemt fasthållande pappskifvan med ena handen, lät Peterzéhn sitt lediga pekfinger utmärka de otaliga ställen, der snön funnit en fristad, under det hans tunga blott förmådde framstöta några kärnfulla:

»Se! Se — se — se!»

Dörren, genom hvilken Nygren kommit för att dragas med in i händelserna, hade gått igen, påverkad af sin mekanism, men genom ett hörn af den lilla glasrutan, som var försedd med en röd gardin, framtittade ett öga och spetsen af

en platträckt näsa. Patronen upptäckte synen och kände, huru sinnet åter rann på honom, släppte sitt tag i pappskifvan för att antagligen dela ut en örfil på annat håll, men när i det samma snön kom infarande genom gluggen, ändrade han beslut och flög tillbaka till sin post. Den röda gardinen föll ned för dörrfönstret, och det hördes ej en knäpp der inifrån.

»Nygren — Nygren, sa' jag!»

»Ja, jag hörde det.»

»Hörde! Kom hit och håll i pappskif— nej, stå kvar, han ska få sej en till, der han står — stå kvar, sa' jag — *stanna karl!*»

Dörren med det lilla, röda förhänget slöt sig efter den försvinnande Nygren.

»Gubben ä' galen,» sade den andre, som ej vågat sig ut, »hör på honom!»

»Vrid om nyckeln! Det går öfver på ett par minuter. Låt mej titta ett slag i rutan.»

Nygren smög dit sitt öga. Peterzéhn hade lemnat fönstret och redan hunnit rycka ut ett halft tjog lådor, vräka undan säckar och rifva ned en mängd lösören i golfvet, under det hans läppar framhväste ett oändligt upprepadt: »hammaren!» Bäst gubben höll på som ifrigast, öppnades luckan i dörren och en hammare släpptes ned på golfvet. Några minuter senare var en pappskifva spikad för den utslagna rutan och rummet tomt. Mörsaren rullade åter upp för trappan.

* * *

Grosshandlare Hegrell, titulär vice konsul, stod vid sitt mellersta salsfönster med händerna under frackskörten och såg ut. Bakom honom sträckte sig utöfver större delen af golfvet ett rikt dukadt middagsbord med blommor och små tryckta matsedlar. Yrvädret snarare till- än aftog. Konsuln följde med uppmärksamhet, huru plåttaket midt emot — det enda i staden, utom hans eget — ömsom färgades hvitt af snön och ömsom framstod bart och svart. En af dörrarne i rummet slets upp och slängdes igen hvarannan minut, och för hvarje gång rusade en piga ut eller in. Nere på gården vid flaggstången stod en gammal magasinsdräng med kragen uppslagen och händerna i fickorna, färdig att på signal från köksfönstret hissa Bolivias flagga.

När klockan i hörnet knäpte till tecken, att hon snart ämnade slå tre, kom den åttaårige Thor Hegrell inspringande och meddelade, »att han sett dom». Konsulinnan, ett fruntimmer om vid pass tolf pund, som i hemlighet hade litet att göra i stadens största tidning, sväfvade fram ur våningens fond, följd af fröken Emma, hvilken bredvid modern tedde sig som en läringsbåt vid ett lineskepp.

Konsuln hade plattryckt ansigtet mot rutan för att kunna följa gruppen, som närmade sig dernere på gatan, än framlänges med nedkörda hufvud, än baklänges med händerna om öronen. När de så dragit sig in på planket, der han

icke längre kunde se dem, gaf konsuln signal mot tallriken, som för detta ändamål placerats på bordet bredvid. Thor rusade ut i köket med befallningen och strax började en piga dunka i fönsterposten. Då slet magasinsdrängen der nere loss flagglinan, blåste ett tag i näfvarne och började hala. Men snön, som yrt in i hvarenda springa och hvartenda håll, stort nog att rymma en tapetnubb, hade icke heller glömt knappen på flaggstången. Af den fuktiga luften hade skifvan der uppe svält, och mannen, som stått och frusit i snöyran, arbetade förgäfves, ty linan ville icke löpa. Gruppen af gäster var inne på gården, närmade sig och såg sig omkring. Mannen vid stången slet och slet, blåste i näfven och tog nytt tag, hoppade upp på stenfoten kring stången och slet än bättre, blef varm och ilsken, snodde linan om armen och ryckte till, så stången gungade. Linan kom neddansande med detsamma, som köksfönstret flög upp och konsulns ansigte trädde ut i ovädrret och ett skallande: »nöt!» sändes ned till mannen, såsom ett erkännande af hans ansträngningar.

Just som epitetet träffade sin man, framkom från husknuten Peterzéhns runda gestalt, följd af två smärta. Peterzéhnn uppfångade ropet, vände sig hastigt till Nygren och frågade:

»Var det åt mej?»

»Jag nästan tror det, patron!»

»Då komma vi för sent,» flämtade principalen och rullade som en igelkott fram till

trappan. Snart trädde han röd, fet och flämtande in i salen samt kastade genast en äkta svensk blick bort mot bränvinsbordet.

Nya gäster anlände, man bugade och neg, tog gång på gång upp ämnet om yrvädret, klap-pade Thor på hufvudet, så att pojken till sist började skrika och alldeles förlorade sitt goda lynne, yttrade åsigter om tullskydd och frihandel, norsk politik och Hazelii energi, man glömde icke sin nästa och icke heller ett flitigt användande af inledningsorden »det påstås», »man säger».

Gästerna, ett par och tjugo till antalet, hade trängt ihop sig, axel vid axel, kring bordet, herrarne hade fått ett par ordentliga vintersupar och kände sig börja må godt nog, fruarna sutto litet stela, och flickorna tittade allt emellanåt bort till volontären, som skulle till Karlberg på sommaren. Under tiden gjorde vinet god verkan, värmdе sinnena och höjde stämningen.

Värden satt midtför bordets ena långsida och hade borgmästarinnan till höger samt prostinnan till venster om sig. Han drack ofta nog med någon af sina gäster, men aldrig särdeles mycket. Det var en öfvervägande vacker karl, men ett betecknande, ej fördelaktigt, uttryck erhöi hans ansigte derigenom, att ögonen skelade något utåt, så att man icke alltid var säker på, hvem som egentligen träffades af hans blick. Patron Peterzéhn hade redan tio gånger om tagit åt sig konsulns ögonkast och gripit om

sitt glas i tanke, att värden ville dricka med honom, men alltid tagit miste.

Pratet tog allt lifligare fart, skratten, som till en början hållits mer invärtes, blefvo friare, särdeles från en grupp af några flickor och ungherrar vid bordets ena ände. Peterzéhn, som satt mellan sina båda biträden, med hvilka han icke hade några nya meddelanden att göra, blandade sig i samtalen kors och tvärs öfver bordet, inflickande en och annan qvickhet, hvarhelst det kunde passa. Han hade slutat sin portion stek och satt med ena handen qvar på bordet. Tummen var omlindad med ett rikt bandage och utanpå detta en svart sidentuta.

»Får jag dricka med fröken Kullberg?» sade herr Nygren och tittade på flickan med tvärklipta luggen.

»Tackar!»

»Kanske jag får stå fadder!» utbrast mannen med svarta tummen och skrattade till, så att blodet steg honom åt hufvudet.

»Akta tummen, patron!» föll flickan in; »den har visst farit illa mot glas förut i dag!»

Delikatesshandlarens drag stelnade och han kastade en häftig blick mot biträdet Hultberg, som satt flickan närmast.

»Har du talt något om fönsterrutan, din—.» Hans fot sökte efter grannens.

»Hvar köper fru Peterzéhn sitt siden?» frågade flickan, lutande sig fram litet för att kunna

se den nämnda fruns man. Den svarta tummen försvann under duken.

Värden klingade. Champagneglasen hade just blifvit fyllda. Konsuln fattade sitt glas och fixerade samtidigt två tre par ögon på andra sidan bordet. Borgmästaren sökte möta hans blickar, men tycktes icke vara rätt säker, att det lyckats. Värden tog en tandpetare och lät ett kort arbete med nämnda instrument föregå sina ord, medan prosten Oldin och polismästaren, som sutto litet längre bort, höjde ett par mörkröda anleten.

»Mitt herrskap! Mina vänner! Min hustru och jag —»

»Pappa, si tummen på farbror Peterzéhnl!» ropade Thor, utom sig af glädje öfver upptäckten.

»Tyst, Thor!» dundrade fadern. Skratt, som ej kunde återhållas, brusto fram här och der, betjenten i hörnet log ett fjerdedels, öfverlägset löje.

»— min hustru och jag skatta det alltid som en synnerlig ära för vårt hus att se hos oss de vänner, som äro detta hems bästa prydnad — hml!» (Svag början till hosta hos talarren.) »Vi äro icke så synnerligt gamla» (fru Hegrell blef röd) »— gamla — här på orten, men det har beskärts oss att under en jemförelsevis kort tid, under hvilken, om vi få döma efter alla tecken, tydliga tecken, tecken, som icke kunna missförstås och hvilka det är vår

obestridliga rätt att tolka till den sanning, som jag velat framhålla. Rätt, sade jag, ja — rätt! Det ordet *rätt* är ett litet styft ord i vårt språk; man står på sin rätt, man gör rätt, man äter en rätt, man talar om lag och rätt —»

»Rätt så!» sade polismästaren halfhögt.

»— ordet har klang i språket. Men det var icke det jag ville säga nu —»

»Rätt nu kanske!» mumlade polismästaren.

»— utan jag ville vid detta enkla tillfälle framhålla någonting annat, något inom framåtskridandets område, något för vårt land, för vårt i synnerhet kommersiella lif glädjande —»

Här smög den svarta tummen åter omärkligt upp på duken och närmade sig champagneglaset, alldeles som om egaren känt en aning, att skålen skulle gälla honom.

»— ty,» fortfor talaren, »en af ett folks kraftigaste lifyttringar är, anser jag, ett högt utbildadt handelssystem. Med omsättningen af varor följer ock omsättning af idéer» (det hördes ett halft undertryckt »bravo!» från Peterzéhns bordshörn), »hvarigenom det andliga lifvet hos folket, i synnerhet ett folk som vårt, hvilket, säga hvad man vill om dess kärnfriskhet» (bravo! bravo! lät det halfhögt der nerifrån), »dess fäders tro, dess söners laglydighet, dess döttrars dygd — dess — dess — hm! (kraftigare) hm! — I handelslifvet har jag ock haft litet att säga —»

Nästan omärkligt smög polismästarens blick till prosten och mötte dennes ögonkast; borg-

mästarens blickar irrade också, ehuru ännu försigtigare, mellan föremålen på bordduken, tills de slutligen hade träffat de båda männen der- nere. Värdens ansigtsuttryck var rent af outgrundligt, och han tycktes i samma blick möta allas ögon på sidan midtemot.

»Patron får bereda sig på att svara,» hviskade Nygren. Men principalen bevärdigade honom icke med en blick, utan blott såg allt större, allt mer aningsfullt på värden. Under det denne fortsatte, samlades hans kringspelande blickar och tycktes liksom söka efter ett lugnt föremål att hvila på. Och under tiden vek lugnet allt mer från det utsedda föremålet.

»I vårt lilla samhälle skulle man icke kunna vänta en sådan lifaktighet på det kommersiella området, *derest icke* —» Han klipte tvärt af, vred sig hastigt åt sidan och fyrade i samma stund af med båda ögonen rakt på patronen. Ett par sekunders paus, och så kom fortsättningen:

»— *den* mannen funnes! Mitt herrskap! Josef Josua Peterzéhn's skål!»

»Hurrah!» skrek Thor med den påföljd, att han nästa ögonblick var skild från sällskapet.

»Peterzéhn — herr Peterzéhn — patron Peterzéhn!» ljöd det från alla håll, champagnebuteljer började vandra mot hans plats vid bordet, ögon mötte honom öfverallt, och sjelfve den giftige polismästaren fick deltaga i hyllningen.

Delikatesshandlarens svarta tuta stack skarpt af mot det hvita skjortbröset, när han jemkade halsduken rätt för att kunna svara på skålen. Han hade nog allt emellanåt haft sina små aningar, att han vore en af samhällets pelare, men hittills hade han behållit dem för sig sjelf. Nu, då hans skål druckits af stadens mest framstående, innan ens den minsta hyllning egnats någon annan, nu insåg han klart med sitt genomträngande förstånd, att bakom denna rättvisa uppmärksamhet låge ett otvetydigt löfte om ett annat och större erkännande af hans förtjenster. Riksdagsmannaval skulle snart försiggå! Peterzén naturligtvis både teg för tillfället och tänkte tuga allt framgent, men de stora tankarne hade börjat storma i hans hufvud. Riksdagsman — resor till Stockholm — tal i kammaren — tal på hemliga möten — vasatrissan — vasatrissan! — Hans anlete var rödt, han kämpade sin inre strid för yttre lugn och han segrade, slog mot sitt glas och tog fingrarne från halsduken.

»Herr konsul och riddare, mitt herrskap! Skålen, som jag mottog, gick ned i mitt innersta. Jag handlar med delikatesser, och jag vill söka handla delikat i allting.» Han såg sig omkring. De underligaste blickar mötte honom. Konsuln såg förbi och genom honom på samma gång.

»Mitt herrskap! Samhället har kommit med i rörelsen, den stora verldrörelsen, der det gäller protek — protektionism och dess motsats: tullskyddet, der det gäller att stå eller falla vid

sin disk, der det gäller att slå sitt slag för sanningen eller dess motsats: lögnen. Stor var den tanke, herr konsuln nyss drack och som vi alla fingo i oss, att kommersandet är vårt folks lif och att det öfvergår våra faders dygdighet och deras döttrars laglydnad. Händelsehvirveln rycker inpå oss, men man står vid sin dörr och möter honom —»

»I draget!» sade någon stämma halfhögt.

»Herr konsul, mitt herrskap! Vi äro män allesamman — jag menar alla, utom damerna. Vi kunna lita på hvarandra. Samhället skall finna oss vara män allesamman — jag menar än en gång alla, utom damerna. Jag tömmer mitt glas för det kommande!»

Det blef dödstyst vid bordet, och så började gafflar och knifvar arbeta, som om det gäلت en täflan att hinna först till slutet af steken.

* * *

Konsulns våning strålade af ljus från kronor och lampor. Ungdomarne hade utverkat tillstånd att få värdigt avsluta dagen med litet dans. Nygren hade sprungit efter sin fiol och i förbigående haft en obehaglig tête-à-tête med fru Peterzéhn, som väl varit bjuden, men af toalett-skäl (som det hette) hållit sig hemma och nu stått timme efter timme bakom disken, väntande på, att åtminstone ett af biträdena skulle aflösa henne. Och så kom då äntligen Nygren —

för att hemta fiolen. Frun skickade några helsingar med honom till mannen.

Yrvädret höll i sig. Lyktorna skramlade, och skuggorna från dem fladdrade hit och dit öfver snödrifvorna. Knappt en människa var ute. Nygren hoppade i snön med uppslagen krage och fiolen innanför rocken.

»Tjenare, Aron!» ropade en stämma från ett gathörn. Nygren stannade.

»Hvarthän så sent på qvällen?» frågade den andre.

»Jaså, ä' det du! Jag skall till konsulns. Fin middag i dag, och nu har jag sprungit efter fiolen för att dra' ett drag på qvällsqvisten.»

»Middag hos konsuln! Nu — *i dag!* Ä' karlen galen?»

»Hur så?»

»Han! Han har inte ett öre; gör väl konkurs om ett par dar.»

»Hva' säger du! Jag talar om konsul Hegrell!»

»Ja, jag också. Ser du, vi banktjenstemän, vi ha väderkorn — nä, nu fryser jag. Mycket nöje!»

När Nygren inträdde i salen, var en française i full gång. Ytterligt lifvad af vinet, skålen, likörerna till kaffet samt derpå en mahognyfärgad grogg, hade Peterzéhn anhållit om värdinnans hand för den dansen, hvilken han icke trådt på tjugo år. Fru Hegrell hade tvekat, men då i detsamma värdens ena öga såg på

henne, gaf hon med sig och seglade i väg. Polismästaren stod helt nära med ryggen mot en vägg, något framåtlutad och med händerna innanför frackskörten, alltjemt smältande sin middag. Prosten höll sig vid ett bord, der det fanns godt om konfekt, russin och mandel, med mera.

Dansen blef allt lifligare, delikatesshandlaren började hoppa i stället för att gå, pratade flytande med sin dam och log sina bästa grin mot sin vis-à-vis, konsuln. Golfvet gungade litet smått, ljusen flämtade och runno, pianisten dunkade, flickorna hade förtjusande roligt, ty volontären var så »rysligt qvick» den qvällen.

»Hur mårde gumman?» skrek plötsligt delikatesshandlaren, som fått sigte på Nygren i dörren. Biträdet svarade något, som icke hördes.

»Det ä' varmt, det här,» fortsatte Peterzéhn, vänd till sin dam, »men undan går det — husch då! Framåt med glädtigt mod (han sjöng till musiken), kärleken är vårt mål — fru konsulinnan för sig som en Baffo!»

»Hva' sa' patron?»

»Han menar Sappho,» sade någon bredvid, som hört yttrandet, »fast, hvad han menar med *det*, är outgrundligt.»

Då françaisens sista tur gått och alla strömmade till förfriskningarne, lät värden Peterzéhn förstå, att han ville dricka särskildt med honom.

»Har grosshandlaren lust att röka ett slag, medan vi pusta ut efter dansen?»

Grosshandlaren! Det var första gången han hört den titeln om sig sjelf. Naturligtvis hade han smak för en god cigarr. En trappa lägre ned lågo konsulns arbetsrum och dit drogo de sig undan.

»Denna här dagen glömmet jag aldrig, — men det var synd, att inte flaggan kom upp!»

»Ja, och det var mest för grosshandlarens skull, jag ville ha henne hissad. Jag anser det alltid för en betydelsedag, då en gäst första gången träder öfver min tröskel — skål!»

»Herr konsuln ä' då en riktig så'n der gentelman!»

»Hm! Sitt lite beqvämare, grosshandlar'n!»

»Tack, tack! Magnifik havanna! Och så'n konjak se'n! Det ä' allt roligt att kunna ha det så här fint.»

»Åh, det kan nog grosshandlaren också!»

»Asch nej — ja, det vill säga, jag har väl lite pluringar, jag också, i banken — och inte så få kanske —, men si den der stiliga smaken att kunna rangera det så här superfint, den har hvarken jag eller gumman hemma; — får man klinga med värden?»

Underligt blickade den andres ögon genom cigarröken.

Pianot och fiolen togo upp en polka rätt öfver deras hufvud. Peterzéhn flög upp ur soffan och började hoppa i takt.

»Der Wenzel kommt, der Wenzel kommt, der Wenzel ist schon da ... der Wenzel ist

schon da . . . der Wenz — Herr konsul! (han tvärstannade framför värden), om herr konsuln nå'nsin behöfver någon tienst, någon riktig vänskaps-tienst, så — så — här ä' mannen!»

Konsulns ansigtsuttryck var alldeles outgrundligt några ögonblick, hvarpå det stannade i ett vänligt leende.

»Åja, nog kunde grosshandlaren göra mig en tienst och det redan i qväll, ehuru det ä' dumt att tala om affärer och så'nt der trams nu, när vi ska vara dansanta. Ja, ja, hela saken ä' en så förbaskad småsak, men det kan ju köra ihop ibland för ögonblicket för hvem som helst — hvasa?»

»Jo, det vill jag lofva.»

»A ja, vi ska inte tala om så'nt der nu — eller hva'?»

»Jo vass — behöfs det ett handtag, herr konsul? Här ä' mannen!» Han stod der bred och satt, med flammande kinder, litet osäker i all sin fysiska styrka och med cigarren inkörd till öfver halfva längden i munnen. Värden såg lugn ut, som om de talat om priset på havannan.

»Ja, det vore onekligen åtminstone en tidsbesparing, om grosshandlaren — ah, hör nu, låt oss inte stå och kalla hvarandra för konsul och grosshandlare, utan —»

Peterzéhns ögon lyste till, som om vasatrissan dinglat framför dem.

»Tack!» sade han, sedan glaset var nedsköljdt, och kramade som ett skrufståd världens hand.

En liten stund senare satt Nygren vid pianot och skruvade på sin fiol för nästa dans. Thor närmade sig, nyfiken och sällskaplig.

»Hvar kommer du ifrån?» frågade bokhållaren, för att inledda en konversation.

»Från pappa.»

»Och hvar ä' han då?»

»Han ä' nere i sina rum med farbror Peterzéhn.»

»Och hvad gör di då?» frågade Nygren, alltjemt sysslade med sin fiol.

»Di rökar, men när jag var nere, satt farbror Peterzéhn och skref på ett papper, som pappa räckt honom. — Hvarför ska man skrufva så?»

»Jo, för att det ska låta bättre.»

»Hur kan det låta bättre för det?»

»Jo, strängen blir spändare.»

»Skrufva ännu mer då, så låter det bättre.»

»Nä, då låter det för bra.»

»Jaså.»

Peterzéhn syntes i dörren, fick se Nygren och närmade sig honom genast.

»Hör nu, Nygren, jag var dum mot honom i middags. Ä' han arg på mej?»

»Åhnej, jag känner patron för väl.»

»Hedersknyffel!» Principalen slog sin arm om biträdets axlar och förde honom ut i en promenad öfver golfvet. »Jag ä' bror med konsuln, jag, ska jag säga honom; — hör nu, vi ska ha en dans till. — Nä, se polismästar'n!

Åh, skulle jag inte kunna få ta' en bågare med polismästar'n?»

»Hjertans gerna!»

Nygren stod och såg efter dem. Principals steg voro allt utom tillfredsställande. Då golfvet dertill var bonadt, hade han mer än en svårighet att öfvervinna på vägen till punschbordet. Här stod nu värden, artig och uppmärksam som alltid.

Nästa minut var Nygren nere för trappan och inne i konsulns rum. Tobaksrök slog emot honom i dörren, men rummet var tomt. En lampa stod på pulpeten och lyste öfver en mängd papper. Nygren kände sitt hjerta bulta, då han öppnade ett par hopvikta ark. Glöden i kakelugnen glimmade och knastrade; han spratt nästan till vid de svaga ljuden. Under läskpappersbundten låg ett nyskrifvet papper. Värden tycktes hafva glömt att lägga ned det, ty nyckelknippan satt i pulpetlåset. Feberhäftigt såg Nygren öfver papperet. Der stod Peterzéhns namn som borgen under en ganska aktningvärd summa.

Kallsvetten framträngde på Nygrens panna. Samtalet på gatan kom för honom, han tänkte på patronens föga nyktra tillstånd, han kämpade med sina korsande tankar för att få klarhet och veta hvad bäst vore — och så flög papperet i kakelugnen. Hjertat bultade så, att han trodde bröstet skulle sprängas, då han åter sprang upp för trappan. Vid punschbordet stod konsuln

alltjemt med ryggen mot dörren. Peterzéhn höll tal till borgmästaren och polismästaren.

Något senare var dansen åter i gång, och midt i hvirfveln for delikatesshandlaren. Nygren, som gnodde sin fiol, hade godt tillfälle att iakttaga ett och annat. Särskildt lade han märke till, huru polismästarens blick nästan utan uppehåll följde värden, då denne såg bort.

* * *

Det var sent på natten, då Peterzéhn, som kastat sig fram och tillbaka i sängen, plötsligt steg upp och började kläda sig.

»Hvad tänker du göra?» frågade en röst helt nära.

»Jag ska se till — hick —, jag ska — hick — hick — se till, om elden ä' lös nere i boden.»

Frun teg. Hon visste i hvad tillstånd han kommit hem och ansåg, att han gerna kunde röra lite på sig. Mannen tog på ytterplaggen och trefvade sig ned för trappan. I boden var beckskumt. Han främtog de stora luckorna, som voro satta innanför glasdörrarna, och stirrade ut genom de snöiga fönsterrutorna. Det var mörkt ute. Snön smälde emot glasen, yrvädret hade ej aftagit. Peterzéhn flängde loss pappskifvan och stack ut hufvudet i gluggen. Vinden hven in, jagande snön före och med sig och svalkade hans bultande, dunkande tinningar.

Han lät snön yra genom håret. Det var så skönt. Men der ute tyckte han, att husraden midt emot följde med yrvädet och rörde sig uppåt backen, uppåt, uppåt igen, men ändock stod kvar. Och hans tankar dansade med, snurrade rundt om i rymden, foro hit och dit, rundt om knutarne och tillbaka igen, hvarpå de satte i väg rätt ned till konsulns och gjorde en sväng efter Nygrens fiol och derpå utför trappan in i konsulns rum, till hans pulpet. Nu gnuggade han pannan med snö och ansträngde sin hjerna för att fasthålla ett särskildt oredigt minne. Dansen i rymden derutanför stannade för några sekunder, och husraden midt emot stod stilla. På mannens panna kommo några droppar af kylig svett. Ett minne stod allt klarare för hvarje sekund, isande, skakande hela hans kropp. Han kom ihåg, att han »skrifvit på». Och han hade hustru och barn!

Några brännheta tårar blandade sig med dropparne af smält snö, hvilka runno ned från hans panna.

Dagen derpå lopp ryktet genom staden, att konsul Hegrell blifvit satt i konkurs och att familjen skulle lemna orten, så snart affärerna hunnit redas. Pigan, som berättade det för fru Peterzéhn, hade ett tillägg, att konsuln rasat som en galning på aftonen, efter det gästerna gått, emedan något viktigt papper förkommit och omöjligt kunde återfinnas. Peterzéhn låg sjuk den dagen och den veckan och den må-

naden efter en förkylning, »som han måtte ådragit sig på hemvägen från konsulns».

* * *

En dag fram på våren, då delikatesshandlaren åter var på benen, kallade han in Nygren i sitt rum.

»Hör nu, Nygren,» sade han med underlig och ovanlig darrning på rösten, »jag ska visa honom en tafla, som jag skaffat mig. Den hänger der under skynket. Men först! Vi ska bli kompanjoner från och med i dag — ja, så sant jag heter Josef, ska vi det! Ett glas på saken.»

I hans egen bästa, äkta, direkt importerade champagne drack delikatesshandlaren med sin kompanjon. Nygren blott stirrade och kunde ej få fram ett ord.

»Och nu ska du få se taflan!» Peterzéhn ryckte bort förhänget. För Nygrens stora ögon framträdde en präktig förgylld ram, omslutande en skifva af fläckigt papp.

»Nygren, den der taflan — hm, den der taflan —» det började glänsa i den lille bastante mannens ögon — »den ska påminna mej — hit med tassén, jag ser inte riktigt, hvar du står — den ska påminna mej om — förlåt mej, Nygren — om örfilen, som du fick — den der midda'n — och som — du — hm — hm! — du gaf mej igen — Nygren — gaf mej igen på qvällen!»

✻
RUINEN.
✻

REVISED

Det var redan ganska sent på aftonen, men luften kändes så ljum och behaglig och månskenet var dertill så förtjusande vackert, att i hela sällskapet, som satt samladt ute på handlanden Thorells veranda helt nära det vida, lugna sundet, hvilket skilde staden och ön från fastlandet, hade ännu icke en enda framkommit med en hviskning om uppbrott. Tvärt om kände hvar och en, att man just en sådan qväll hade behof och nöje af hvarandras sällskap, ty öfver hela naturen rundt omkring dem hade månskenet gjutit en egendomlig, hemlighetsfull stämning, hvilken, utan att man egentligen tänkt derpå, så småningom ledt samtalet in på dessa mystiska ämnen, hvilka göra sinnet till en viss grad spänstigare och skärpa inbillningskraften till en nästan nervös verksamhet.

Medan röken från herrarnes cigarrer af det svaga luftdraget då och då hvirflades ut mellan

det vilda vinets stjelkar och blad, sutto damerna med schalarne neddragna från axlarna och lyssnade som barn till hvarje ord af samtalet, hvilket hufvudsakligen fördes på manliga sidan. Långt ute i sundet syntes segelmassan från ett fartyg, som en god stund förefallit nästan stillastående. Blott fröken Elsa Thorell, som tagit märke på en kontur af det i fjerran framskymtande fastlandet, vågade påstå, att seglaren verkligen kom ur fläcken. Och med oafåtlig noggrannhet fasthöll hon detta märke, medan hon i sin ordning var föremål för ett oafbrutet betraktande från ett blott svagt synligt ansigte i ett af verandans bladrikaste hörn.

En glänsande, snabbfotad skalbagge sprang emellanåt öfver verandans golf och försvann i någon springa. Spindeln, som skulle hafva sitt nät färdigt under taklisten, när morgonsolen väckt flugorna, var också noga uppmärksamrad. För öfrigt tilldrog sig ingenting; tiden tycktes stå stilla liksom seglaren der ute.

På en höjd, som reste sig öfver den mellanliggande urgamla kungsparken och gick ända fram i hafsbandet, låg en väldig, dunkel slottsruin, i hvilken ett par rader ljusare punkter antydde, hvar de höga fönstren fordom suttit. Månen, som sväfvade öfver ruinen, gjorde dess öfre och yttre kontur fullt tydlig.

En egendomlig, litet nasalt ljudande stämma talade sakta från en beqväm trädgårdsstol vid verandans trappa.

»Underligt har det nog gått till på slottet, allt sedan det stod i sin fägring med glänsande koppartak, marmortrappor — och fängelsehvalf. Häromdagen roade jag mig med att undersöka några underjordiska gångar, fuktiga, nästan stinkande kryphål, bygda i form utaf vanliga celler, och vore jag det minsta vidskeplig, skulle jag verkligen känt mig kusligare till mods, än jag gjorde.»

»Hur så då, doktor Roth?» frågade hastigt några fruntimmersröster, och Elsa glömde alldeles bort sitt märke på fastlandet.

»Ja, något farligt var det visst inte, ty flaxande eller rättare ljudlöst fladdrande läderlappar göra, om de än slå en stackare med lykta i hand aldrig så många gånger i ansigtet, ändå intet ondt, lika litet som en döds-kalle, hvilken ligger under en nisch och grinar —»

»Döds-kalle! hu då — såg doktorn någon sådan — snälla doktorn, tala om det — jag skall sätta mig bredvid Elsa, så är jag inte rädd, men en döds-kalle — hu då!»

»Icke *en*, utan *tre*, fröken Lind! Det går ännu en sägen bland folket, att en rik herre, förmodligen en kung, som en tid bodde på slottet, skulle en gång, för att visa de styfva kustborna, hvad de hade att rätta sig efter, låtit inspärra några särdeles illa kända frihetshjeltar samt förbjudit fångvaktaren att yttra ett ord till någon, om hvad han tänkte göra, hvarpå han

med egen hög hand kastade nyckeln till fängelsehvalvet från sitt sängkammarfönster ned i hafvet. Jag vill icke gå i borgen för historiens — »

»Ja, men doktorn såg ju tre dödsfall?»

»Deraf följer icke, att det var dessa herrars. Jag tänkte taga dem med mig, men så, just som jag skulle vända tillbaka från ett inre hvalf för att hemta dem, slocknade lyktan så häftigt, som om någon blåst ut ljusstumpen — och *detta* var besynnerligt, ty utanför var luften alldeles lugn — och hur jag sedan trefvade och snodde omkring utefter väggarne, var jag icke menniska att få tag i annat än fastklängda flädermöss. Och sedan har jag inte haft tid att förnya besöket. Troligt är, att någon ruskig historia passerat, hvilken aldrig uppdagats och nog aldrig skall komma i ljuset. Men, hör nu! Efter vi kommit in på ämnet, kanske herrskapet skulle vara hågade för en mänskenspromenad till ruinen? Min springpojke skall få taga en korg med sig — »

»— att hemta de hemska sakerna uti?» nästan hviskade en stämma från trappsteget. »Nä-ä, om någon får mig med på sådana vilkor, så skulle jag inte tro, att jag vore klok.»

»Apropos,» inföll värden på stället, »jag har en liten historia af senare datum. Fiskar-Anders, som ibland är länge ute om qvällarne, svor på, när han talade om saken för vår köksa, att han har sett ett fruntimmer med utslaget hår stå i en fönsterglugg i ruinen och att hon viftat

med en näsduk eller schalett — naturligtvis just som klockan slagit tolf — och att han, när det varit alldeles lugnt, kunnat höra liksom svag sång. Hva sägs om det, små töser?»

»Har allt en smula anstrykning af skepparhistoria,» svarade han, som borta från sitt hörn alltjemt betraktat Elsa.

»Nä, se det var då roligt att höra ett ord från häradshöfdingen! Vi trodde att häradshöfdingen hade somnat, så tyst har det varit der i vrån.»

»Det hade kanske inte varit så tyst då,» inföll en fjerde herre, som förut icke yttrat sig, en som *skulle blifva* läkare, men som hittills icke medhunnit mera än att förskaffa sig allmänt erkännande som sångare. Han gick emellertid sin väg lugnt fram eller, rättare, stod allt fortfarande kvar på sin utgångspunkt — sin »post», som han sjelf påstod — under titeln kandidat.

»Det var ju en romantisk historia,» fortfor han. »En slottsruin, ett fruntimmer i ett fönster om nätterna, månsken, utslaget hår, viftningar när klockan slår tolf! Synd, att man icke blifvit författare. Det borde signaturen Lodbrok få tag uti, så kunde han, särdeles med hjälp af dödsallarne, skriva en historisk roman på tre eller fyra volymer. — Var snäll och ro hit med en tändsticka, doktor.»

»Nej, men allvarsamt,» afbröt denne, »skola vi inte företaga en tur i månsken upp till ruinen?»

Hafvet måste från sydvestra tornet te sig alldeles ovanligt vackert i en sådan belysning.»

»Ja!

Lad os vandre en stund
i den dämrende lund,
medens fuldmånen hist holder vagt,»

smågnolade sångaren.

»O ja! kandidaten skall sjunga för oss i ett fönster, och jag skall stå med fladdrande hår och vifta! Nu är jag inte alls rädd längre; bara jag får höra sång, skall jag lofva att inte skrika en enda gång — men någon undersökning af de der fängelsehvalfven, herr doktor — usch då! såg doktorn verkligen allvarsamt — hi!»

»Hvem var det, som inte skulle skrika?» ropade flere stämmor.

»Ja, men när den der otäcka spindeln kommer rakt i knäet på en!»

»Se, se en sådan silfverstrimma, som nu kommer fram der borta öfver vattnet vid tornet — o! så förtjusande vackert! Vi måste gå nu genast — pappa lilla, tag på dig öfverrocken och gör en enda gång din Elsa till viljes!»

* * *

»Det var allt dumt, att vi inte togo någon lykta med! Små töserna få lof att grina, så lysa tänderna — ha, ha, ha!»

»Pappa lilla, skratta inte så högt! ekot låter så besynnerligt. Att då inte månen kan sända en enda stråle ned genom löfhvalfvet —!»

»Klävitt — klävitt — klävitt!»

»Hu så hemskt! var det en uggla — Elsa, hvar ä' du?»

»Ah, låt bli att skrämma flickorna, Tage. Då kanske ett tu tre någon af dem besluter, att hela sällskapet skall vända om. Du känner qvinnan, när det är fråga om beslut och —»

»Nä — men var det kandidaten, som skrek så der hemskt? Kandidaten är inte snäll i afton — nej, jag tackar, jag behöfver ingen arm!»

»Se der, min flicka, der har du en strimma månsken. Se, så tydligt den der krokiga gamla trädstammen syns — tänk, om den kunde tala, hvad vi då skulle få höra många historier från den tid, då — nej, men hvad ä' det för ett djur! Ser ni inte, hur ögonen glänsa — nej, just der vid trädstammen — se — se — så det skuttar i väg — —»

»Knirr — åh — knirr — åh — knarr — —»

»Hu, pappa, det står inte rätt till i parken i qväll! Får jag hålla pappa under armen — hvad är det för ett ljud?»

»Åh, lilla barn, ser du inte, att den der höga poppeln gnider lite med stammen mot sin granne. Det blåser svagt der oppe — hvem var det som föll? Vänta litet, go herrar! Jag känner nog stigen bäst och skall gå före — fast det här var då det mörkaste, jag i mitt lif varit med om. Se så då! ä' vi klara nu? Slog doktorn sej?»

»Nej vars — men jag ä' inte människa att, hur jag än känner med foten, få rätt på, hvad

det var jag snubblade öfver — och det kändes då som en ordentlig gren.»

»Följ nu efter mig — håll mig i hand, Elsa — hvar ä' lilla 'Lindebarnet?' — Här ser jag, tycker jag åtminstone, sti — sti — hvad tusan! här står en trädstam — nej, jag slog mig inte, flicka lilla.»

»Klävitt — klävitt!»

»Det var inte jag denna gång, fröken Lind!»

Någonting prasslade häftigt bland löfven, som lågo qvar sedan förra sommarn, och så liksom lufsade eller tassade det inåt i en törnbuske, just der några nedsmygande månstrålar lyste upp riset.

»Är inte häradshöfdingen rädd?»

»För en igelkott! nej, fröken lilla, men — var det nu åter en trädstam, Thorell?»

»Ja, sannerligen jag ser ett dugg, tror jag, och i denna parken har jag som pojke sprungit så många gånger, att jag borde känna hvar enda buske.»

»Jag kunde fått taga lyktan med mig, fröken Elsa!»

»Ja, men doktorn ville ha den för de der hemska hvalfven — nej hu, jag törs inte tänka på dem. Pappa, ska vi inte vända om?»

»Vi äro strax framme i månskenet, ty nu börjar det glesna med träden, och sedan se vi ju stigen.»

»Hva ä' det som glänser och rör sej bakom oss?»

»Åh, det ä' förstås Tage, som har satt en lysmask i hatten,» sade nasalstämman. »Ganska bra påhitt för resten. Lär brukas i Mexiko, har jag läst i någon indianroman.»

»O, ändtligen! — hu, den der poppeln hörs ända hit — nej, men pappal det här är inte rätta grinden.»

»Minsann tror jag inte, att vi ha gått åtminstone i en halfcirkel, om inte mera! Nåja, i alla händelser ha vi nu månen till lykta. Se, hvad det glittrar der ute på sundet —»

»Och så majestätiskt och dystert och vackert slottet ligger!»

* * *

Den gamla ruinens borggård låg i djup skugga, men två af slottets innersidor voro klart belysta af månen. Några lönnar, som under tidernas lopp arbetat sig upp tätt intill gråstensmurarne, dem middagssolen kom åt att värma, kastade från sina stammar och blad så tydliga skuggbilder mot stenväggarne, att dessa föreföllo som frescomålade. I den åt sundet vettande façaden stodo fönsteröppningarne med sina delvis bristfälliga, delvis fullt bibehållna höga karmar tecknade mot den bakomvarande natthimlen så skarpt, att hvarje minsta detalj i stenärnes hopfogning framhölls. Uppe från en fönsternisch hördes ofta ett prasslande och skrapande ljud, framkalladt af en ung björk, som der funnit

fäste för sina rötter. För öfrigt herskade dödstystnad i slottet, ty läderlappar och ugglor, som hade sina bon i springor och vrår, sväfvade med ljudlösa vingslag fram och åter.

Plötsligt bröts tystnaden häftigt genom den gamla ekportens knarrande. Hvalfvet, som från densamma ledde in till borggården, blef något litet upplyst genom det svaga skenet från en lykta.

»Kanske herrskapet ä' goda och stänger sjelfva, när di går tillbaka, så låter jag porten stå, och sedan kan jag ju få nyckeln, när herrskapet går tillbaka — go natt så länge!»

»Tack, tack för hjälpen — god natt, Johansson!»

Några minuter senare flög en läderlapp mot lyktans glas.

»Den här tror jag vi släcker,» sade handlanden Thorell och lät handling följa på orden.

»Jag kan bära henne under tiden,» sade doktorn.

»Jag kan aldrig se mig mätt på denna härliga ruin,» menade fröken Elsa — »men tänk, om man blefve instängd här öfver en natt — pappa! jag tyckte porten knarrade.»

»Tror du nu på spöken också, du lilla harhjerter? Jag hörde aldrig knäpp, och för resten var det väl nattvinden, som sökte komma in efter oss, om nu äntligen något knarrande hördes — ho, ho! hör så'nt genljud!»

»Nu, du Elsa,» ropade fröken Lind modigt, »nu skall du upp i ett fönster och stå der med

fladdrande hår och vifta — vänta, det var sant, hur mycket är klockan?»

»Tre kvart till tolf!»

»Om en kvart alltså få vi höra klockan slå i kyrktornet. Åh, så stiligt det skall bli! och då skall kandidaten ha sin sång färdig — inte något bråk nu, utan fram med stämgaflöjeln, eftersom kandidaten aldrig kan sjunga en sång utan att taga ton först.»

»Jag hittar vägen i trapporna,» påstod den ombedde.

»Jaså, kandidaten sade i går, att ni aldrig varit inne i slottet.»

»Ja — ja — det vill säga en gång eller ett par som pojke, när jag seglade öfver från fastlandet, då min farbror bodde här. Men jag kommer precis ihåg, hur man skall gå.»

»Sången tar sig nog bäst ut, om vi stanna här nere,» trodde doktorn.

»Det betviflas,» mumlade häradshöfdingen och gaf sig i väg efter de två, som redan försvunnit i det mörka porthvalfvet, hvilket ledde till trappan.

En kort stund förflöt, och derpå kunde de nedanför väntande höra Elsas stämma, först otydlig genom genljudet i salarne der uppe, men sedan fullt klar och riktad till dem.

»Ni kan inte tro, hvad här är hänförande skönt. Sundet ligger som ett bredt, matt band af renaste silfver och det glittrar af milliontals små maskor i den praktfulla väfven — och med

nästan spöklikt hvita segel kommer mitt fartyg der borta! — nej! det står blankt stilla alltjemt. Ser du mig, Anna lilla? Hvad är klock — nej — hvad var det der borta i andra flygeln? Såg häradshöfdingen — hul jag är så rädd igen — var det inte en skugga som rörde sig — just der vid hörnet?»

»Lugna er, fröken Elsa!» sade den tillfrågade, men han darrade en smula på rösten; »det var nog inbillning. Nu gör Tage sig i ordning, hör jag.»

»O, hvad han ibland sjunger förtjusandel! Man kan alldeles smälta bort.»

»Ja,» sade häradshöfdingen tort.

»Kandidaten!» ropade en qvinlig stämmanedifrån borggården, »nu — är klock — kan — —»

Dång — dång — dång — — slagen dallrade genom rymden, kommande, som det tycktes, fjerran ifrån, men dock icke från något särskildt håll — dång — dång —

Då grep Elsa med konvulsivisk kraft om häradshöfdingens hand och pekade mot ett fönster i väggen snedt emot dem. Han hade redan både sett skuggan, som flickan nyss tyckt sig skönja, samt varseblifvit en smärt qvinno-gestalt, hvilken med utslaget hår och en, som det föreföll, blå duk i handen, stod med ryggen stödd emot fönstermuren och ena handen öfver det af månljuset nästan marmorhvitt färgade ansigtet. Det sista klockslaget sväfvade hän, men

ingen vågade röra sig. Kandidaten stod som fastspikad och stirrade på synen.

Då sväfvade, i början sakta och liksom om den sjungande velat behålla sina tankar för sig sjelf, toner och ord från en sång mot de andlöst lyssnande:

»Från tornet tofslaget förklingade nyss,
 och månen står högt öfver gnistrande vatten.
 Du domnande vind och du våg — tss — tss!
 Jag lyssnar till årslag i drömmande natten.

På golf utaf marmor, i krona af guld
 jag väntar min sångare, väntar allena.
 Vår fröjd var gemensam — gemensam vår skuld,
 och snart skall en biskop oss båda förena.»

»Sel!» hviskade Elsa så svagt, att härads-
 höfdingen fick luta sig ned för att höra, »hon
 sätter en halmkrona på hufvudet! hon är — be-
 stämddt — — svagsint — »

»Men fiskmåsen skriar från skumsmyckadt skär
 och saknar sin maka, som flydde till söder.
 Jag väntar min prins, som jag håller så kär,
 tills solen mot kopprade slottstaket glöder.

Jag hör än hans hviskning, jag lyss till hans sång.
 Mitt slott skall bli hans — när tofslaget förklingat —
 jag ser ju hans glänsande båt — —»

»O! den stackars flickan, se, hon viftar med
 det mörka tyget — — *härads*höfdingen! håll i
 kandidaten — han faller ju!»

Sångaren var vit i ansigtet som den mån-
 belysta stenen bakom dem. Några steg ifrån

stod den främmande flickan och såg på honom med en blick, som tycktes hafva alldeles isat hans blod. Plötsligt vände hon och gick snabt men nästan ljudlöst åt motsatta hållet.

»I Guds namn, hvad var det?» frågade Elsa, »blef kandidaten sjuk, säg — säg!»

Hon hade sitt ansigte alldeles intill hans, men han undvek hennes blick. Vid ett ögonkast nedåt borggården såg häradshöfdingen Thorell stående på samma fläck med fröken Lind, som tycktes knapt kunna hålla sig upprätt. De hade sett och hört allt, men icke vågat gifva sig till känna af fruktan att skrämma flickan, hvars sinnestillstånd de, tack vare fiskar-Anders' berättelse, genast gissat sig till.

»Är doktorn der?» ropade häradshöfdingen ned till dem.

Doktorn! nej, han var försvunnen, men när han gått, kunde ingen säga. Strax efter hördes åter det der knarrandet från porthvalfvet.

»Tänk, om han i distraktion gått och slagit igen porten — och lyktan har han tagit med sig — nej se, det lyser i jordgluggen der bortal!»

Ett svagt sken, som tycktes komma från någon källare i ruinen, vann hastigt i styrka, och snart syntes i sjelfva nedgången doktors gestalt, hvilken i ena handen höll lyktan och i den andra — —

Thorell rusade pilsnabt emot honom.

»Är du galen karl! Tänker du skrämma lifvet ur flickorna med dina fördömda döds-kallar —?»

»Ack — aj — aj — jag glömde totalt bort er allesamman,» gnälde nasalstämman. »Jag ska lägga ner dem igen, hedersbror, men i morgon så —»

»Jag begriper inte hvad som kom åt kandidaten.»

»Pappa,» sade Elsa, som nu kommit ned, »en så ryslig natt har jag aldrig tänkt mig få upplefva. — Får jag taga er arm, häradshöfding?»

Sqvallrande, gamla dumma, matta talgdank, som satt der i lyktan! Skulle du ändå hafva så mycken lyskraft, att häradshöfdingen fick se, hurusom flickans kinder blefvo alldeles mörkröda, liksom om hon fruktat, att hon begärt för mycket!

* * *

Fröken Lind satt med hufvudet lutadt mot Elsas axel ännu en lång stund efter det de återkommit från besöket i ruinen. Då och då föll en tår sakta ned öfver Elsas hand, som omslöt väninnans.

»Höll du verkligen af honom, min Anna?»

»Ja,» hviskades det, »jag visste nog att han hade stora fel, men detta — nej, nu är det för alltid slut. Din far omtalade allt på hemvägen, när kandidaten var långt efter oss. Jag ville veta sanningen.»

Elsas mjuka hand strök sakta väninnans kind, medan hon sjelf med tårar i ögonen satt och blickade utåt mot sundet, som låg der jemnt som en glasyta. Bakom slottsruinens yttersta kant syntes ännu den nästan omärkligt försvinnande seglaren. Så småningom gled han undan, och blott en strimma af ljus syntes i fjerran.

✧
EN SKÄLJAGT.
✧

В. П. ПЕТРОВ

ossessionaten Carl Hulthén, hvars fader var af gammal bondras och hette Ola Jönsson i Fjäle, hade invid landsvägen en diversehandel och i denna två biträden, herrar Flodstedt och Granqvist. Nere i saltsjöviken, som skar in helt nära landsvägen, låg Hulthéns tvåmastade lustbåt »Homeward bound» och hade fören vänd utåt mot den sydostliga brisen, liksom längtande att få jäfva namnets betydelse*. Det namnet hade för öfrigt sin särskilda lilla historia. Hulthén hade en gång under en ångbåtsfärd fått till granne vid middagsbordet en liten engelsk miss, som med sina gråblåa ögon på fem minuters tid till den grad krånglade in allt som rörde sig i possessionatens både hjerna och hjerta, att denne plötsligt befans äta soppa med en gaffel och hälla ättika i ett vinglas samt strax derpå taga senap till smultronen. Hulthén

* »Destinerad hemåt.»

hade en enda gång, sedan han en lång stund varit nästan svettig af obeslutsamhet, kämpat sig till nog mod att på svenska fråga henne, om hon behagade mera smultron. Som hon förstod hans språk lika bra, som han kände hennes, och hon trodde, att han möjligen önskade veta, hvart hon ämnade sig, svarade hon leende eller rättare strålande emot honom med alla himlars sammanlagda sällhet koncentrerad i sina blickar:

»Homeward bound!»

Hvarpå Hulthén ögonblickligen räckte henne smultronfatet i tanke att han riktigt gissat till hennes önskningsar.

»Hon bar band — hon bar band,» satt han sedan och repeterade efter bästa förmåga hennes yttrande, hvarpå han, sedan de stigit upp från bordet, genast bad kaptenen skriva upp orden åt honom, »ty i fören på hans segelbåt skulle de, om de än betydde 'ned med kungen'!»

Och nu sutto de der, och sjön plaskade upp emot dem och höll dem glänsande och rena som sjelfva det minne, hvilket de väckte till lif för hvarje gång han läste dem.

Denna dags morgon (det var en solig söndag) hade Hulthén stått på bryggan och skådat ut mot det blå. Som han stod der, var han fem fot och tre tum lång. Peruken stack mörkbrun ned under stråhatten, de vanligen ytterst rörliga och icke så alldeles pålitliga bruna små ögonen hade stannat för en stund mot horisonten, munnen, en dugtig sådan med femtioåriga

trofasta tänder, var dragen till ett stilla leende, som afspeglade någon rörelse af tillfredsställelse i mannens inre. Han hade vanligen ett slags nervös rörelse med fingrarna och förtalet, som alltid skall vara framme här i världen, var nog lumpet att antyda, det främmande personers småsaker som cigarrer och dylikt emellanåt råkade liksom komma med i fingrarnes oro och följa med denna ned i mannens tröjficka.

När han skådat sig mätt utåt den tomma rymden, öppnade sig munnen och sade:

»Skäljagt!»

Som ordet var uttaladt, lemnade han bryggan och begaf sig uppåt vägen, men stannade efter en stund och upprepade:

»Skäljagt!»

Ordet uttalades flera gånger under hempro-
menaden och hade för hvarje gång samma ver-
kan, alldeles som om läpparne icke kunde öpp-
nas med mindre, än att benen stannade. Sista
gången skrek han det högt i örat på herr Flod-
stedt, som låg i hängmattan med en tappad
snugga och »De tre musketörerna» under sig i
gräset.

»Fem skålpund!» skrek biträdet och försökte
rusa upp, men kom i stället ned till musketö-
rerna med den påföljd att han blef alldeles vaken.

»Nej, femti lispund skälspäck! var det detta,
du drömde om, Flodstedt? Vi ska ta Homeward
bound och segla till Tihällan och — hvar ä'
Granqvist?»

»Han var nyss i krusbärsbuskarna.»

»*Gran-qvist!*»

»Här ä' jag.»

»Spring till kaptenen och fråga» (han talade i orderform kort och bestämdt), »om han vill deltaga i skäljagt här — i eftermiddag — klockan tre här — samling här — proviant anskaffas här — ammunition likaså — spring!»

Den figur, som trädte upp ur krusbärsbuskarne, var lång, gänglig och betydligt förvuxen. Afståndet från fingerspetsarne till knäskålarne var ej nämnvärdt. Allt var långt hos honom, ansigtet, näsan, håret, fötterna och den svarta bonjouren. När han gick för att uträtta befallningen, klef han utan ansträngning öfver breda grönsakssängar, som om dessa varit golfplankor och fortsatte sedan ute på landsvägen som en jettestor papperssax.

»Den der skulle inte behöfva många dar för att gå rundt jorden,» sade herr Hulthén. Och biträdet Flodstedt, som aldrig var sen att förlöjliga sin kamrat, ansåg att han kunde användas till famnmått vid en afståndsmätning. Detta tyckte han var så qvickt sagdt, att han måste gå ett par steg afsides för att under utbrottet af sin förtjusning tvätta händerna i luften, — en vana, som hängde i från alla de små tête-à-têteerna öfver disken med ortens pigor.

För öfrigt hade herr Flodstedt ej något oäfvat yttre. Hans hår var klipt till lugg i pannan samt smordt med någonting, som genom sin

lukt på ett misstänkt sätt erinrade om vagnsmörja, hans ögon voro kanske något utstående och färglösa, men pryddes af vackra hvita ögonhår, hans näsa var stor och uppåtböjd, men också i nödfall godt användbar som snöplog, hans figur var oklanderlig, om ock händerna kanske föreföllo vara lånade från en människa, som visat sig för pengar på grund af sin storlek.

Men om herr Flodstedt än varit skapad som en grodunge, hade han en andlig egenskap, som gjorde hans umgänge feberaktigt eftersökt och som städse skall inom den krets, der han rörde sig, bevara hans minne i aldrig bleknande beundran.

Flodstedt kunde witzar.

Han kunde witzar på allting, han var alltid till hands, så snart någon i gladt lag sade ett ord; han hade länge öfvat sig deri. Man hade sett honom i ensliga stunder gå utmed sjöstranden med en anteckningsbok i handen, och folk, som trodde, att han gjorde öfverslag af sin ekonomiska ställning, tog miste, ty han införde blott nya witzar, som kommo för honom eller rättare, som han ord för ord svettades fram, och hvilka sedermera nog skulle komma till pass. I denna talang, kanske en af de allra värdefullaste, ehuru tiden ännu ej fullt uppskattat densamma, låg Flodstedts egentliga styrka och med mäktiga slag af sin öfverlägsna ande drap han gång på gång den stackars Granqvist, som icke hade fått

någon motsvarande gåfva, utan endast en temligen tillräcklig portion godt praktiskt förstånd.

»Och nu ska vi raska på,» sade Hulthén, »så att allt är klart, om kaptenen kommer. Tag hundra patroner till remingtongevären — di ligger i magasinet i stenkrukan — hvar ä' mor? — Fina!»

Ett fruntimmersansigte med ganska tydlig anläggning till svarta mustascher tittade fram mellan det vilda vinet på verandan.

»Kan du hastigt ställa till lite matsäck, mor? Vi ska till sjös strax på eftermiddagen — skäljagt, förstår du mor!»

»Jagtskäl!» hade herr Flodstedt till reds.

»Kaptenen kommer kanske klockan tre, och då skall allt vara klart. Lägg ned litet af hvarjehanda, som du kan hitta på och låt lite punsch följa med och kanske lite af den mörka konjaken — lite whisky också kanhända — glöm inte en sup — kanske en likör med för resten — nämnde jag en butelj sherry af den ljusa? En bra matsäck, Fina!»

»Och bra sherry-sec!» sade det påpassliga biträdet.

Efter en stund sågs Granqvist lyfta sitt ena ben öfver stättan vid gångstigen.

»Kommer han?» skrek Hulthén.

»På slaget,» lofvade han.

»Alltid slagfärdig som en knekt!» Det var Flodstedt, som sade det sista. Och kaptenen höll ord. Klockan tre såg man honom på all-

deles samma sätt som Granqvist öfvergå hindret vid gångstigen. Han var till sitt yttre för öfrigt så lik det långa biträdet, att den senare godt kunde betraktas som blott en karrikatyr af kaptenen. Tjensten hade han lemnat med pension för några år tillbaka samt derpå slagit sig ned som gammal untkarl på en liten gård nära Hulthéns, hvilka ock blefvo hans egentliga umgänge. Om hans lif hade någon historia, så var denna hufvudsakligen blott en inre, ty af upplefvade yttre händelser kunde han icke, med anspråk på att väcka intresse, framdraga några andra än de, som inträffat under hans gradpassering vid Svea artilleri; en episod, som han emellertid vid alla tänkbara tillfällen och i hvarje krets sökte inflicka i samtalet.

»Nu ä' vi klara, mutter!» ropade Hulthén in i köket.

Ansigtet med skägganläggningen vändes mot honom och nickade, ty det talade sällan. Det hade för öfrigt mörka ögon, som sågo vänliga ut, och satt på en liten kropp, som var så sammansatt af idel runda former, att hela den lilla människan tycktes kunna rulla bort, om hon komme på en sluttning.

Kaptenen bugade sig mycket djupt. Han var en godmodig, beskedlig karl, som trodde sig vara omtyckt af damerna, och som aldrig skulle kunnat förmås att tvifla härfpå, om än alla verdens qvinnor gifvit honom en med sina namn besegrad försäkran om motsatsen. Fru

Hulthén log vänligt, ehuru icke onödigt uppmuntrande, ty hon var en liten trofast maka, som hvarken i kärlek eller matlagning lurade sin man. Och så rullade hon in i sitt kök igen, och sällskapet begaf sig åstad med korgar och skjutvapen.

Det tog åtskilliga timmar att komma fram till Tihällan, en mindre, obebodd ö, som var af gammalt känd såsom skältillhåll. Solen lutade mot sin nedgång, och månen satt redan uppe öfver horisonten, blek ännu, men färdig att bestå lyse, så snart solen icke längre såg på. Båda bodlejonen hade under senare delen af seglatsen stått på utkik för-ut, kapteneñ tog nästan aldrig den långa sjökikaren från ögat, och Hulthén, som styrde, öfverfor oafbrutet vattnet med en dubbelkikare. Men inga skälar syntes. Och när Tihällan nåddes, lät Hulthén draggen gå, hvarpå sällskapet rodde i land, medtagande alla matkorgarne. Skälarne skulle nog komma fram, sedan solen gått ner, och tiden kunde icke bättre användas än till intagandet af en liten festmåltid. Granqvist, som hade det praktiska hufvudet, fick ensam öfvertaga alla bordbestyren, medan Flodstedt satt och witzade.

Maten smakade förträffligt och Granqvist fick en särskild skål i sherry. Derpå skulle kaffe kokas samt litet toddyvatten, och Granqvist visade att han kunde göra upp eld, utan att förstöra skogen. Solen hade längesedan sjunkit, och elden tog sig synnerligt pittoreskt

ut med de fyra männen omkring. Kaptenen hade lagt sig på rygg och såg uppåt mot den halfdunkla himlen. Han tänkte på någon bivack under sin gradpassering vid artilleriet.

»Skål kapten!» sade Hulthén, »den här qvällen här ä' kanske den vackraste jag har sett här, och nu fattas det bara skälar här. Men om inte gamla tecken bedraga här — skål Flodstedt och Granqvist — sa' kapten något?»

»Nä.»

»Jaså. — Min gamle far (som var riksdagsman i tjugutre år) han brukade alltid fara hit ut här hvar midsommarafon och supa med fiskarne, som då kom seglande här från öarne här rundt omkring, och som också ha rätt bra med jord en del.»

»Riktiga jordgubbar!» lät det från andra sidan elden.

»Och si som gubben var omtyckt här och hade så'na der små tillställningar här för dom, så röstade di på honom omigen här — sa' kapten något?»

»Nä.»

»Jaså. Skål mina herrar!»

»Jag ligger och tänker på en gång som artilleriet, der jag passerade graderna, hade gått i bivack i Solnaskogen — har herr Flodstedt varit i Solnaskogen?»

»Nej.»

»Inte. Den borde Flodstedt se. Skål Flodstedt! Åh, Granqvist kan gerna vara med.

Skål go' herrar! — Jo, det var just en så'n här kväll med månsken, och vi låg kring en eld, officerare och gradpasserare, och hade toddy liksom nu, då vi fick höra ett skrik om hjälp. Vi sprang upp förstås, och en del utaf truppen också, och började söka och hojta och fick slutligen se en karl, som stod bakom en tall och tycktes söka betäckning der mot någon fiende. 'Hva ä' det?' frågade vi. 'Se,' sade han och pekade mot en annan tall, 'der står han.' Vi tittade och stirrade, så vi kunde tappa ögonen, men såg ingen människa. 'Ser ni inte — der — nu tog han åt halsen — han har ett rödt band om halsen — ser ni inte!' Nej, vi kunde inte se annat än tallen, som han pekade på. '*Nu kommer han!*' skrek han och kröp ned bakom sin stam, 'hjälp mej! — se nu stannar han — åh! han går sin väg igen — han såg mig inte — ser ni herrar, den der karlen *har jag mördat* och nu vill *han* mörda *mej!*' — Vi förstod naturligtvis, att han var galen, och som vi misstänkte, att någon hemsk historia låg under det här, så tog vi honom med oss och skickade efter polis.»

»Nå?» sade tre vidöppna munnar och sex stirrande ögon.

»Blef aldrig utredt, hvad jag vet. Karlen kom på dårhus och dog der, utan att ha lemnat nöjaktiga upplysningar.»

»Usch! det var ruskigt. Det får vi ta en stor klunk på — skålar!»

Intrycket, som historien gjort, satt så fast, att Hulthén gång på gång måste taga sig en stadig klunk, och för hvarje gång följdes han af biträdena, hvilka då samfäldt anhöllo att få dricka med kaptenen. Och åtskilliga tomma buteljer lågo snart i mossan. Hulthén föreslog nu en sång, och genom allmän röstning blef han utsedd till föredragande, hvarför han steg upp, men fann då, att det var en mycket svårare sak att stå än ligga. Emellertid började han och ackompanjerade sången med ett slags hoppande dans på stället. Men som han icke var sångare mer än en stork och dertill hade glömt texten, slog han sig snart åter ned och hemstälde, huruvida det icke vore roligare att dricka och prata. Sinnesstämningen hade nu trädt in i den skiftning, då man tycker att allting är roligt. I synnerhet Flodstedt hade kommit på denna punkt. Skogen var rolig, sjön såg rolig ut, båten narrade honom att skratta, och blott han såg åt månen, brast han ut i hejdlös munterhet. Detta smittade och snart skrattade de alla fyra åt hvarje ord, som yttrades. Kaptenen skulle tala om en ny historia från sin gradpassering, men hann knappt börja, förrän han sjelf tyckte det var så roligt, att han måste sätta toddyn ifrån sig och hålla näsduken för ögonen. Hulthén försökte nu.

»Min gamle far här (han var riksdagsman i fyrtitre år) han brukade alltid — äh — hä — hä — hä — hä — hä — hä —.»

»Hå — hå — hå — hå —,» fortfor kaptenen.

»Hi, hi, hi, hi, —» lät det från Flodstedt. Och Granqvist nästan grät fram:

»Her — her — her — her — her —.»

»Vi ska dansa kring eld... elden — äh-hä-hä —» pressade Hulthén slutligen fram.

Och de kraflade sig upp och togo i ring. Solen hade längesedan dragit efter sig den sista röda strimman, men månen satt nu uppe i en grantopp så rund och stor och förvånad, som om han kommit dit emot sin vilja. De svängde rundt och sleto i hvarandras händer; Hulthén, som var minst, tog tre steg, medan Granqvist, som var längst, medhann ett, och den senares långa svarta rock stod rätt ut från hans rygg. Kaptenen hade blifvit tretti år yngre och skrek:

»Jag — mins en — gång — när jag — var gradpass... hå-hå — (äh — hä — hi — her — her — hå-hå-hå).»

Han kom icke längre, ty herr Flodstedt skrek:

»Pass-graderare! — hi-hi-hi —.»

Och dansen blef häftigare och man skulle knappt kunnat se benen på Hulthén. Men månen klättrade högre upp i sin trädtopp och titade genom barren. Nu började Granqvist sjunga: »Känn — bara menskan — rätt — och saken —.»

Och Hulthén och kaptenen, som voro af gamla stammen och icke kände hvarken ord eller melodi, stämde in med hvar sin annan sång, medan Flodstedt härmade en fiskmåses skri bak-

länges för att visa att han förmådde witzas äfven med toner.

De fingo allt roligare af sin dans. Och månen lemnade sin trädtopp och måste upp på fästet för att kunna se bättre. Då upptäcktes han af Hulthén, som med detsamma ruskade hatten från sitt hufvud, så att peruken följde med, och liksom visade sin blanka, hvita hjessa mot månen.

»Skenmåne!» nästan tjöt Flodstedt och föll derpå i sådan hosta, att han måste lemna dansen för att icke hamna i glödhögen.

Med ens bröts den återstående kretsen, ty ute från sjön framträngde ett ljud, som var något emellan hundläte och en tjurs bölande.

»Skälar!» skrek Hulthén, »bössorna — krut, min hatt — ordning — Granqvist — kapten — ptrro —!» Det sista betydde, att han for med hufvudet före genom en buske.

Ljudet från sjön upprepades. Två jagtpartier, två man i hvarje, stodo och väntade på order af hvarandra, och när inga order kommo, sprungo de i en klunga in i skogen för att genom denna komma ut på udden och trampade qvistar och slog mot stenar, så att det lät som om en hel sqvadron trängde fram. Men Hulthén hade nu samlat sig tillräckligt för att ideligen gallsrika, att de skulle vara tysta, och Granqvist lyfte af varsamhet fötterna nära en aln, så att de kommo ned med fördubbladt dån, och kaptenen satte upp remingtongevärets sigte

på tre tusen fot med en orubblig föreställning, att skälarna måste befinna sig på precis detta afstånd.

De bröto fram ur skogen ut i månskenet och spejade bort mot den låga flata stenen der ute, der de bestämdt sågo många stora mörka punkter, som rörde sig. Två smögo sig åt venter ut på udden. Det var kaptenen och Granqvist. De gingo på alldeles samma sätt och snubblade mot samma stenar och tittade på samma gång bort mot Hulthén och Flodstedt, som gingo i bredd och tycktes vara på väg rätt ut i sjön. Alla skulle skjuta på en gång, när Hulthén kastade opp sin hatt.

Kaptenen och hans karrikatyr nådde udden och kommo åter öfverens om, att tretusen fot var precis rätta afståndet. De mörka punkterna syntes alltjemt. Hulthén såg dem också och tyckte liksom Flodstedt, att det var fyrahundra-femti fot dit, hvarpå de lade sina gevär öfver samma sten. Och Hulthén tog sin hatt i handen för att få riktig balans i den, innan den gick till väders. Och månen satt högt uppe, lugn för skotten och såg, att allt var i ordning.

»V'ska'skjutap'engånga'sammans!» hviskade Flodstedt.

»Hvasa?»

»Ja's'attv'sk'låtaskottengåp'sammagång'sammans.»

Nu gick hatten upp, och Hulthén, som samtidigt låg i vattnet bredvid stenen, tyckte att

han blifvit skjuten, så att han ramlade ned, men kaptenen tryckte af och tryckte af och spände och spände och tryckte af, men fick aldrig skottet att gå, emedan han glömt lägga i patron, och Granqvists gevär förblef också stumt, alldenstund han af misstag använde en tom patronhylsa, som suttit i sedan någon föregående gång. Och Hulthén, som ögonblickligt kraflat sig upp, såg Flodstedt ligga framstupa öfver stenen fiskande i vattnet med sina rockärmar uppkafade, sedan han lossat skottet och fått kulan att slå ned tjugu fot framför dem.

»Ta'mtusanja'fåroppg'värets'mja'tappade,» pu-stade han.

Kaptenen märkte slutligen, att der icke fans patron i geväret och ungefär i samma minut fick Granqvist klart för sig, att han, som skulle medtagit patroner för både sig och kaptenen, alldeles glömt detta i brådskan. Men de mörka punkterna der ute lågo alltjemt kvar. Och Granqvist fattade då det beslutet att springa tillbaka efter patroner, hvilket beslut han också genast började sätta i verk. Kaptenen, som låg kvar och upprepade gånger höll gevärspipan mot månen för att förvissa sig, att hon verkligen var tom, hörde Granqvist steg för steg ända bort till lägerplatsen och kunde räkna, att han föll omkull sex gånger i skogen och tre gånger i rullstenen utmed stranden.

»N'fickj'ä'ndtligentag'geväret,» stönade Flodstedt, som fiskat med en envishet, hvilken han

några timmar förut ej skulle mäktat visa. Hulthén hade så kommit ur jagtifvern genom sitt fall i vattnet, att han nu var stadd på återtag för att om möjligt få ny eld uppgjord. Detta lyckades honom, och när han satt der och tor-kade sina kläder, hoppade han till för hvarje gång kaptenen och Granqvist gáfvo en salva, hvilket inträffade fjorton gånger med mellanskott från Flodstedt, hvarpå ännu några salvor följde, men nu från tre gevär, då nämligen Flodstedt slutit sig till venstra flygeln, enär han beräknat att utsigterna till träff skulle blifva större, om tre skott samtidigt lossades, än om de serverades i hel- och halfportioner. Och det torde nog hafva händt, att sedan Granqvist på försök sänkt sigtet från tretusen fot till sexhundra, (kaptenen sköt fortfarande med den första uppsättningen), någon eller några af de mörka punkterna der ute träffades, men, fastän de tycktes röra sig lifligt nog emellanåt, började ingen af dem att sprattla eller plumsa ned i vattnet, alldenstund de voro af gråsten och skulle se helt ljusa ut vid nästa soluppgång.

* * *

När månen sett sig mätt på skäljagten, kröp han bakom några moln för att icke visa sig mera den natten. Molnen fingo snart sällskap af andra, hvilka skockade sig tillsammans tydligen i föresats att göra hemresan mörk för

jägarne. Litet senare började regn falla, och dermed domnade vinden af för långa stunder, så att Granqvist, som nu fått sig rorets skötande anförtrodt, knappt kunde märka, att båten rörde sig framåt.

En olämpligare tidpunkt kunde Hulthén aldrig valt, då han nu, i afsigt att vinna kaptenen för sig vid stundande riksdagsmannaval, började utveckla sin politiska trosbekännelse, der vid han tog till utgångs- eller ingångspunkt, att hans far hade varit riksdagsman i trettitre år (siffran varierade vid olika tillfällen liksom markgångstaxan). Kaptenen, som krupit in i det lilla akterrummet, var icke stämd för politiska betraktelser utan blott för förtärandet af wichyvatten och avslutade hvarje ny sats af Hulthén med den visserligen lugnande, men icke så synnerligt lofvande reflexionen:

»Det rangerar sej nog, Hulthén!»

Ungefär en gång i qvarten rusade Flodstedt upp från sin ryggliggande ställning för-ut, drifven af en fix misstanke, att Granqvist höll på att pumpa vatten in i båten. Men Granqvist stackare satt stilla och styrde och hade den glädjen att se båten lyda roder, så länge det fans vind kvar. Men när slutligen den sista kåren sväf-vade sin krusade väg fram öfver fjärden, tycktes sjelfva båten blifva sömnig och började liksom gå i sömnen eller rättare stå stilla och famla; och Granqvist sjönk så småningom ihop som en uppblåst guttäperkagubbe, ur hvilken luften börjar

gå ut. Så satt han der med sin rorpinne under armen och hatten vid sina fötter och anade icke, huru omöjligt det i denna stund var för Flodstedt att göra en enda witz.

Och båten låg der stilla i ett ljumt och lätt fallande sommarregn. Det prasslade i vattnet af de oräkneliga dropparne, och emellanåt plumsade någon liten abborre eller löja upp öfver ytan för att sluka en fluga. Tungt sof Granqvist akterut, der han mera hängde än satt vid rorpinnen; från akterummet hördes två olika sågande ljud, af hvilka det ena undan för undan hann fatt och förbi det andra. Och Flodstedt hade alldeles glömt Granqvists pumpning och sof allt hvad han orkade med armbågen på sin hattkulle samt klocka och urnyckel i andra handen. Sommarnatten låg i vindstilla och fint regn, tyst och slumrande.

Då stack något svart och rundt upp ur vattenytan ett stycke från båten, och strax derpå syntes något alldeles liknande på ett annat håll och så på ett tredje och ett fjerde. Det var icke negerbarn, som badade, ehuru detta godt kunnat antagas, utan blott några skälar, hvilka skulle upp och hemta luft. Som båten låg orörlig, och intet buller framträngde derifrån, visade sig hufvudena snart närmare; och emellanåt höjde sig en mörk skälkropp till en aln af sin längd öfver vattnet för att kunna riktigt noga betrakta »Homeward bound», öfver hvars reling

Granqvists hängande hufvud stack upp. Det var en fridfull tafla, som skulle gladt en djurvän.

När skälarne sett sig mätta på båten och rorgångarens bara hufvud, döko de åter ned och summo ut mot sitt favoritskär med de der mörka punkterna för att der afvakta soluppgången. Så småningom kom lätt morgonbris dansande från den osäkra randen, der hafvet öfvergick till himmel, och när den nådde seglen på »Homeward bound», gick bommen öfver Granqvists hufvudskål men genom hans hår så pass känbart, att han yrvaken skrek till Flodstedt, att denne skulle öppna boddörren, hvartill denne lika yrvaken svarade, att Hulthén kunde dra för fn i våld.

Nu kommo de första solstrålarne frambrytande utefter vattnet. Dimmor och molnlager, som oroats af den lätta brisen, gåfvo vika, men slöto sig åter tillsammans; natten ville icke ännu gifva sig, vattnet ville hafva tid att morgna sig, men furuskogen var redan vaken, och dess toppar glänste rentvättade och kopparröda. Så kommo en hel flock morgonvindar hand i hand, hoppande i långa skutt och i muntraste lynne öfver det vida randade tältet och beslutna att hjälpa hvarandra med att väcka fjärden och rulla dimmorna långt bortom skogshöjderna. Och när Hulthén, som kraflat sig upp ur akterrummet, stack fram sitt blanka, röda ansigte, möttes detta af den strålande praktfulla morgonsolen, som samtidigt stigit upp ur hafvet för att vara tillreds att helsa honom sitt varma, hjert-

liga god morgon. Men Hulthén var vid dåligt lynne och tog åt sin panna och önskade kaptenen, dit Flodstedt nyss önskat honom sjelf och detta blott därför, att kaptenen halfvaken mumlade:

»Det rangerar sej nog, Hulthén.»

Ett stycke fram på förmiddagen kommo de hem. Fru Hulthén hade varit orolig, och när hon nu hörde mannens steg på trappan, rullade hon ut och ned för ett par trappsteg och slog två de rundaste små armar om hans hals och sade blott:

»Stackars min lille gubbe, har du blifvit våt?»

Mera talade hon icke, men hon såg i det ögonblicket riktigt bra ut trots skägganläggningen, och Hulthén tyckte, att han aldrig sett henne så trind. Hade hon frågat, om de skjutit många skälar, skulle han blifvit ond och kanske snäst henne, men nu kände han sig alldeles afväpnad.

Kaptenen föreföll nästan generad, när han sade farväl och tackade för seglatsen. Hulthén såg honom klättra öfver stättan så varsamt, som om antingen denna eller han sjelf varit af glas och derpå smyga i det mjukaste gräset med handen tryckt mot pannan.

När han hemma hos sig efter intagen frukost skulle försöka med en cigarr, tycktes han med förvåning märka, att fodralet var tomt. Han hade bestämdt icke rökt upp alla ensam. Möjligen skulle han kunnat få upplysningar hos

Hulthéns, der possessionaten nu satt och drog på ett exemplar af just den sorten, som kaptenen begagnade. Han var vid dåligt lynne. Hela seglatsen var i grunden tillstäld blott för att vinna den der rösten till riksdagsmannavalet. Och han hade icke kommit i tillfälle att tala derom förrän på hemvägen, då kaptenen undvek alla löften genom det evinneliga: »Det rangerar sej nog».

»Min gamle far, som var riksdagsman i tre år —.»

Hulthén tystnade vid ljudet af sin egen röst, ty denna röst talade nu full sanning, ity att hans gamle far aldrig blifvit omvald, sedan alla tidningar haft att förtälja, hurusom han, efter att hafva suttit stum som en fisk under två riksdagar, plötsligt en gång under den tredje sågs resa sig upp och derpå söka väcka en motion, att studentexamen skulle afskaffas, emedan derigenom den väsentliga skiljemuren, »gärdsgården», som han uttryckte sig, mellan de olika samhällsklasserna skulle kunna anses fullständigt undanröjd.

1874
Herrn Dr. med. ...
in ...
...

Herrn Dr. med. ...
in ...
...

✻
INGRID.
✻

INCRIPTO

Det var full gudstjenst i den gamla grofstammiga barrskogen — eller åtminstone kunde man tyda det så, om man med uppmärksamt sinne iakttog hvad som försiggick der inne på sommarmorgonen. Våren hade knoppats och spruckit ut i härlig midsommar, alla bäckarne, som rent af hejdlöst dansat i väg, när vårvindarne kommo med det budet, att vinterns makt skulle brytas, runno nu i lugnare mod, sedan de väl funnit, att det låg sanning i budskapet, liljekonvaljer, sippor, pulsatillor, ranunklar och alla dessa späda små väsen, som knappast vågat lyssna under snödrifvorna till det som tisslades der uppe mellan björkar och unga granar, hade nu helt frimodigt höjt sig öfver sjelfva gräsen och stodo der i rikliga klungor för att med sitt älskligaste leende mottaga morgonsolens första kyss och helsa henne sitt hjertliga välkommen.

Det var just då som furorna börjat sin egen-
domliga, allvarliga hymn. En trast hade först
uppsnappat ljuden och lät ögonblickligt höra en
drill, så jublande och kraftig, att den kringlig-
gande skogens hela kör af småfoglar i samma
stund fattade den vakne sångarens känslor och
af fullaste hjerta stämde in. Hvarje lefvande
väsen, som kunde gifva ljud ifrån sig, tycktes
genomträngdt af samma känsla — glädje, tack-
samhet, lefnadslust. Der fans nere bland mossor
och strån icke en fluga så ringa, att hon ej för-
måde surra så, att åtminstone kamraterna hörde
det; solstrålarne, som gåfvo hvarje åtkomligt
blad en underlig, klargrön färg och nu som bäst
höllö på med att uppsuga alla de glänsande
dagdropparne, värmdo hvarje berghäll, hvarje
mossig sten och hvarje sinne med lif uti. Det
var ett qvittrande, hoppande, surrande, krälände,
gnistrande öfverallt. Och dock var det ingen
högtidsdag i naturen, blott en enkel sommar-
morgon, sådan som uppgått tusen sinom tusen
gångar förut — alltid helsad med samma tack-
samhet från djurens sida.

Glänsande nästan lika starkt som tallstam-
men bredvid, framstack uppöfver kanten af en
större sten en nedtill rundklippt bondlugg, som
tydligt stötte i rödt. Luggen hörde till ett
ansigte, som var vändt bortåt mot en gångstig,
hvilken försvann, der skogen var mörkast. Just
vid denna senare punkt syntes emot den dunkla
bakgrunden hela figuren af en flicka, kraftigt

bygd, litet bred kanske öfver axlarne, mörcklädd med förkläde och schalett af högrödt tyg. Buskarne voro på väg att sluta sig efter henne.

»Kristina!»

»Nej, Sven Johan — jag kommer för sent och vi kom öfverens om, att du inte skulle få fler förrän härnäst, när det kan bli.» Det röda förklädet sammansmälte med schalletten, och nedanom stenens fina kontur försvann den glänsande luggen. Efter en stund var åter allt på sin plats.

»Du ska skrifva först, Kristina!»

»Det har jag loft, det ska jag hålla — ajöss, Sven Johan, men sitt inte och gråt, för då syns det i körkan — du sitter och blir rö' som en mört i ögonen. Ajöss, Sven Johan *lille* —!» Der gångstigen försvann, syntes nu endast småskog och buskar. Sven Johan satt ensam med sin saknad. Ett tu tre for han upp och sprang bortåt stigen, trängde igenom löfruskorna och stod snart på andra sidan, der skogen glesnade. Ännu några steg till förde honom fram förbi en rågåker, en ladvägg, en syrenhäck — och så stod han ansigte mot ansigte med en ung ladugårdspiga, som var inbegripen i samtal med Kristina. Sven Johan blef alldeles brun i ansigtet.

»Nä se Kristina!» sade han med en ton, så klumpig, att af tio tusen, som hört orden, skulle nio tusen nio hundra nittionio kunnat gå ed på, att han nyss skilts från henne. Sekunden derpå

hade Ingrids skarpa blick gjort en värdefull iakttagelse.

»Jag tror minsann, att Sven Johan har röda schalettrådar i mössknappen!» Han fumlade ned hufvudbonaden. Der satt verkligen en liten garnända, alldeles lika med fransen i Kristinas schalet, intrasslad vid ena sidan af skärmen.

»Kan hon se i mörker också — som ugg-lorna?» Sven Johans blick var giftig.

»Vi får se.» Svaret kom alldeles lugnt, men kanske att det var just därför som Sven Johan tyckte, att der låg något under orden.

»Ingrid, Ingrid jag måste springa, om inte båten ska gå från mig. Det ä' inte värdt att ljuga; visst har jag sagt adjö åt honom der och det nu på sjelfvaste söndagsmorgonqvisten — vi ä' så gamla bekanta —.»

»Nu ska han gå sin väg, så att inte flera observerar det — klockarn ä' morgontidig och om han får näsan i det här, så — se der, pass på!» Hon pekade emot ett af fönstren i den röda byggningen, der en rullgardin sågs göra knyck på knyck under försöken att komma upp.

Sven Johan var bakom syrenhäcken, Kristina hundra steg åt andra hållet och Ingrid höll på att bryta några blommor, när fönstret öppnades och ett hufvud med ett par hvitklädda axlar trädde ut.

»Go' morn direktören!» helsade Ingrid gladt och dök för en sekund ned på knäveckan.

»Go' morron barn lilla — hvem ska ha blom-morna?»

»Ja det var en fråga!»

»Kom hit, får jag se på dem litet — åja, jag kan väl inte se på det afståndet — får jag ta en —.»

»Ramla inte ut direktören!»

»Jag vill ha den der röda — nej inte den — nej, inte den heller — nej, inte den der klumpan — låt mig sjelf ta den jag menar — Ingrid! jag vill — prrro — sakramensk — —» Det sjöng till, när rottingstolen innanför fönstret gled undan från väggen, något hvitt otydligt skymtade ett ögonblick genom luften, och vinbärsbuskarna der under kommo i häftig skakning, Ingrid skrek, som om hon känt knifven, och genom hennes skrik trängde ett skallande »ha ha ha» borta ifrån ladväggen.

»Hvem var det som grinade?» frågade ett rödt, ilsket ansigte, som stack upp bland vinbärsbladen.

»Slog direktören sig?» Hastigt följde orden:

»Det ska hon få veta se'n —»

»Åh, så rädd jag blef —»

»Det var hennes skull — hvem var det som grrrinade, sa' jag — nä se, hvem är det der borta?»

Uppför sluttningen, som ledde genom det glesa skogsbrynet, syntes, rörde sig och försvann hastigt ett rödaktigt skimrande hår med mössa på.

»Hå-hå!» sade hufvudet i vinbärsbuskarne och nickade betydelsefullt, försmädligt.

En liten stund senare satt Sven Johan åter på den mossiga stenen, der han skilts från sin vän, och var nu sysselsatt med att plocka blombladen af en jättestor pion, som hon skänkt honom, då de mötts på morgonen. Djupa tankar rörde sig helt säkert inom den med lejonman prydda pannan. För något ögonblick tycktes skogen omkring honom lyssna; den hade varit vittne till ömhetsbetygelserna mellan de unga människorna och ville gerna få litet nys om hans funderingar i ämnet. Men Sven Johan teg, och när pionen var slut, steg han upp och gick sin väg. Då försvann också en figur, som klädd i nattrock och tofflor, kommit från trädgården, der Ingrid brutit blommor, och som hittills stått dold bakom en trädstam och endast stirrat på Sven Johan.

»Hur hänger detta ihop?» mumlade han. »Bondbassen der är kär, det syns tydligt, men jag tog för gifvet att det var i Kristina — och nu slår han här omkring knutarne — hm!»

* * *

Gubbarne, Sven Johan och »den främmande herrn» hade rätt trefligt tillsammans i »nykterhetsvärdshusets» enskilda rum en trappa upp. Han, som stått på hufvudet i vinbärsbuskarne och benämndes direktör därför att han en gång

aflagt en underhaltig examen som klockare, utöfvade ett slags värdskap på uppmaning af gästgifvarn, hvilken hade så mycket annat att ombestyra.

»Den främmande herrn» hade kommit till orten närmast från Stockholm och hans egentliga ärende var icke allmänt känt. Gissningsvis trodde man sig veta, att han läst mycket i yngre dagar samt derefter tagit en liten afstic-kare till Amerika. Utseendet var litet egenomligt; växten lika mager som till verkliga längden obestämbär, detta senare beroende derpå att mannen aldrig gick riktigt rak. Pannan var bred och låg, å båda sidor prydd med en hårbuckla, som skräddare ofta pläga bära, ögonen underligt färgade och litet osäkra, enär de aldrig tycktes förenade i samma blick, utan liksom skötte hvar sin del af omgifningen.

Utom direktören-klockaren och nyssnämnda främling, som tagit sig namnet Smith, samt Sven Johan, utgjordes sällskapet af en äldre jordegare med regelbundet återkommande spasmer i högra armen samt en för detta handlande, hvilkens mest utmärkande drag var att aldrig tala om det förflutna.

För detta handlanden grep om en kaffekanna, som stod på bordet, och serverade herrarne öfver lag.

»Ohoj, farbror!» skrek han derpå nedåt mot en spiraltrappa, som från ett hörn af rummet ledde till källarsalen derunder.

»Jaså — kommer strax!» hördes ett svar som från en buktalare. Ett hufvud, tjockt och skäggigt, tittade upp, ett par axlar och en hel bastant figur följde efter.

»Det ska vara lite grädde i kaffet, kan jag tro!» Ur en helbutelj serverades det, som värden kallade grädde, men hvilket mera liknade bränvin.

»Skål gubbar och ungdomar!» sade klockaren.

»Nykterhetsrörelsen är en god sak, jo det var säkert det,» talade jordegaren och ryckte med högra armen — »Sven Johan, låt inte kaffet kallna!»

»Får jag inte klinga särskildt med Sven Johan?» Främlingen bugade sig och såg samtidigt på den rödhåriga och dennes granne.

»Nå, hur har vi det nu med framtiden?» föll för detta handlanden in och slog Sven Johan på knäet, »jag har hört att det lär vara något kjorteltyg, som intresserar — jaja, förlåt en gammal pratmakare, som vill ungdomen väl —»

»Åhå — Kristina!» ropade klockarn, »nå men hvad i all världen — han har ju — ursäkta! Sven Johan har ju aldrig en droppe i koppen!»

Kaffekannan gick åter rundt och följdes i spåren af buteljen.

»Hvasa?» frågade Sven Johan och såg på vicevärden.

»Skål sa' jag och se'n sa' jag något annat, som han ska få höra litet senare; hör nu gubbar, drick med Sven Johan!»

Uppmaningen efterkoms.

»Nå, nu ska direktören säga, hvarför vi egentligen sitta här,» inföll främlingen.

»Jo se saken är den — Sven Johan har ingen grädde — att en hel del gubbar här i kommunen ha tyckt, att det skulle gagna framåtskridandet, om vi finge en så'n der telefon från gårdarne ned till jernvägen och köpingen, och vi, som sitta här, ha tecknat oss för ett litet så kalladt minimikapital, men det ä' med den här saken som med kalfskinn — det måste beredas, om man ska ha glädje deraf — hä hä hä! —»

»Skål!»

»Pressen måste tala för frågan, men först ska pressen finnas,» afbröt för detta handlanden.

»Rätt så!» Främlingen höjde sin kopp. Klockarn förde buteljen öfver Sven Johans kaffe.

»En tidning först, och så en telefon!» Sven Johan började se litet egendomlig ut och tycktes med ansträngning fixera talaren. Då steg klockaren upp och vinkade åt bondsonen att han skulle följa honom ut i rummet bredvid.

»Hör nu, Sven Johan,» sade han halfhögt, »vi ska språka litet närmare om ett och annat — jag tog kopparne med oss, så att vi inte sitta och torka — skål! — Saken ä' den, att det fattas några styfrar för att få det här företaget riktigt i gång, och nu vill vi intressera Sven Johan för att få ett litet handtag —.»

»Utaf mej! Tror direktören —»

»Kalla mej Brodin och inte för direktör — det tar vi i botten på.»

»Åh, tackar för äran!»

»Ingen ära alls annat än för mej — nå hur tycker Sven Johan?»

»Den som hade pengar bara.»

»Hva som inte ä' kan väl bli — eller hur ä' det med lilla hjertesaken, hvasa? Jag är flickans förmyndare, och jag vet, att det blef slantar efter de gamla och att släktingarne, som hon är hos, inte komma åt ett öre utan att jag lemnar ut det.»

»Tro det?»

»Nå, ska vi skriva en lapp?»

»Ursäkta,» sade en röst i dörren, »jag kommer bara med kaffekannan.» Det var handlanden. »Man måste tänka på den kommande stunden, ty den blir alltid den bästa, om den sköts rätt.»

Klockarn blinkade åt honom att försvinna.

* * *

Det var redan mörkt ute, när Ingrid trädde inom dörren till nykterhetsvärdshusets kök och helsade god afton till en äldre qvinna, som sysslade i spiseln.

»Hvad hittar di på der oppe?» frågade flickan.

»Ja Gu' vet, men det står bestämdt inte riktigt till. Sven Johan har druckit, så han vet

inte till sej, och han har visst slagit den der Smith eller hva han kallas — hör så tyst det ä'!»

Ingrid gick ut och såg upp emot fönstret; det stod öppet, men rullgardinen var nedsläppt. Ett par minuter senare hade flickan klättrat upp i en björk, som gaf skugga emot solen åt denna sidan. Här klängde hon sig fast, lyssnade och spejade. En svag nattvind satte emellanåt rullgardinen i rörelse inåt rummet och då såg hon några män, lutade med hufvudena tätt intill hvarandra öfver bordet, medan Sven Johan half-låg i soffan och sof, så väggarne gungade.

»Det sakramenskade tjurhufvudet,» sade klockarn och slog näfven på ett papper, som låg framme, »vi hade honom så nära — och så kom det der fördömda ordet om flickan och förstörde alltsammans. Hvar i helsingland ska vi få pengar från, så att vi bara kan komma hyggligt härifrån — se ni gubbar — åh han sofver — den der Kristinas pengar *har* jag inte om hand, men jag har slägtingarne på min sida, och kan jag blott få så stäldt, att den der rödhåringen på ett eller annat sätt slutar opp med flickan, så är det jag som ä' förmyndaren. Slägtingarne har inte aning om den der andra affären. Det var jag, som stälde om att flickan kom dit, så att det inte skulle bli parti af, utan vi skulle få tid på oss, ehuru jag inte förr än just nyss var fullt säker på, hvem han går och blänger på. Nu kan jag när som helst skaffa lite — men som sagdt lite, för Ingrid, min piga der

hemma — snygg unge för resten — den skulle bli förvriden i hufvudet, om hon ett tu tre finge hopp om att sitta som fru, och hon har skrapat ihop och ärft en smula, och som sagdt, der ä' jag säker — hva tusan var det, som ristade utanför!»

Jordegaren klättrade bort till fönstret, vek undan gardinen och stirrade ut i nattluften.

»Det kanske var — var en fläderlapp, som flaxtrade — jag mins en gång vi satt alldeles — deles som nu och så kom det en stor svart fågel med gult hufvud — fågelhufvud med gula ögon och horn, och det ska jag säja, att så hufvestupa svart som det var den natten, för klockan på natten — på chiffanjeret stod på half tolf — och så slog det till på luckorna och vi sprang opp allihop, vi var fem stycken, och vi sprang sa' jag och glodde ut, men det var så parallelt omöjligt att —»

Han drog sig från fönstret, och Ingrid andades åter.

Smith satt litet mera tillbakadraget och hade en kopp samt kaffekannan och buteljen framför sig. Hans underliga ögon, som voro något fördunklade af ruset, och dertill blifvit illa medfarna under något uppträde, hvarpå qvinnan nere i köket hänsyftat under sitt samtal med Ingrid, undveko nu omsorgsfullt de öfriges blickar och tycktes rent af vilja samfäldt borra sig in i Sven Johans ansigte.

»Men, hur rackarn ska det här då rangeras?» skrek plötsligt klockarn och for upp från sin stol. Sven Johan vaknade, stirrade med vidöppen blick omkring och försökte komma på fötterna. Med en idé, lika hastigt fattad som vanligtvis omöjlig att rubba hos personer i hans tillstånd, arbetade han sig bort till dörren, sprang genom nästa rum och for ut för trappan. Natthuset slog kylande och lugnande emot hans tinningar. Så osäkra hans steg än voro, tycktes han hafva klart för sig, hvart benen borde föra honom, ty han sprang ett stycke framåt vägen, stannade och kom efter en god stunds arbete öfver en gärdsgård, snafvade och föll, men stod åter på benen och hann några steg utför, ständigt utför, ned öfver trärötter och stenar, hoppade och föll ömsom, och kom slutligen ned till stranden af ett vatten, som sträckte sig långt bort, kallt och matt glänsande som en stålskifva.

Tätt efter honom hade en, stundom lång, stundom hopkrupen gestalt ilat med en hastighet, som icke gaf efter för Sven Johans. Och som ett spöke, så ljudlöst, for mellan träden skepnaden af en qvinna, hvilken kröp ned bakom en fura, icke trettio alnar från den punkt, der Sven Johan upphans af Smith.

Men uppe i rummet, der rullgardinen vaggade fram och tillbaka mot fönstret, sutto de fyra återstående af sällskapet och tittade på hvarandra utan att ännu ha riktigt fattat händelsernas utveckling.

»Hvem tog Smithen?» frågade klockarn och gjorde en rörelse att springa efter.

»Ja hvem tog Smithen?» repeterade han, som nyss hört »fläderlappen», och krånglade sig åter bort till fönstret.

För detta handlanden såg ut, som om han anade oråd och helst ville komma från alltsammans, medan den verkliga värden på stället bolmade ur en pipa, så att hans omgivning försvann.

»Hör!» sade han vid fönstret, »det ä' alldeles som en gång, vi satt och drack lite och det kom, just som vi satt och drack lite, kom det en stor svart fågel, som kom just som vi satt och hade stora gula vingar och så slog det till och så sant som — hysch der ute! hvem ä' det — hvem — ä' — det — säger jag — hör ni inte —» Han vände sig om för att säga något; rummet var tomt. Då blef han rädd, kröp ned på soffan, knyckte några gånger med högra armen, borrhade in hufvudet mellan en kudde och ryggstödet samt somnade.

* * *

Sceneriet hade hastigt förändrats. Molnmassorna, som förmörkat himlen och gjort töcknet öfver land och vatten ogenomträngligt, hade satts i rörelse utaf en frisk bris, som snart nog upprört insjöns vatten, så att man kunde skönja, huru långa sammanhängande men ej synnerligt

höga kammar af skum rullade fram förbi uddar och skär. På en viss fläck af himlen framträdde ett i början matt men sedan allt tydligare färgspel, stundtals ljusnade det häftigt, tills någon tung sky åter drogs för den oroliga fläcken. Men blåsten tog upp sig och det ljusa på himmelen kom fram allt oftare. Detta upprepades gång på gång — så bröt med ens ett helt klart strålknippe fram mellan de klumpiga molnbildningarne, ljuset träffade ett parti af skogen, ett bälte af sjön, stranden midt emot — allt i samma ögonblick, och visade, hurusom den nyss herskande stillheten följts utaf oroligt lif i naturen.

På den breda väg, som månljuset för några sekunder slagit öfver sjön, arbetade en ekstock långsamt och ojemnt emot vinden. En man rodde, och en annan figur, otydlig och mörk, halfååg, som det tycktes, i aktern. Han, som rodde, vred emellanåt ansigtet mot den fläck af himlen, der månen höll på att arbeta sig fram, och om man kunnat höra de ord, som hans läppar mumlade, skulle man förstätt, att han förbannade förändringen från mörker till ljus. Ett ögonblick stannade han i sin rodd för att med nästan vildt uppspärade ögon stirra mot den nära gående stranden, som låg höljd i ogenomtränglig skugga.

»Var det en båt?» hviskade han och hans armar darrade, »— ah — dumheter — det hörs ju inte knäpp mer än sjögången och det förduggleskriket. Aldrig har jag förr tänkt på, att

det kan låta så sataniskt som i natt — och det der halffulla kräket, som inte kan hjälpa sig sjelf öfverbord!»

Alldeles som han i ruset hört orden sprang Sven Johan plötsligt upp och tog ett steg fram mot roddaren.

»Låt mej ro — jag *vill* ro — hvem ä' ni, hvasa hvem ä' ni — hvasa —»

»Sven Johan!»

»Ja det ä' jag — men hvem ä' —»

»Släpp årorna, eller ska jag kanske —»

»Hvem ä' — hvem ä' —»

»Jaså — du vill då — verkligen — hjälpa till — så att klockarn ska — få — pengarne — nå inte — ska jag — fördömda måne —»

En lång mager figur hade till hälften rest sig och gaf nu med hela sin samlade kraft en annan groft bygd gestalt en häftig stöt, som kastade den senare våldsamt ut i vattnet.

»Ligg der, kreatur! — nu få vi se, om inte vi ska få reskassa ändå — fördömda månsken —»

»Hjelp!» skrek en stämman, hvilken af försvann vunnit dubbel styrka — — och så försvann ett hufvud under vattenytan och blott en flytande mössa visade den fläck, der dådet utförts.

»Herre Gud, hjälp mig!» ropade halfqväfdt en annan röst, hvilken sprang ur djupet af en ädel qvinnas flämtande barm — »hjälp mig, så att jag hinner — hjälp mig!»

Från strandens svartaste skugga nästan flög en ekstock fram, årtagen följde allt tätare, det forsade i fören, qvinnan arbetade än häftigare och vågade icke slita sin blick från den mörka punkten der borta, tårarne glänste i hennes ögon och blodet sipprade fram under naglarne — ännu några tag — det är godt virke i årorna — mod Ingrid! Gud hjälper dig — —

Båten törnade emot något och då flickan kastade sig åt sidan för att se, hvad det var, stack en famlande arm upp öfver vattenytan — ett jernfast grepp af Ingrids hand, ännu några ärliga ansträngningar — och öfver ekstockens reling akterut släpades Sven Johans tunga kropp. Blott en enda blick sände flickan ut åt sjön och såg långt borta en mörk punkt, som hastigt rörde sig mot närmsta udde af stranden.

Sven Johans oförderfvade och jättestarka natur hade bestått profvet, hjertat klappade fullt tydligt, men krafterna voro uttömda genom hans förtviflade ansträngningar nere i djupet. Nu låg han alldeles blek på ekstockens botten och hade ännu icke öppnat ögonen. Ingrid hade sjunkit ned öfver honom och kunde de första ögonblicken ingenting annat göra än gång på gång knäppa samman sina händer och se uppåt mot himlen, der månen nu strålade i renaste glans. Men så vaknade åter handlingskraften hos henne.

»Den gången var du klok, Ingrid!» småskrattade hon och drog ifrån båda årtullarna

sina präktiga ullstrumpor, som hon trädt på pin-
narne för att förekomma allt buller. Och så
blef Sven Johan gnodd och torkad med all den
kraft, som kan finnas i en arbetsvan landtflickas
armar och händer.

»Du ville inte ha mej!» hviskade Ingrid,
»fast jag alltid trodde, att du menade allvar —
men gudskelof, att jag hann fram ändå!»

* * *

Och åter låg den gamla furuskogen bestrå-
lad af en ny morgonsol, samma jubel uppsteg
från träd, buskar och strå, samma rena blå him-
mel hvälfde sig öfver lifvet der nere med alla
dess strider, dess glädje, sorg, förhoppningar och
missräkningar.

Fram på vägen, som ledde genom skogen
och som gick helt nära det ställe, der Ingrid
landat med Sven Johan, kom en kraftigt bygd
flicka, småsjungande och tuggande på ett strå.
Det hade gått med Kristina, som med mången
annan, hvilken på väg till ångbåt eller tåg skall
säga ännu ett farväl åt sin hjertans kär — hon
hade kommit fem minuter för sent. Det skulle
dröja en vecka till nästa lägenhet, Kristina fun-
derade litet öfver saken, hörde sig noga för om
förhållandena, och så vände hon lugnt om mot
sitt förra hem, åt sönder det ena timotejstrået
efter det andra och sjöng igenom gamla visor.

Kristina hade tvärstannat på vägen. Det var omöjligt att misstaga sig om färgen på det håret, som lyste fram derborta vid den mossiga stenen. Och bredvid honom, som låg der och tycktes sofva, satt Ingrid. Flickan på vägen tyckte, att det blef litet svårt att andas. Då vred Ingrid hufvudet, fick se Kristina — och hvarken svimmade eller skrek, utan vinkade åt henne att tyst nalkas. Några ord förklarade alltsammans å ömse sidor, och Kristina satte sig ned så, att hon hade sitt ansigte alldeles intill Sven Johans. Efter en stund öppnade denne ögonen, slöt dem ånyo, liksom om han velat fortsätta en dröm och såg strax åter upp. Så kom den ena handen fram för att gnugga blicken klar, och då sågo båda flickorna, att en garnände, som tycktes ha varit röd, satt hårdt knuten om ett finger.

»Sven Johan lille!» hviskade Kristina i hans öra.

* * *

Solen stod högt på himlen, innan de tre hunnit tala till slut. Man hade rådgjort om allting, huru länsmannen skulle efterskickas, och hvar Ingrid skulle få plats nu, sedan hon fått klart för sig, hvad klockaren var för slags meniska. Kristina hade berättat, att hon mött två karlar, som nästan sprungo vägen framåt, samt att hon tyckt sig i den ene känna igen för detta handlanden, ehuru han sökt dölja sitt ansigte.

Då steg Ingrid upp för att lemna de två ensamma, och hennes blick var icke fullt klar, när hon räckte Sven Johan handen.

»Nu ser Sven Johan, att Ingrid kan allt se i mörker också — som nattugglorna!» Hon gick, men hann icke många steg, förrän hon vände och sprang tillbaka.

»Blef Sven Johan ledsen — förlåt mej!»

✧

EN KANNA STRÖMMING.

✧

IN KAZNA STROMA

nda till ett par mil inåt land kunde man höra dånet af den vilda leken der ute, höjande sig och sjunkande som en fjerran gående åska. Det var stormens och hafvets lek mot en klippig, sönderbruten strand. Stormen hade först börjat, men den gamla bundsförvandten hade icke varit sen att följa. Att det var mörk natt, tycktes blott lifva dem.

Allt rörde sig, delades, sjönk tillsammans för att strax våldsamt slitas i trasor, kastade sig framåt, steg uppåt liksom för att få större kraft till det kommande nedslaget; långa massor, dansande i sitt innersta och krönta af något fräsande hvitt, närmade sig, följda och förföljda af andra, som sökte hinna dem; det sjönk undan inne vid klipporna liksom för att lemna bättre plats för slaget — och så kom det. Hvitt öfverallt! Upp öfver klippväggen, långt upp i sanden, der tusende små hvita taggar rusade fram

i jern rad som ett led, hvilket störtar till anfall; led efter led; hvitt kilade rytande in i skrefvor och försvann, hvitt sjöd nere på botten, hvitt snurrade kokande omkring på en krossad jätteväg, hvitt steg högt upp i luften och följde med stormen och piskade som hagel mot några slitna tallar, hvilkas rötter hade stelnat i krampaktiga tag i hällens remnor. Hvassa kanter, hvilka tusenåriga anfall icke förmått runda, stucko fram öfverallt, der det hvita nyss slocknat, bredt och högt bröst af sten stod qvar för att motaga nästa stöt, som nalkades der utifrån, sekundernas lugn var blott tecken till att fienden hemtade andan, hväsandet växte och växte och en bugtad, ljust skimrande rand höjde sig och tog bort ett bredt bälte af den nästan svarta himlen, randen blef så hög att den vek sig och föll nedåt öfver den mörka blå slutningen för att strax ersättas af en ny, hvilken alldeles kamrades bort af stormen och for framåt som ett gnistrande regn; ännu något mera af himlen skymdes och så följde ett rytande, hvilket öfvergick till dånande skräll, så att skogen, som varit uppfylld af gnidande och knarrande ljud, tycktes i bäfvan blifva alldeles tyst och andlöst lyssna.

Men ute, der leken ännu icke hade öfvergått till strid, kilade stormen fram och slog af vågornas hvita hättor och fortsatte hvinande för att hinna upp andra och förföljdes i sin ordning af vågorna, hvilka aldrig hunno honom, men stego upp högre och högre, för att se öfver

hvarandra, alltmer retade och samlande sig till hela massor, som skulle bortåt samma väg som stormen.

De kommo som mörka andar, dansande fram öfver krusade vågryggar, dessa hundradetals vindkårar, hvilka i ett ögonblick stucko upp öfverallt och samlades till våldsamma krafter. De tjöto och hveno och piskade och luggade de hvita kammarne, då dessa icke förmådde följa dem. Tjutet tilltog, som om någonting upptäckts der ute, hvita hjessor stucko upp öfver allt, ty någonting mörkt med ett par små segel öfver arbetade sig fram och hade upptagit striden med alla dessa lössläppta makter, af hvilka hvarenda en för sig tycktes öfverlägsen. Skötbåten låg pressad så hårdt, att stormen icke längre kunde få något ordentligt tag i dess segel, utan strök utefter och öfver desamma, tjutande af ilska, då den pinade sig emellan master och lik.

En man satt vid rodret med hoptryckta läppar, skarp spejande blick och näfven jernhårdt knuten kring rorpinnen. Framme i fören, uppkrupen högt mot lovarts reling, fasthöll sig en späd qvinnogestalt med knappt en tiondedel af mannens styrka men i besittning af kanske föga mindre mod än han. Erik Olsson kastade ofta en förstulen blick genom mörkret på hennes ansigte och Karin såg lika ofta igen på sin far, men dessemellan irrade hennes blickar omkring öfver det mörka, evigt föränderliga men ständigt hotande. Hon såg och hörde, huru

leken rasade, såg väldiga massor skjuta upp för att i nästa stund bilda svarta djup, hörde de ursinniga slagen mot båtens stäf, tyckte sig förnimma dånande hotelser från bränningarne i lä och röster, som tjöto i glädje, när båten, stampande och suckande, stred sin strid framåt. Icke en enda gång hade fadern frågat, om hon var rädd och icke hade hon sport honom, om han hyste något hopp, att de skulle komma fram. De få ord, som skrekos fram, gälde blott båtens manövrering. Far och dotter kände hvarandra och det var ingenting vidare att orda om. Antingen skulle de kunna reda sig eller också följas åt i djupet, och ord kunde icke afgöra frågan. En enda gång hade fadern sagt, så att han trodde dottern icke skulle höra det: »Mätte skotet hålla!» Hon hade hört orden och sett på skottaljan och sedan upprepat detsamma tyst inom sig.

Intet ljus, intet månsken ännu, ingen gryning af dag. Fyren, som de för en stund sedan passerat, hade kastat ett bländande sken öfver båten och den omgifvande sjön och de kunde långt borta se, huru dess ljus, som regelbundet till- och aftog, darrade öfver snabt framvråkande rader af krithvitt skum. Natten blef blott svartare omkring dem, himlen tycktes rusa undan öfver deras hufvud, som om den ville undfly det hemskä skådespelet af en öppen liten båt i strid med två sammansvurna retade element. Der var icke rum att falla af, ingen rättighet

att tänka på en vändning genom vinden, ty om vändningen misslyckades — —. Nej, endast pressa framåt! Enda utsigten till räddning låg i en hundraedels möjlighet att hålla båten uppe så länge, att udden långt för-ut passerats, hvar efter der fans sjö nog att falla af. Mannen vid rodret visste, att hans dotter insåg detta, och han satt i en spänning, som gjorde hans panna blek och kall. En enda onödig eftergift med rodret, en sekunds afslappning i hans påpasslighet skulle med hafvets hela massa släcka den flämtande gnista af hopp, som ännu glimmade genom mörkret der framme.

»Måtte skotet hålla!»

Kanske hade de åter tänkt tanken på samma gång, ty de kunde se, att deras ansigten samtidigt vändes mot hvarandra. Han skulle icke sett henne så tydligt, om hon icke varit blek. Präktiga flicka! icke ett ord, ej en rörelse af fruktan, ej en tår på kinden eller en darrning på den hand, som höll så fast den kunde om skotet i fören. Och dock öppnade undergången i hvarje ögonblick en ny graf alldeles inpå dem, och blott en tumbred reling, öfver hvilken sjön ständigt squalpade in, skilde lif från död. En späd flicka på aderton år i flera timmar ansigte mot ansigte med döden blott för att hjälpa sin far att få sälja för några kronor fisk, när det äntligen lyckats honom att fånga en båtlast full! Du gamla matrona, som sitter der gäspande i ett hörn af balsalongen och väntar på att din

till halfnakenhet uringade dotter skall valsa sig trött, titta ut för ett ögonblick från ljushafvet på det mörka hafvet, der fiskarbåten arbetar sig fram och kanske skall du i morgon bittida icke gifva din jungfru så sträng befallning att »ovilkorligen pruta åtminstone några öre på de oförskämdt dyra fiskprisen»!

För en kort stund framträdde månen klart synlig och belyste deras färd. Molnen rusade i slitna massor förbi honom och jätteskuggor flögo fram öfver vattnet och gjorde detta svart. De hade nu icke så långt kvar till udden, som utmärktes genom en stigande och sjunkande hvit massa. Der, om icke förr, skulle deras öde afgöras, och båten tycktes liksom begärligt öka farten, skar genom sjöarne och red långa stycken på deras rygg, smög djupt ned i mörkret mellan dem och lyfte åter sin stäf för att trotsa flera. Dånnet från udden fylde hela rymden; Erik Olsson skulle knappast hört sin egen röst, om han ropat. —

Men han hörde den smäll och det omedelbart derefter piskande och slående ljud, som tillkännagaf, att skotet sprungit. Han kastade sig nedåt för att hugga fast i seglet, men kunde icke och grep blott i en toft för att icke gå öfver bord, han ropade något, som flög med stormen, han hade sett någonting blänka i hennes hand der framme, en kropp kastade sig öfver honom och han märkte att piskandet upphörde, någonting arbetade och slet akterut, en

stämma, som kanske var ansträngd till det yttersta, men lät som en svag barnröst, tycktes säga: »jag — har — skotet —», han låg emot toften och drog i en tågända och någonting hjälpte honom att draga och det röt och dånade och brusade, men någon skrek i hans öra: »håll — i — far!» och han såg hvitt ryka och hvirfla alldeles intill båten och en bergvägg stod blänkande och drypande i månskenet och rycktes i häftiga tag förbi och undan och månen försvann och dök upp igen, men han blott höll med jerntag af båda händerna och låg på rygg upp mot lovarts sida och såg att någon hade knutit sina fingrar om rorpinnen och att håret blåste vildt omkring ett litet hufvud, som var Karins, och det dånande stänkande hvita vek bortåt efter klippväggen och en röst arbetade fram till hans öra orden: »vi — lågo — öfver — udden — far» och så hörde han snart derpå: »jag skar — focke — skot — men — — kunde inte — knyta — men — fick tag — store skot —» och efter ännu en liten stund framträngde: »nu — kan vi — falla — af.»

* * *

Det följde en klar vacker dag på ovädersnatten. Mycket folk rörde sig nere vid hamnen, der fiskarbåtarna, hvilka alla med undantag af Erik Olssons, som kommit in under natten, anländt fram emot morgonen, lågo sida vid sida

och gungade. Fisken hade i allmänhet god afgång, ty stormen, som räckt i tre dagar, hade alldeles afskurit denna tillförsel.

Fröken Agnes Bergsten gick framåt kajen och tittade efter god strömming. Hon var utan tvifvel den enda vuxna qvinliga ogifta af »bättre mans barn» i hela staden, som hade ett så egenomligt motiv för sin morgonpromenad. Men hon var förlofvad och skulle lära sig hushåll och var icke road af dans. Hade hon varit det sista, skulle hon helt säkert nu legat trött och sofvande efter gårdagens bal på stadshuset. Hennes afsvärljelse af dans hade kommit helt plötsligt och helt nyligen och berodde icke på — trots det att »hvarenda menniska påstod det» — någon inverkan af hennes fästman. Hon hade en qväll på en bal alldeles oförmodadt kommit att stanna inför ett par frågor: hvarför skall jag sitta här halft blottad inför en massa herrar och i morgon förmiddag icke vilja visa en tum af mitt smalben — med strumpa på! och hvarför skall hvem som helst af dem, blott därför att han säger sitt namn och i kanske öfverlägsen eller oförskämnd ton anhåller om en vals, få slå armen om mitt lif för att sedan på deras sköna nachspiel kanske skryta öfver, hur gerna jag dansade med honom eller beskrifva, hur behagligt det föreföll honom att hafva mig tryckt intill sig! — Nej, nu ä' det slut med det nöjet, go' herrar!

Och det var slut. Det lilla samhällets bebyggare utmärkte sig för den vackra egenskapen att hysa starkt intresse för sin nästas angelägenheter. Agnes Bergstens asketism måste förklaras. Man tillskref den först en nyck, och så fick fästmannen bära hundhufvudet. Men Agnes slog sig på mångahanda bestyr, som möjligen torde återkomma i större skala inom äktenskapet och bland andra det att göra uppköp för bordet. Hon kände faderns smak för färsk strömming med dito potatis, och i syfte att skaffa honom en god frukost hade hon begärt sin mors tillstånd och litet af hushållspengarne till planens förverkligande.

»Köp billigt, Agnes!» hade modern sagt, der hon låg i sin bädd med nattmössa på hufvudet och tänkte på balen.

Och så kom flickan fram till Erik Olssons båt. Nästan allt var såldt med undantag blott af litet strömming, som såg fet ut. Handeln uppgjordes och Agnes bad Karin bära hem fisken åt henne, hvilket bifölls.

»Hvad har du fått i handen, flicka?» frågade köperskan och såg på den andras ombundna arm.

»Jag skar mej med knifven i natt, när jag skulle kapa ett skot för att skarfvå storeskot, som brast i stormen.»

»Var ni ute i stormen?»

»Ja då!»

»Sådan storm?»

»Ja då!»

»Blir du inte rädd?»

»Nä!»

»Ja, men hur kan ni reda er, menniska?»

»Ja, det ä' som det kan ibland, ska jag säga fröken, men man ä' väl tvungen att försöka så länge det går, om man ska lefva.»

»Bläste det inte förfärligt i natt?»

»Jo, det må fröken tro. Och så nära har aldrig far och jag varit att —»

»Att?»

»— att drunkna då.»

»Hu då! Hur kan ni våga er ut fler gånger, när ni har varit så nära?»

»Åh, lilla fröken! Så'nt får inte den fattige tänka på. Hva skulle det bli för slag? Nä då!»

Agnes såg på henne. Karin var en af de få berättelsehjeltinnor, som icke kunna glädja sig åt eller sörja öfver ett vackert ansigte, utan var helt enkelt en liten ful bondflicka, som emellertid hade någonting i blicken, hvilket ingaf förtroende. Och Agnes tänkte på, huru hon sjelf sett ut, när hon suttit med blottade skuldror och viftat svalka med sin solfjäder. Och så drog hon upp en parallel till sin egen nackdel, den lilla token. Och när jemförelsen var genomförd, hade de hunnit till hennes hem.

Kamrer Bergsten stod med händerna mot den svala kakelugnen och tyckte att röt månaden hade börjat qvaft. Hans anletsdrag förtjenade icke att beskrivas nogare, ty deras uttryck kunde tillräckligt betecknas genom meddelandet,

att han såg ut som en käring med hvitt, pole-
radt hår. Kanske hade han ändtligen efter väl
sina femtio års dagligt speglande kommit under-
fund med detta uttryck i sitt ansigte, eftersom
han vid bortåt sextiotvå års ålder hade börjat
lägga an helskägg. Men det tycktes nästan,
som om sjelfva skäggstråna insett, att de icke
skulle förmå ändra typen, ty de hade liksom
tvekande stuckit fram ett här och ett der och
sedan plötsligt hejdat sig i halfva växten, hvar-
för ock den nedre delen af hans ansigte ovil-
korligt ingaf betraktaren tanken på en ojemnt
klipt gris.

Nu var klockan nära elfva. Frukosten hade
blifvit uppskjuten med hänsyn till balen före-
gående afton. Men skulle väl någon kunnat
tro, att fröken Charlotta — den dugtiga tösen,
som dansat till klockan tre! — satt uppe, grå i
synen visserligen, men fullt påklädd och vaken
och lagade sina kotiljongsdekorationer, som gått
sönder i fickan! Hon var för märkvärdig den
flickan. Det hade gått veckor, då hon dansat
»hvarevliga natt», påstod köksan, och ändå inte
sofvit fler förmiddagar än onsdags och söndagen
derpå. Och *hur* hon dansade se'n! Språket
har ej ord därför, ty svenskan blir klumpig, när
den skall lunka rundt i en balsal efter en sådan
elfva.

När Agnes trädde in med sin fiskkasse, kom
modern från förmaksdörren.

»Se här du, pappa, hvad jag har skaffat!»

»Ja, det var en liten rask tös. Hva kostade di?»

»Tjugofem öre.»

»Hur mycket ä' det?» frågade fru Bergsten och blundade, dermed gifvande till känna, att hon förstod att fråga först och prisa handeln sedan.

»En kanna.»

»Och för det gaf du tjugofem öre!»

»Flickan begärde det, mamma.»

»*Begärde!*» Fru Bergsten gjorde en sådan der knyck nedåt och framåt med hufvudet, som man ser gässen göra, när de blifva retade.

»*Begärde!*» eftersade kamrern och försökte äfven göra efter knycken, men kunde icke.

»Du blir en skön husmor!» Fru Bergsten hade nu en annan hufvudrörelse, liksom om hon skulle rista bort något som fastnat på näsan.

»*Å-hm!*» ljöd det från kakelugnen. Det var kamrerns spasmodiska hicka, som kunde komma med ett sådant der enstaka ljud när som helst.

»Ja, men mamma, fiskarflickan sade, att di har haft en så förfärlig storm i natt, så att di aldrig varit så nära att — ja att drunkna, sa' hon och då tyckte jag, att det var synd att pruta —»

»Tänk så'n tur, Daniel,» afbröt frun och vred hufvudet så hastigt mot sin man att kroppen måste följa med, »så'n tur för dig, att inte den stackars flickan *begärde* fem kronor — eller *femton!*»

Hennes ögon svälde upp vid den sista ljusa idén.

»Nåja — nåja — nu tar du till lite min gum—»

»Tar jag till!»

»N-ja, n-jä, Agnes mente väl förstås, men —»

»Nej, se mamma, hvilken hatt Clara har satt på sig!» ropade fröken Charlotta från fönstret och släppte gummipenseln för att rusa upp. Och herr och fru Bergsten störtade fram till fönstret, som om detta varit en brinnande ugn och Charlotta blifvit kastad deri. Under tiden smög Agnes ut för att tömma fiskkassen och låta flickan komma i väg, ty hon misstänkte, att om modern råkade få se Karin, skulle den förras afgjordt dåliga lynne komma att bereda flickan obehag. Misstanken var nog icke så ogrundad, ty några minuter senare visade sig fru Bergsten i köket och frågade med karlröst, hvem som burit hem strömmingen.

»Hon har gått, mamma.»

»Hvilken hon?»

»Flickan, som sålde den. Jag tror hon hette Karin.»

»Jaså! Det var synd jag inte fick tala litet med henne — den slynan. Bli'r kaffet nå'sin färdigt i dag?»

Utän att afvakta svar seglade hon åter in fet, bred, lunsig och synbarligen beredd att upptaga en stridshandske af hvem som helst. Hon hade sin plats i ett hörn af salen, der en lönn

bredde sitt bladverk öfver och omkring hennes stol. Det må nu ligga sanning eller icke i det påståendet, att hvarje menniska skall likna något djur, men ingen skulle våga bestrida att, der fru Bergsten nu satt i det gröna, var hon upp i dagen en groda, som sökt klättra upp i en buske och blåst sig full med luft för att icke sjunka, om hon händelsevis skulle plumsa ner. Möjligt är, att hennes man kom att tänka något ditåt, ty då han sett på henne en minut, lade han knif och gaffel ifrån sig och yttrade beskedligt:

»Det var förfärligt, min gumma, hvad dina ögon stå ut ur hufvudet — ä-hm!»

En sekunds tystnad, derpå skrapandet af en stol, så ännu ett skrapande, emedan hon icke kom upp vid det första; en massa, som trängde sig fram ur det gröna, och som gjorde fem knop, när hon skulle öfver golfvet, en dörr, som smälde upp och smälde igen, några dunkande hastiga steg på andra sidan dörren, några sekunders stillhet och så åter en smäll, då samma dörr for upp igen.

»Du ska få äta opp di ögonen, min — kära — Da —» Namnets fortsättning fastnade i springan, då dörren för andra gången smälde till.

Men Daniel satt och såg på sin tallrik, som om de der ögonen redan blifvit serverade till frukost och lågo der och stirrade på honom och han torde i denna stund hyst en tanke, att hans store namne hade det bättre i sin lejonkula än

han skulle komma att få det. Ty *de* lejonen morrade nog, men beto icke. Detta deremot morrade mindre, men —!

»Hvarför skulle pappa säga så?» utbrast fröken Charlotta, som hade satt fem guldstjerner i sin barm för att de skulle hänga och torka (sade hon).

»Se så — se så!» (han fattade eld) »nu ska mina döttrar också sätta sej opp emot sin far —»

»Nä men, pappa, jag har väl ingenting sagt och Charlotta menade ju inte något illa!»

»Har du ingenting sagt! Naturligtvis inte! Bara jag, jag, jag! Jag har orätt förstås, alltid orätt. Det var väl jag, som också köpte den der sakramenskade strömmingen, som jag aldrig har bedt om — hvasa?» (Färgen steg i hela hans ansigte utom i skäggstråna, hvilka blott framstodo hvitare och mera ojemnt fördelade.)

»Det var naturligtvis jag också, som slösade med betalningen för di der sillstumparne och när allt kommer omkring, så blir det väl också jag, som får underhålla ungherrskapet, när inte hushållskassan räcker till;» han tyckte utan tvifvel, att detta var en lika fintlig som spetsig vändning och han fortsatte som en nysthärfa: »och den kommer *inte* att räcka till, om ni än finge en guldgrufva, ty en stackars man, som fått en slösande hustru (eller *arg*, tänkte han, men sade det icke), är min sj— att beklaga, och det ä' minst sagdt förunderligt, att en flicka, som har hört så mycket af sina för— af sin far

i fråga om nödvändigheten och det moraliska —
ä-hm —»

Tråden brast, men han knöt blixtsnabt ihop
 ändarne:

»— moraliska i att spara, sa' jag. Nä, min
 kära Agnes — åh, du kan gerna höra på Lotta —»

»Jag har *bedt* pappa låta bli att säga Lotta!»

»Det hör inte hit. Nä, min kära Agnes,
 nog får din stackars man mer än en bekym-
 mersam stund, om du ska lyckliggöra honom
 med sådana vanor, som de, hvarpå du gifvit oss
 prof i dag —»

»Det var ett evinneligt jamsande om den
 strömmingen!» skrek en röst från dörren, der
 fru Bergsten försvunnit.

»*Ä-hm!*»

Han skulle sagt mycket mera, men kunde
 icke för ögonblicket, utan slet servietten från
 dess fäste mot skäggborstet och steg upp och
 gick mot dörren till tamburen. I detsamma
 knäppte det till i denna dörr, alldeles som om
 någon stått tätt intill densamma och dragit igen
 den, när kamrern nalkades. Nyckelknippan
 skramlade i hans ficka och den ena byxkanten
 hade lagt sig ofvanpå stroppen baktill i hans
 stöfvel, när han i vredgad värdighet lemnade
 rummet. De hörde honom gå in i sitt arbets-
 rum och derpå framträngde svagt genom väg-
 garne ännu ett »*ä-hm!*»

»Min kära Daniel, han kan tugga om en
 sak något,» sade nu fru Bergsten, som seglade

in igen i sin gröna vrå i triumfatoriskt majestät, »men eftersom nu den här saken icke tycks ha blifvit fullt afgjord, vill jag säga i synnerhet Agnes *min* tanke derom. Att du nu fått i ditt hufvud att du inte skall dansa, må så vara och jag vill inte lägga mig deri längre, ehuru å andra sidan *jag* alltid ansett dans som det oskyldigaste af alla nöjen och sjelf dansat mycket i min dag utan att, som jag hoppas (här suckade hon), ha tagit skada till min själ — och jag har kanske också varit rätt mycket firad på baler (hvem skulle kunnat tro det nu!) och det var på en bal, som er far, flickor, friade till mig, (hon nämde icke, att Daniel vid det tillfället ansågs en smula påstruken) — så det vill jag inte tala om. Men när man tänker gifta sig utan förmögenhet, måste man ha klart för sig att sparsamhet är en af äktenskapets hufvuddygder — det fins en hel del till, men sparsamheten är en af de förnämsta. Och den yttrar sig bland annat deruti, att man prutar *öfver allt och med alla*. Man är sig sjelf närmast, man måste först och sist tänka på sig sjelf, om man skall komma fram. Jag har lärt er far denna konst, som för resten inte borde vara någon konst, ehuru han hade svårt för den i början —»

»Ja, men mamma —»

»Hvasa?»

»När man riktigt säkert vet, att säljaren med svett och möda och till och med med fara för lifvet —»

»Åh—prat! (Hon sade det så bredt, att det kunde räckt till för en hel församling åhörare.) Har jag skyldighet att hålla reda på, huru varan är anskaffad? Ska jag tänka på säljarens bästa, ska jag befordra hans intressen, när jag har mina egna att tänka på? Du snackar. Jag ogillar inte att man ger en skärf åt de fattiga, visst inte — långt derifrån — tvärtom, och vi ge sjelfva en gosse en matdag i veckan —»

»Ä-hm!» hördes det svagt från kamrerns rum.

»— Men när det är fråga om att köpa, då har icke välgörenheten något att säga, utan man är helt enkelt skyldig att söka få det bästa för billigaste pris. För resten var det väl en historia det der om lifsfaran —»

»Men mamma, det blåste ju så förfärligt i natt!»

»Inte hörde jag så mycket på stadshuset.»

»Och inte jag heller,» inföll fröken Charlotta och lade sina nu torra dekorationer på bordduken, »den här fick jag af löjtnanten — och den med — nej, nej — den var det inte — utan den — o, så han dansar polka! åh mej! mamma må tro, att Clara gjorde ögon, när han bjöd opp mej till kotiljongen.»

»Gjorde hon, den lilla stumpan! — Ja, Agnes, så tycker jag² och jag³ har allt sett en smula mera af verlden än du. Folket skall man hålla på mattan, annars får man dem snart på näsan. Hvad tror du att den der fiskarflickan nu gör?

Jo, hon skrattar åt dej och säger, att du var en gåsunge —»

(»Ä-hm!»)

— en gås, menar jag, som inte prutade med henne. Ja!»

* * *

Lugn och tyst låg qvällen. Vinden sväf- vade nästan ljudlöst fram, och öfver fjärden glittrade månstrålar i en praktfull, fjerran ut- bredd väfnad. Agnes stod vid sitt öppna fön- ster och såg huru ett långt hvitt moln nästan omärkligt gled sin tysta väg. Karin hade sagt, att de skulle segla hem först på aftonen och Agnes undrade, om hon skulle få se dem. Gång på gång hade hon öfvertänkt moderns ord och det smärtade henne, att hon icke kunde komma till samma uppfattning. Hennes hjerta, som kanske hellre än förståndet ledde hennes hand- lingar, satte sig ständigt emot så mycket, som hon såg och hörde af lifvet.

Der kom en båt sakta framseglande öfver det glittrande bältet. Det var omöjligt att be- stämma, huruvida det var den båten eller någon annan, men hon inbillade sig, att det var den rätta och följde med spänd uppmärksamhet dess färd.

En man, som satt till rors i båten, tände sin pipa och sade:

»Karin!»

»Ja far!»

»Du är en dugtig tös, Karin!»

»Tycker far det?»

»Det ä' synd om dej, att du ska vara med hvar gång. Till slut kan det gå illa för mej, för jag är visst litet för vågdristig emellanåt.»

»Blir det bättre för mej far, om jag inte är med då?»

»Hm!»

Han drog på pipan och teg. Vinden förde dem sakt sakta framåt under ett svagt plaskande ljud. Så småningom nådde de udden. Klippan stod glittrande mot skenet från himlen och det hördes knappt, när vågorna gungade fram mot dess fot för att der lägga sig till hvila.

»Hade du inte varit med här i natt, Karin, så hade jag legat på bottnen der vid berget.»

»Det ä' väl bäst att jag ä' med då, far!»

»Hm!»

»Det var en snäll fröken, som jag följde hem. Hon ville mej väl.»

»Ja, om alla vore så mot oss, som ä' fattiga!»

»Hon gaf mej kaffe och kakor i köket och ville aldrig pruta ett öre på betalningen för strömmingen.»

»Gjorde hon?»

»Ja — Gud välsigne henne!»

»Jag säger detsamma, Karin.»

I denna stund stängde Agnes fönstret, sedan hon sett båten försvinna och molnet glida undan mot den mörkare himlen.

»Godnatt!» sade hon, liksom talande till den bortskymda båten, »Gud vare med er!»

Kunde hon ana, att denna enkla afskeds-helsning skulle under sin färd öfver vattnet mötas af en välsignelse från ett par fattiga människor, som kanske aldrig förr rönt ett bevis på välvilja från någon bättre lottad? Eller förstod hon, att hennes hjerta visat henne en kortare och säkrare väg till ett närmande mellan samhällets olika lottade än hela volymer, skrifna af filosofiska verldsförbättrare, någonsin skulle kunna göra? När hon slutligen somnade, vakade måhända vid hennes bädd en engel, som gladdes åt att hafva sett ett om än obetydligt drag af det hjertelag, som i alla tiders tider skall uppväga all verldens klokhets — kärleken till medmänniskor.

✧
SKOGSBÄCKEN.
✧

PROCESSES

an hade brådtom, om någon hade det. Han skulle igenom en half mil barrskog, innan han kunde hoppas nå kanalen, som genom åkerfälten gick sin väg rakt fram mot hafvet.

Hafvet — det var målet. Bäckén hade aldrig sett det och längtade desto ifrigare dit. Han var ett skogens barn, som icke förstod, att, när han väl kommit fram, han skulle dö. Han, en liten sötvattensrännil, skulle blandas med de stolta, salta vågorna, som buro skepp på sina ryggar! Förmätne!

Men då de första ljumma vindarne foro genom skogen, hade de hviskat till gräset och sipporna, att våren vore i annalkande långt, långt fjerran ifrån. Bäckén hade hört hviskningen, och med detsamma var hans beslut fattadt. Der blef styft nappatag med isen, som stod på sig. Då användes list. Bäckén gnagde och gnagde underifrån. Istäcket låg der lugnt

och grått. Ett, tu, tre brast det, och det riktigt skrälde i stenhällarne, då flisorna skjutsades utför öfver stock och sten, alltjemt utför, vårdslöst, hvar som helst, blott de kommo undan.

Och så började då den glädtiga färden genom skogssnåren. Småvågorna sjöngo och pjollrade, de stora hade djupare språk och kommo klumpigare. Men en gemensam känsla beherskade alla: längtan till hafvet.

En mindre våg tog ett språng utför en mossig sten. Vid den senares kant stod en frisk lingonplanta.

»Följ med!» sade vågen och ryckte i henne.

»Hvarthän?»

Han hörde icke, ty han var redan långt borta.

Der kom en till, som ruskade häftigare i henne.

»Kom med!»

»Hvart?» — Icke han heller svarade. Men hon var uppmärksam. Vågorna ville hafva sällskap, och när våld icke hjälpte, tillgreps det gamla sättet — list. De gräfde och gräfde så, att lingonplantan började frysa om rötterna. Bäst hon stretade emot, fick hon en grunddoppning, miste sansen och flög i väg med slängande blad och stjelkar. Vågorna klingade, doppade henne, slängde henne mot stenar, ledsnade till sist och läto henne ligga på en sandbank, der hon dog innan nästa dag.

Så foro de fram.

*

*

*

Till bäcken kom en flicka med en bleckspann på armen. Hon var allt bortåt sjutton år, men visste icke mycket mer om världen, än vågorna, som skulle ut och se sig om. Och icke hade lifvet ännu uppställt många spörsmål för henne. En gåta mötte henne dock genast vid framkomsten till vattnet. Hvem hade satt dit fotspåren i den mjuka leran? De härrörde från skor, som voro märkbart nättare, än fars söndagsstöflar.

Hon upphörde snart att fundera öfver den olösliga gåtan och lutade sig ned öfver den lilla källan, för att fylla kärlet. Bäcken pjollrade helt nära. Men hon förstod icke mer deraf, än att han var vid godt lynne.

Då spannen var fylld, stämde hon upp en skallande, frisk sång:

»Hej! I skogen är mossan grön,
Tallen skjuter mot höjden,
Fågeln sjunger sin morgonbön,
Drillar — —»

Hon tvärtystnade, ty det knakade inne i snåren. Men efter knakandet följde klangen från en koskälla, och den undrande Victoria, familjens enda ko, visade sitt hvita hufvud och såg frågande på flickan. Något senare bröt hon tystnaden genom ett kraftigt »m-böh», hvartill flickan vänligt svarade:

»Kom, kossan, kom till Emma!»

Den tilltalade, som kände dels dragning till sällskap, dels behof att svalka klöfvarne, plumsade ned i vattnet och var redan halfvägs öfver detsamma, då hon med ens slog en klatsch med öronen, så att dessa kommo fram mot ögonen, hvarjemte hon antog en min af den mest spända uppmärksamhet. Någonting bland de täta björkarne strax bredvid hade uppfattats af hennes skarpa sinnen. Flickan förstod sin vän och blef, liksom denna, nyfiken. Hon satte ned spannen och gick några steg nedåt bäcken. Victoria följde med. Då löfruskorna böjdes åt sidan, kom en stor, mosklädd sten i dagen. Mot dess slutning låg en välklädd man och sof. Han måtte gjort någon rörelse, som väckt kons uppmärksamhet. Just som Emma fick se honom, vände han sig med den påföljd, att Victoria kastade om och åter plumsade i det våta. Stänket gnistrade ett ögonblick i solen och nästa sekund hade några droppar kommit i hans ansigte.

Som en fjeder sprang han upp och gnugade ögonen vakna.

»Jag tror, jag satt och somnade; men vänta, hvem ä' det?»

»Ingen i verlden,» svarade Emma.

»Hvasa?»

Emma teg. Victoria också.

»Stänkte inte någon vatten på mej?»

»Det gjorde kräket der!»

»Hm! — Goddag, min lilla flicka!»

»Tack!»

»Hvar bor du?»

»Jag bor hos far.»

»Och hvar bor far då?»

»Han bor i torpet.»

»Hvad är ställets namn?»

»Hvasa?»

»Hva kallar ni stället för?»

»Vi kalla det för Högqvistorp.»

»Heter din far Högqvist och ä' soldat?»

»Ja, visst — men hur vet han det?»

»Åjo, jag vet allting.»

Emma såg stort på honom. Derpå fattade hon om spannens handtag och sade kort:

»Ajöss!»

»Vänta ett ögonblick, Emma lilla!»

»Emma! Hur vet han, att jag heter Emma?»

»Jag sade nyss, att jag vet allting.»

»Ajöss!»

»Kan jag inte få säga ett ord till Emma?»

Hon stod stilla, men stälde icke ifrån sig bördan.

»Ä' far hemma?»

»Nä, han ä' på mötet ännu, men kommer om ett par da'r.»

»Ä' far fattig?»

»Ja, det ä' han.»

»Mycket fattig?»

Hon svarade icke.

»Ä' det er ko?»

»Victoria, ja!»

»Har ni fler!»

— — — — —
»Har ni fler?»

— — — — —
»Hur gammal ä' du, Emma lilla?»

Nu lade Victoria sig i samtalet med ett kraftigt »m-böh» och gick fram emot mannen för att åtminstone lukta sig till något af hans afsigter. Hon stannade emellertid på vattendragets botten och sträckte ut sin glänsande, fuktiga nos mot hans hand. Victoria såg intelligent ut i denna stund med sina forskande ögon. Han klappade hennes hufvud, alltjemt seende på flickan.

»Har du nå'sin varit i någon stad?» frågade han plötsligt.

»Nä!»

»Skulle det inte vara roligt att få se en, tycker du?»

»Jo, vars — men jag ska arbeta hemma.»

»Men tror du inte, att du kunde förtjena mer i en stad och på så sätt hjälpa far och mor bättre?»

Hon såg åter stort på honom.

»Emmal!»

»Jo, det kan nog hända.»

»Ä' det godt vatten i spannen?»

»Ja, det ä' källvatten.»

»Får jag en klunk?»

»Ja, tag!»

Under tiden såg flickan på Victoria.

»Tack, min lilla vän! Nå, hur är det, vill du inte komma med till sta'n?»

»Hvarthän?»

»Hvilken stad som helst — ut i verlden, der det finnes människor, lif, vackra kläder och pengar! — Hvarför tittar du så stint på mej?»

»Han ä' så besynnerlig, så!»

»Tycker du? Ä' du ond på mej?»

»Äh!»

»Kommer du hit i mor'n middag vid samma tid?»

»Jag vet inte.»

»Gör, som du vill. Jag kommer och vill ha litet mer vatten. Ajö, Emma lilla!»

»Ajöss!»

Han gick uppåt gångstigen, som ledde från torpet. Hon tog motsatt riktning. Efter en liten stund vände hon sig om. Han stod der långt borta, der stigen försvann i skogen, och såg efter henne. Emma fortsatte ögonblickligt sin vandring mot hemmet. Men nere i bäcken behöll Victoria sin svala plats och svängde med svanstofsen efter sommarens flugor. Hon såg fundersam ut. Och vågorna kommo i sin rastlösa färd utför och sjöngo sin eviga sång om hafvet!

* * *

»Högqvista-käringen», som Emmas mor i dagligt tal benämdes, var ej någon särdeles mild qvinna. Spiran i hemmet hade hon ryckt

till sig redan den dag, då Högqvist förde henne till stugan från altaret. Mannen hade då, just som han för henne öppnade den lilla, nymålade grinden, yttrat:

»Nä si, Ingrid, så grant häggen blommar!»
Hvartill den unga frun strax genmälte:

»Ja, det gör han, Petter lille, men der ska vi ha potatis efter detta.»

Det hade Högqvist aldrig tänkt på. Men nu kunde han icke annat än erkänna det förståndiga i Ingrids ord. Följande dag föll häggen för yxan, och rötterna sletos upp af två flitigt arbetande hackor. Blott en liten buske, som ej stod i vägen, blef sparad. Åtskilliga andra förändringar i samma praktiska riktning vidtogos på torpets ägor. Blomsterrabatten med de eldröda dahlerna var snart blott ett ungdomsminne för honom, som ordnat densamma i afsigt att göra torpet litet trefligare; och löfsalen, som han efter modell af herrskapets löfsal borta på godset uppdragit, föll för Ingrids utjemningsidéer.

Så fick Högqvist alltmer potatis och korn, men mindre trefnad och makt i sitt hem.

Med tiden förlorade han ytterligare af den senare förmånen, då det visade sig, att han, som förut varit en nykter karl, började få smak för glaset. Hustrun ingrep nog äfven på detta område med sin vilja och (längre fram) sin eldgaffel, båda af jern, men det hade gått lättare att få bort häggen med rötterna, än mannens smak för bränvinet. Vid vissa tillfällen hände

det, att Högqvist i en handvändning åter upprättade sitt välde på torpet, så att både mor Ingrid och Emma fingo lemna stället och söka en fristad i skogen. Men dagen derpå var herskarens majestät skingradt och på spillrorna af detsamma befastade den förjagade sitt välde så, att det emellanåt stod sig för hela månader.

Så gingo åren, och Emma växte upp. Att hennes lynne blef slutet och inåtvändt, var en naturlig följd. I skogen fann hon den frid, som ej hemmet kunde skänka, och i Victoria såg hon en vän, som åtminstone icke gaf henne hårda ord. Och Emma, som vuxit fritt i den senares och tallarnes samt de hvita björkarnes sällskap, blef en vacker flicka, så vacker till och med, att ryktet tog hennes utseende om hand och beskref det långt utom den gräns, dit hennes kännedom om verlden sträckte sig.

* * *

Nu var det en solig sommarqväll, och Högqvist väntades hem från mötet.

Ingrid låg i morotslandet och rensade bort ogräs. I stugans gafvelfönster blänkte solen mot de brokigt brända rutorna och stekte den grå katten, som satt der och spann i stilla begrundande. Skuggorna från furorna smögo fram öfver den lilla risbacken och närmade sig stugans långvägg. Mor Högqvist kände sig stel i ryggen, hvilken länge nog stått som en bäge

öfver morotsstånden. Just då hon rätade sig upp, för att hvila ut ett slag, såg hon någonting blänka borta bland skogens stammar och i detsamma trängde ljudet af röster framgenom qvällens stillhet. Strax derpå glänste metallknappar och en gevärspipa bland buskarne, och Höggqvist syntes vid grinden jemte några civila karlar.

»Go' afton, käring!» ropade han. »Här har du gubben hemma igen.»

Hon kände för väl tonfallen i hans stämma, för att misstaga sig på deras betydelse.

Karlarne stannade vid stugan och helsade också, men soldaten fortsatte till morotslandet. Han var blossande röd i ansigtet af sol och sprit. Just som han skulle räcka henne handen, vände han sig plötsligt om och skrek till männen vid stugan ett dundrande:

»Afdelning halt! — Ja så, ni har stannat — på stället hvila! — Go' afton, Ingrid!»

»Go' afton!»

»Ä' du arger, när jag kommer hem?»

»Ska ni supa i qväll, Petter?»

»Supa!» Han gjorde helt om och gick bort mot stugan. I dörren vände han sig om och frågade:

»Hvar ä' flicktösen?»

»Jag vet inte! Det ä' nog bäst, att hon ä' borta.»

»Hva sa' du?»

»Ja sa' ingenting. Emma ä' i skogen!»

»Emma!» skrek Högqvist, allt hvad han förmådde, »Emma! Em—!»

»Sch — sch — sch!» tystade en af karlarne honom.

»Hvarför det? Hvem ä' hemma här!»

»Högqvist, förstås! Men var inte så hastig å' sej — tösen kommer nog, om hon har hört.»

»Här ä' ingen disciplin i huset, men här ska *bli*, säger jag. — Undan kattracka, du glör, som du hade eld i ögonen. — Karl Pelle!»

»Hvad vill Högqvist?»

»Tog du leken?»

»Ja!»

»Nå väl då! Ingrid!»

Intet svar. Soldaten gick ut i dörren och såg efter henne. Hon fans icke inom synhåll.

»Käringen blef rädd, tror jag. Men si, man vänjer sej att skrika lite på mötena.»

»Jo, jo, men! Militären får allt tala högt, om det ska höras, när di skjuter och skramlar med gevären, det vet jag från sjön också,» sade en liten krokig, rödmosig och darrhändt gubbe, hvilken förut tjenat som båtsman.

»Ja, Saktmodig har tjent kronan också!» utropade värden och slog armen om gubbens rygg så det knakade, »och nu ska vi ha lifvadt, gubbar! Fram med bordet, midt på golfvet — och opp med kuttingen, Saktmodig!»

För detta båtsmannen åtlydde befallningen och satte på bordet ett litet cylinderformigt kärl af jernbleck, medan Högqvist ur skåpet framtog

några gamla dricksglas samt bröd och smör jemte en kardus tobak. En långbänk framflyttades, hvarpå Högqvist tog plats i midten bland sina gäster. Saktmodig och dennes son höllo tillsammans, medan »Karl Pelle», en man med krusigt, svart hår, negeransigte och ett ärr tvärs öfver pannan, satte sig på värdens andra sida.

När glasen voro fyllda, for soldaten upp och skrek: »Gif akt!»

»Hva ä' det?» sade Karl Pelle.

»Tig! — Vi ska dricka kungens skål, tig, säger jag — lefve Karl den an—.»

»Oskar den andre,» rättade Saktmodig.

»Rätt gissadt, gubbskinn! Lefve han!»

»Hurra, hurra, hurra, hurra, hurrrr —.»

»Fyra gånger ska det vara, Karl Pelle, och aldri' en bit mer — fram med kardusen!»

Piporna tändes och snart låg der en sky af tjock rök omkring sinnen, som ännu voro temligen rediga.

* * *

Vid tolftiden på natten brann det ljus i stugan. Då vågade Ingrid sig fram till fönstret för att titta in. Hon såg de fyra männen, sittande på samma plats, Högqvist hållande ett fast grepp om grannarnes axlar och alla med hufvudena tätt tillsammans, samtalande halfhögt, nästan hviskande. Emellanåt höll Saktmodig på att gunga baklänges ned i golfvvet, men er-

höll då alltid en knyck i nacken af soldaten, som ännu under ruset hade sina krafter i behåll.

Hustrun lemnade icke sin plats vid fönstret, förrän hon sett ljuset nedbrunnet. Då gick hon bort till logen, för att söka en stunds hvila.

Det var alldeles tyst i stugan, då solens första strålar trängde in genom tobaksröken.

Från gångstigen kom en ung flicka smygande fram till fönstret. Ingen rörde sig derinne. Hon öppnade då försigtigt dörren och trädde in. Fyra män lågo i djup sömn på golvet. Emma smög bort till skåpet, hemtade derur en schal och några andra persedlar, hvarpå hon lika varsamt gick ut och följde gångstigen, som ledde öfver bäcken.

* * *

Några timmar senare lyste solen genom rullgardinerna i ett rum på hotellet i den ett par mil från torpet belägna staden så starkt, att en man, som låg i rummet, icke längre kunde njuta af sömn och hvila, utan med en ed lemnade sin bädd för att kläda sig. Han skulle just efter slutad toalett lemna rummet, då hans blick föll på en liten bukett af liljekonvaljer och förgätmigej, som låg vid nattduksbordet.

»Åh tusan! Emmas lilla blomsterqvast!» sade han och tog upp blommorna; »ganska bra hopkommet af en sådan der liten torparunge. — Men hvad jag har mycket så'nt der nu! Nåja,

till samlingen med det här också! Snart ä' väl sådan full.»

Dermed öppnade han sin koffert och framtog en cigarrlåda, som var till stor del fylld med vissnade blommor och blad.

»Snart ä' också du vissnad,» sade han och slängde ned buketten. Derpå gick han fram till spegeln och strök mustacherna. »Du gamle Don Juan,» sade han småskrattande, »att du kan ha sådan framgång! Men den här bytningen kommer man att förtjena på. Jag har aldrig bedt henne ränna i gapet på mig.»

* * *

Åren gingo om, och såväl Högqvist som Ingrid hade gått ur tiden. En ny soldat bodde på torpet, en nykter karl, som hade snyggat upp stället och gjort rödjningar, så att man knapt kunde känna igen det forna nästet.

Ett stycke in i skogen bildade bäcken ett litet vattenfall. Det var nu en vårdag, och regnet hade satt bättre gry i vågorna. De kommo dansande och lekfulla som alltid, tills de nådde afsatserna. Här blef det liksom mer allvar i leken, ty vattenmassan var mäktig och dånade så, att småpjollret från vågorna alldeles öfverröstades. Utför en bred trappa af granit, belagd med den mjukaste gröna sammet, gick färden. Alla längtade dit, och så snart man hunnit fram, bar det hejdlöst utför, så att hundratals fina

strålar sprungo i luften, tindrande i morgonsolen. Strax nedanför passade gäddorna på, krya och matfriska. Och inne bland furorna var det full konsert, ty småfågelshonorna lågo på ägg och behöfde musik att förströ sig med.

Vid bäcken satt en qvinna, som föreföll vara inom den senare ungdomsåldern. Hennes vackra, blå ögon följde bubblorna, då dessa kommo seglande utför.

I en liten bugt af stranden stod en lingonplanta ensam i vattenbrynet. Vågorna kommo stormande på, yra och ifriga.

»Följ med!» sade de.

»Hvarthän?» frågade hon. De hörde henne icke, ty de voro redan långt borta. Andra kommo.

»Följ oss!»

»Hvart?»

»Till hafvet!» hviskade en, som kom henne närmare och gräfde ett tag kring hennes rot. Bäst hon stod der funderande, hade de sköljt bort sanden kring hennes rötter och hon for i väg midt ibland dem och försvann långt, långt från sitt hem. Men med vågorna, som bortförde henne, följde några tårar, så heta som någonsin frampressats af tanken på en förfelad ungdom.

Emma hade med ögonen följt lingonplantans färd. Då hon gråtit sitt hjerta tomt, lutade hon hufvudet mot en mossklädd sten och slöt ögonen. Fallets brus verkade till sist lugnande

för det upprörda sinnet. Hon slumrade in för en liten stund. Under sömnen sjönk hufvudet ned utefter stenen, så att några droppar af det friska vattnet stänkte upp i hennes panna. Då hon uppslog ögonen, strålade hela den kära, gamla skogen i det klaraste solljus, öfver henne stod himmelen klar och blå, som i hennes barnoms dagar, och från de skuggiga vrårna bland furorna klingade fågelsång till ett vittnesbörd, att så ofta Gud lägger ett nytt år till de dödligas lif, sänder han dem äfven ny sol, ny vår och nytt hopp!

MIDSOMMARNATTS-
DRÖMMAR.

MIDSONMARRA 115
DROMMAY

Den äfven i skraddareyrket förfarne spelmannen Andreas satt redan på det färdigtimrade brädgolfvet, med ryggen stödd mot midsommarstången och dragklaveret på sin plats öfver knäna. Han representerade orkesterns ena hälft. Andra delen skulle utgöras af stråkinstrument. Och der kom han ju borta på landsvägen. Stenmurens våglinie ömsom bortskymde och blottade det tunnhåriga, grå hufvudet med hatten af italienskt snitt, anskaffad — Jupiter vete när, hvar och huru.

Gubben tog sig genväg öfver muren hellre, än att gå ända bort till grinden, der ungdomarne stodo i flock, inväntande hvarandra. Men den gamle hade ock sin särskilda lilla fundering under manövern öfver stenmuren. En blick bort åt dansplanen hade sagt honom att, med frånräknande af yrkeskamraten, platsen var tom. Och samma blick hade skärpa nog att upptäcka

den runda botten af ett ölfat bland buskarna helt nära intill. Och till detta styrde fiolisten sina steg, alldeles försummande att besvara den andres helsning, till dess han fått hvarenda droppe ur den stora tennmuggen nedsväljd.

»Go' afton, skräddar-Andreas!» helsade nu den gamle tillbaka.

»Hur många polskor kan Petter i qväll?»

»Så många som du, tänker jag.»

»Nå, ska vi genast smälla till med en?»

»Kör till!»

Petter skickade en skrällande qvint ut öfver omgifningarna. Det klarnade till i hans besynnerliga ögon, der han satt på en provisorisk bänk bredvid Andreas, med det ena benet uppslängdt öfver det andra. Gubben var ful, så ohyggligt ful med sitt orakade ansigte, sin snusiga öfverläpp och sitt oklippta hår, att han mer liknade en apa, som ej kunnat reda sig mot koporna, än en mensklig varelse. Dertill var han snuskig, trasig och en smula låghalt. Sina själsförmögenheter hade han fått behålla temligen kraftiga; men frågade man honom om händelser ur hans tidigare år, teg han som en fåne. Gubben tyckte icke, att någon mer än han sjelf hade med den saken att skaffa.

Aftonsolen skimrade grant mot de många bjerta blommorna i den svagt vaggande midsommarstången. Strålarne kilade öfver ett doftande klöfverfält, glittrade i de glädtiga, småkrusade vågorna af en uppsväld å och uppsögos

derpå i den drömmande furuskogens millioner barr; här brötos de till ett matt, rödglänsande skimmer, som ännu med framgång kämpade sin strid mot qvällens skuggor.

Då polskan var väl i farten, dröjde det icke länge, förrän folk började strömma till. Den stora flocken borta vid grinden hade ytterligare svält ut och förstärktes alltjemt på sin väg till dansbanan.

»Go' afton, Björnapelle!» skrek rättaren på egendomen, en ung man med säker hållning, polissonger och mjuk filthatt.

»Nej, si Björnapelle spelar i qväll! Då blir det skojsfriskt — tjo! Hej fiddeliddelallala!» ifylde en dräng, som just nu kom jemnföttes upp på brädplanet.

»Har gubben fått sej någon klämtare ännu?» skrek en annan ungdom i örat på Petter.

»Nej!» röt spelmannen utan att se upp. Andreas förlängde mungiporna mot öronen; han visste att gubben ljög.

»Här har han!» Andreas blef ensam om musiken några ögonblick, då muggen tömdes.

Strax derpå var dansen i gång. Der funnos inga släp att trampa på, man behöfde icke an hålla om ursäkt för en och annan knuff i maggropen, stark nog att för ett bortskämdt ballejon göra upp lifsräkningen, der funnos ej klädningar, som uringats med afsigtlig beräkning att väcka till lif mannens sämsta jag — men undan gick det i slamrande fart, allt häftigare, ty dessa men-

niskor behöfde dansa; deri låg hemligheten. För dem var dansen ett uttryck af för tillfället stormande lifsglädje, de behöfde icke taga ett halft dricksglas konjak eller några glas punsch »för att komma i stämning» och sätta lif i förslappade nerver.

Vidare gick det. Ett och annat »tjo!» skallade vid någon slutton i repriserna genom stojet och trampet; rättarn var svettig och eldröd, hans tärna likaså, ty de hade väl flängt sina tjugu hvarf kring stängen, då ändtligen Petter drog ett slutstråk öfver alla strängarna och slängde sin italienska hatt i golfvvet, fysiskt utmattad för tillfället. Och Andreas gjorde en knyck i musiken, så att dragklaveret riktigt skrek till. Med detsamma var den dansen slut, och man lopp till storms mot ölfatet.

»Det var rackaren sjelf, hva Björnapelle spelar i qväll!» sade Thilda, en af patronens ladugårdspigor; »det riktigt surrar i fotsulorna, så gick det undan.»

»Jo jo men, sa'n, när Julias Anton håller om lifvet, så har hon lätt te hoppa,» sade en stämman bakom.

»Äh, jag tycker Lisa hasade inte benen efter sej med Sven Alexandersson — men kanske jag såg fel, jag, kanhända.»

»Hon har väl ögon i nacken med; nog räcker munnen till att gå rundt om hufv'et!»

»Se så, stå inte och gräla, flicktöser!» ropade en glädtig röst helt nära; »Julias Anton ä' bra,

och Sven Alexandersson också! ta ni hvarsin, så slipper ni slå käft om det längre.»

»Slå käft —»

»Hvem har talt honom te —»

»Hva vill han —?»

»Har han fått för mycke redan —?»

»Han har kanske spädt på förut —» Det klatschade frågor och utrop kring öronen på mannen, som oförsigtigt lagt sig i deras meningsutbyte.

För en kort stund blott lät Petter fiolen hvila, hvarunder han lät sig af ungdomen beskänkas. Derpå ljöd midt under larmet vid öltunnan en gäll, men ren qvint, omedelbart sekunderad af dragklaveret. Och innan man visste ordet af, beskref åter rättarn den cirkelrunda banan kring stången.

Så gick den dansen och nästa och ännu ett par till. Under tiden hade solen sjunkit under grantopparne, så att de svala qvällskuggorna, som legat dolda i furuskogen, kunde sväfvä fram till midsommarstången. Och de kommo, i början försigtigt, men sedan allt djerfvare, och bredde ut sig till en mörk slöja, som höljde allt i tätare och tätare veck.

Nya grupper och individer tillkommo. Patronens familj lät ock se sig, och de lifskraftiga unga flickorna snurrade snart i väg, förda af näfvar, som vägde åtskilliga skålpund paret medan patronen sjelf försvann i hvimlet med armen om Thildas kraftiga midja.

Till den sist anlända gruppen hörde ock patronens syster, ogifta fyrtiåriga Sabina, äfvensom inspektoren på närliggande telegrafstation, en kraftig, trettiofem års karl, som förut tjenat Neptunus.

Vägen öfver ängen var redan så pass mörk, att mamsell Sabina hade uttalat sina farhågor att komma i diket. Ridderlig och välmenande, hade inspektoren sprungit till hennes sida och erbjudit stöd af den kraftigaste arm inom svenska telegrafverket. Och hon log i aftonskymningen, så att det från den stunden icke längre var honom en hemlighet, att hon måste svälja sin föda otuggad.

»Ska vi ta en sväng, fröken Sabina och jag?»

Inspektoren var en af de två, som gaf henne frökentitel. Den andra var hon sjelf. Med outsläckligt hat förföljde hon vaktpojken, som uppfunnit benämningen: mamsell Sabba.

Nu neg hon till för detta sjömannens förslag och svarade som en zefyr:

»Ja, som herr Kronqvist vill.»

»Vill! Visst vill jag, om fröken vill!»

Hon skulle svara ännu en gång, men fick aldrig fram orden, ty de klämdes till af en jernarm, som redan låg kring hennes lif. Och hon flög åstad i den runda banan, tog allt bättre stöd af sin Kronqvist, hörde oredigt Björnappelles gälla låt bredvid dragklaverets elastiska toner, tänkte på sin ungdom, sina drömmar, sin

nutid och — sin framtid. Allt gick rundt, minnena, tankarne, naturen, Kronqvist och hon sjelf. Skulle denna dans få betydelse för hennes kommande dagar? Hon slöt ögonen för en liten stund och räknade i sitt inre: ja — nej — ja — nej. Sorl och enstaka ord från kringstående flögo genom luften, hon hörde icke på dem, hade ej sinne för yttre förhållanden, längre räknadt än till telegrafmannen, hon lefde ett stormande sjäslif — då plötsligt en gäll röst liksom flög om öronen på henne:

»Nä, si mamsell Sabba, så hon åbäkar sej!»

Nästa sekund stod hon nere i gräset bredvid Kronqvist.

»Hvad var det, fröken Sabina?» flämtade inspektoren.

»Ingenting egentligen. Blef litet trött — tackar så mycket!»

»Fröken Sabina blef så blek.»

»Blef jag? Nej, nu ska herr Kronqvist inte bry sig om mig längre! Men — men det var roligt att dansa med herr Kronqvist.»

»Tycker fröken?»

»Ja, *mycket* roligt och — och — ah, det ä' inte rätt, att jag uppehåller herr Kronqvist längre, då här finnas unga flickor i sådan mängd.»

»Nej, se lilla fröken Anna, så hon för sej med rättarn!»

»Åja, fast nog skulle jag vänja henne af med att bära håret utslaget, om jag hade något att säga.»

»Så-å, och det tycker jag just ä' en af hennes vackraste prydnader. Liksom fröken Majkens små fötter.»

»Små! Ä' det skickligt, att en ung flicka går med för kort klädning, blott för att visa sina trånga skodon!»

»Ja, men söt ä' hon med sina ärliga, blåa ögon!»

»Om hon klatschade litet mindre med dem!»

»Se så, nu tog musiken slut! — Nej, se facklorna!»

»Nä', Björnapelle — ah, Björnapelle, det var för litet!» skreko röster om hvarandra; »hva knäfveln gick åt gubben? Hvem tände tjärstickorna?»

Det rök och knastrade ifrån ett halft dussin facklor, som planterats i omkretsen, derifrån de spreda ett besynnerligt sken öfver människorna innanför och midt ibland dem gubben, som tappat sin fiol och fallit baklänges mot stången.

»Ä' han redan så full?»

»Gubbkräket ä' sjukt.»

»Släpp mej!» röt han, reste sig upp, fick fiolen under hakan och drog till så, att det sjöng i strängarne; »låt bli mej, säger jag, jag ska spela ut polskan — undan me' sej (stråken hven om näsan på närmaste bonddräng), Björnapelle kan nog fasingen stå på benen och stampa takten me'!» Han stod der barhufvad med munnen halföppen och drog på fiolen, så det smälde i strängarne, medan ena foten dunkade i golfvet.

»Se så, nu ä' han på det viset igen!» sade en af pigorna, »då måtte tattarkaringen vara med här i qväll.»

Gubbens vilda beteende hade bragt dragklaverets man alldeles ur fattningen och för öfrigt haft en allmänt förlamande inverkan, så att dansen ej gerna ville ånyo komma i gång. Mängden stod stilla i flockar här och der, stirrande på spelmannen och hvarandra. Men litet mer afsides, utanför kretsen, hade en ensam qvinna tagit plats, stödd mot en björk. Fackelskenet belyste ett mörkbrunt, fåradt anlete med stripigt, kolsvart hår och ett par hvitglänsande ögon, hvilka stodo orörligt fästade på Björnapelle. Der låg hvarken vildhet eller hat i blicken, utan fastmer något lidande och bönfallande. Hon var så trasig, eländig och ruskig, att blott föremålet för hennes uppmärksamhet kunde ställas som motstycke.

Stämningen blef tryckande, och slutligen brast tålamodet hos en ung dräng, som gick bort till golfvets rand och tillsade qvinnan att draga så långt vägen räckte. Det flammade till i de mörka blickarne, då hon åtlydde befallningen och lemnade stället. Men ögonblicket derpå hördes ett skrällande ljud från Björnapelles fiol, som gick i spillror mot drängens hufvud. Rättarns mellankomst hejdade det slag, som den anfallne blixtnabbt tänkte gifva tillbaka.

»Hör nu, godt folk!» skrek rättarn, »ska vi inte skramla ihop en skilling till en ny fiol åt gubbstackarn! Han blef arg, och då vet han

aldrig hvad han gör. Och han har spelat gratis hela qväll'n.»

Förslaget gick genast igenom, rättarn tog gubbens hatt och samlade ihop bidragen, medan föremålet för välgörenheten satt borta vid öltunnan med en mugg för munnen.

»Se här, gubben; försök nu hålla sej lugn en annan gång, för fler fioler bestås det inte!»

Utän att yttra ett ord till tack, tog den gamle emot sin hatt, strök pengarne i fickan och lemnade sällskapet med sitt söndriga instrument under armen.

»Han ä' sjuk,» sade folket om gubben.

»Stackars usling, han har allt sett bättre da'r!»

En stund förgick, innan det kunde blifva nytt lif på dansbanan, och med den förra farten ville det icke mer gå den qvällen. Facklorna brunno så småningom ut, nattens halfmörka skuggor lågo öfver fält och skogar, lifvet kring midsommarstången blef allt mattare och så lemnade slutligen den sista gruppen öltunnan, då denna tömts till sista muggen. I fjerran hördes svagare och svagare Andreas' ännu tonande »piglocka», framklämmande en marsch, som lifvade de sista nattvandarnes steg mot skilda hem.

* * *

Men ute på ängen, som låg framför patro-
nens bostad, smög i den sena, tysta timmen en
qvinnogestalt, lång och rankig och stum, som
de drömmande gräsen. Alltemellanåt lutade hon
sig ned, som om hon plockat något från marken.
Fröken Sabina kunde icke finna ro, förrän hon hop-
samlat sju olika slag af blommor, genom hvilkas
magiska inverkan hon under nattens lopp skulle
i drömmen få se sin tillkommande, om nu för
öfrigt någon sådan verkligen vore att motse.
Blommornas makt vore ohjelpigt bruten, derest
hon yttrade ens ett enda ord till någon, sig
sjelf inberäknad. Derför teg hon, teg hela tim-
mar å rad i vaket tillstånd, så som hon icke för-
mått det sedan föregående midsommar.

Ändtligen! Sju späda örter lågo i hennes
hand, och stjernornas milda ljus bröts i en och
annan daggperla, som ännu dröjde kvar i sin
vagga. Och fröken Sabina smög upp på sitt
rum, band om blommorna med en röd och en
grön tråd och lade dem sedan under sin hufvud-
gård, hvarefter hon snart sjelf låg med hufvudet
ofvanpå kudden, beredd att drömma allt hvad
hon orkade. Hennes lifliga tankespel, som hufvud-
sakligen gått efter takten och tonerna af den
der valsens, blef småningom oredigt. Hon dom-
nade sakta af med valsens i sina öron. Sömnens
gud nalkades hand i hand med drömmens. Bland
blommorna fans en viola, och fröken kände det
fina doftet, som smög fram från kudden. Åter
sväfvade hon rundtomkring, förd af honom, som

titulerade henne fröken, hon hörde fiolen, som nu klang likt änglars harpor, hon lyssnade och —

»Nä, si på mamsell Sabba, så hon åbäkar sej!» hörde hon en skärande, gäll stämma. Det var blott inbillning, men hon spratt till, satte sig i upprätt ställning och skrek:

»Vill du tiga, ditt ormyngel!»

Blommorna! Tystnaden var bruten. Hon blef alldeles vaken i ett ögonblick, men hörde ännu oredigt en bortdöende vals och såg ett par sväfva fjerran hän; det var han med den kraftiga armen, hvilken förde en flicka med för trånga skodon och fräckt klatschande ögon.

Nästa minut brann ett ljus i rummet och vid dess sken tröskade ogifta, fyrtioåriga Sabina Blomqvist igenom ännu ett kapitel ur den roman, hon i smyg studerade.

* * *

Vid samma tid vandrade Julius Anton med armen rundt om Thildas breda rygg framåt vägen mot jernvägsstationen. Skogen på sidorna om dem, gräset, blommorna och de blinkande stjernorna fingo förtroende af hvad som yttrades. Och delvis nådde deras ord äfven menskliga öron. Ty på ett ställe, der vägen gick under alldeles igenväxta löfhvalf, var mörkret så tätt, att ett par, som slagit sig ned på den improvi-

serade bänken vid dikeskanten, alldeles undgick de vandrades ögon.

Sven Alexandersson höll Lisas hand i sin, då de två från backen närmade sig. Ännu aftecknade de sig som matta silhuetter mot den ljusa himmelen, men vägen bar utför, så att snart hufvudena uppslökos i skuggan.

»Och så kon, som jag fått löfte om af mor,» hördes Thildas röst.

»Ja, och så ska väl käringen dö en gång, hon som andra,» tillade han.

»Ja, visst det — fast det kan väl dröja om ännu några år.» — »Men jag har mina tvåhundra riksdaler i banken, se'n jag var rallbuse på jernvägen — och di ska väl räcka till både ko och stuga — fast det vete ändå den svarte om di gör.» Tystnaden blef så djup, att det hördes alldeles, som om en näfve rifvit i en okammad lugg.

»Känn så klöfvern luktar!»

»Ska vi sätta oss ett slag på bänken här framme?»

»Ja, men inte länge, för ä' jag inte snart hemma igen, så får Lisa tag i 'et och så ska det tvärt till Sven Alexandersson, och se'n vet hvarendaste själ i socknen, att jag har varit ute i natt — fast Gu' ska veta, att jag inte tänkt göra något ondt.»

»Ja, den som hade det så, som Sven Alexandersson! Han har pengar, han.»

»Asch, se, så då! Ska Anton nu vara på det viset igen? Gubben och käringen hemma började som vi, och det har gått bra, ända tills farsgubben kolade å'. Det ä' bara herrskaper, som inte kan gifta sej — här ha vi bänken!»

I nästa ögonblick hade de upptäckt det andra paret. Och i den sena nattimmen stodo nu fyra människor ansigte mot ansigte och rodnade så djupt blodet räckte till. Då de ledsnat härpå, satte de sig ned på bänken och började plocka blad och knoppar från blombuketter, som de buro vid sitt bröst. Ingen hade ännu något att meddela de öfriga. Lisa upplöste och knöt åter ihop sin schalett åtskilliga gånger, Thilda slätade förklädet till obruten jemnhet. När ängsknarren hunnit skrika några tjogtals gånger, bröt Sven med en hostning tystnaden i sällskapet.

»Sa' Sven något?» frågade Julias Anton.

»Nä, men jag tänkte mej till.»

»Blef Sven arg för det, vi språkade om nyssens, Thilda och jag?»

»Nä vars, fast det ä' besynnerligt, att alla ska skälla på ens rygg, om man har några slantar mer.»

»Ja, si Sven, det ä' ett sådant rackartyg att vara fattig, så man kan inte precis alltid vara sådan i munnen och sinnet som man skulle vara.»

»Ska ni gifta er?» sade den andre tvärt.

»Ja, nog tänkte vi det, men vi ha knappt något att börja med.»

»Hör nu, Anton! Vi kan låta det här sammanträffandet vara oss emellan, som de säger. Och så ska jag låna er, så ni kan komma under eget tak.»

* * *

Djupt inne i furuskogen, dit stjernornas ljus ej kunde leta sig väg genom de mäktiga barrhvalfven, var det i allmänhet äfven om dagen så mörkt, att människor ej gerna trufdes. Här hade Ulrika, »tattarkäringen», inredt åt sig en bostad, mer liknande en vildes kula, än en vanlig människoboning. Ingen tog vidare notis om henne och i allmänhet undvek folket skogsstigen, som ledde der förbi. Besynnerligt nog tiggde hon sällan, ehuru fattig som en skåpråtta. Och ingen ofredade hon heller. Men vidskepelsen hade dragit kring hennes hemvist en krets, som man ogerna bröt.

Ett godt stycke derifrån gick gångstigen öfver mer öppna delar af skogen. Här hade solen fått tillfälle att framlocka de älskligaste alster af markens växtlighet. Hela remsor af gräsmattan voro smyckade med liljekonvaljer, matt synliga i det svaga stjernljuset. Och helt nära intill dem stodo grupper af blåklockor, halft gömda mellan fina darrgräs. I ett och annat bladveck skimrade en diamant. Och den ljumma, doftmättade luften sväfvade i lätta strömmar genom skogens gömslen. När vinden for öfver

blåklockorna, vaggade dessa sin kalk och ringde för liljekonvaljerna, som drömde sin sköna midsommarnattsdröm. Sommaren var kommen med alla sina blommor, det berusande doftet, fågel-sången och de varma vindarne. Det var ej död längre i skogen; allt rörde sig, lefde, grodde och växte till. En skön slummer låg öfver hela naturen; och snart skulle den härliga midsommarsolens strålar bryta genom skogen, för att kyssa hvarje liten blomma vaken. Då skulle fåglarne stämma upp och helsa naturen godmorgon.

Det svälde äfven i hjertat hos de unga två, som med dröjande steg kommo gångstigen framåt. Thilda hade följt Anton bit för bit; de hade olika väg hem och hade redan sagt åtskilliga godnatt, men alltid var det något, som de glömt att tala om. Sven Alexanderssons ord hade förändrat så mycket för dem, att de ej kunde söka sömn den natten.

Plötsligt ryckte hon honom i armen och pekade mot ett ljusare ställe framför dem.

»Der sitter någon mot tallen, Anton!»

I detsamma sprang tonen från en fiolsträng genom skogen.

»Det ä' Björnapelle,» hviskade han.

Gubben satt der, otydlig i halfdunklet. En sträng på instrumentet måtte gått oskadd genom affären på dansbanan, ty den lät klangfull, då den gamle knäppte. Ord från en halfhög sång följde med fiolens ljud:

»Det var en gång en ungersven,
tu lu lej, tu lu la,
som hade fått en hjertevän,
tu lu la, tu lu lej.»

»Ah — det ä' så längese'n! Sch! Tst der!
Gamle Björnapelle ska sofva. Åh mej — åh mej!»

»Så kom der då en riker man,
tu lu lej, tu lu la;
Och Pelle fick lång näsa, han!
Tu lu la, tu lu lej.»

»Ja, det fick han!» Han röt de sista orden.

»Och visan hon ä' inte lång,
tu lu lej, tu lu la;
men Pelle roligt haft — en gång!
Tu lu la, tu —

åh mej — åh mej — åh —»

»Han ä' sjuk, de' kräket,» hviskade Thilda.

»Vi ska gå bort och se tillen.»

Gubben rörde sig icke, då de närmade sig.

Anton ropade åt honom, men fick ej svar.

»Petter!» upprepade drängen högre. Intet ljud.

»Han har somnat,» sade Thilda.

»Ja, djupt nog, tänker jag.»

Gubbens hufvud hade fallit åt sidan och
händerna släppt sitt tag om fiolen.

»Han ä' död,» sade Anton.

Och det var han.

»Se, han har samlat pengarne i hatten!»

»Stackars kräk, han förstod knappt att di
va' värda något! Hvem ska ha dem nu?»

Anton hælde afsigtslöst ut innehållet i sin hand. Då följde en papperslapp med. Flickan observerade, att det stod något skrifvet på lappen. Det var så pass ljust på himmelen, att de med hvarandras hjälp kunde stafva ihop några krummelurer, som tycktes vara skrifna med en afbränd tändsticka eller dylikt. Der stod blott: »Te Ullrika».

✻

EN LEKTION.

✻

THE LIBRARY

Rektor Borg bodde alltjemt, liksom under närmast förflutna år, om somrarne på landet, der han hyrde en våning hos en så kallad hederlig odalman eller med andra ord ett temligen knipslugt exemplar af vårt svenska bondslägte. Förmiddagen var solig och het. Luften låg orörlig öfver ängar, gården och den lilla täcka insjön, der just nu några kor stodo i vattnet till knäna, viftande med öron och svans-tofsar.

Rektorn hade slutat sin tidning och stod vid det öppna fönstret, skådande ut öfver naturen. Hans blick, som stirrade fram genom glasögonen, uttryckte egentligen ingenting. Sin vana trogen pratade den lärde mannen högt för sig sjelf.

»Nu är jag femtio år. Har alltså lefvat ett halft sekel; har klått pojkar i tjugofem och läst latin i trettiofem år. Får jag lefva, kan jag bli

gammal nog och skall antagligen fortsätta med samma sysselsättning, tills jag vänder den här i vädret. (Han fylde näsan med snus.) Men när jag nu tänker efter, finner jag, att mina femtio år allt smugit temligen obemärkt i hvarandra. Andra människor ha haft sina *vändpunkter* i lifvet. Vändpunkter ja! Händelser, som ingripit våldsamt och afgörande, bestämmande för det kommande. De ha utkämpat någon strid och segrat eller förlorat, men jag! Jag har varit barn, pojke, yngling och man och håller nu på att blifva gubbe och hela utvecklingen har gått så lugnt som ett träd växer ut från fröet. Jag är trött på det här, jag önskar att komma till ett vägskäl för att som Herkules bestämma mig för höger eller venster. Gamle Samuel Borg! det fins ännu något här inom!»

Han slog sin hand mot den gamla glänsande, luggslitna västen. Ljudet lät ihåligt och motsade alldeles hans sista påstående.

»Jag *vill* komma till en vändpunkt för att sedan kunna säga: Samuel Borg har valt det bästa, Samuel Borg har segrat, Samuel Borg har —»

»Hvad går åt dej, Samuel?» frågade en röst i dörren, »du skriker och gestikulerar som om du hade ätit för mycket ål.»

Rektorn såg på sin hustru, som stod der fet och liksom litet fallen för att få ett tanke- och meningsbyte till stånd. Men hans blick var åter uttryckslös.

»Hvad som går åt mej, Ida? Alldeles för litet går åt mej, det är felet.»

Fru Borg trädde ett par steg närmare.

»Mår du inte bra, Samuel?»

Glasögonen blänkte så att hon icke riktigt såg hans blick. Och det var bäst för henne, ty denna samma blick sqvallrade just nu om att fru Borg såg långt ifrån behaglig ut, att hon var rent af litet — lunsig — — ja, det var rätta ordet. Denna fru Borgs egenskap hade också under årens lopp så småningom och bestämdt utan någon vändpunkt utträngt och aflöst den ungdomliga smidighet, som för långt, långt tillbaka en gång på en bal kommit dåvarande informatorn Samuel Borg att mankera världens dotter i en mazurka. Besynnerlig förmiddag också, den här! Rektorn hade ju dag från dag sett samma gestalt, som nu stod ett par steg ifrån honom. Men, sedan hur långt tillbaka hade hon varit så der osmakligt fet, och så pass skrynklig i pannan — och sett så der vattnig ut i ögonen? Stod han inför en vändpunkt i hennes fysiska varelses utvecklingsgång? Det var ju vändpunkter, han längtade efter. Ja visserligen, men —

»Vill du mig något, Ida? Jag stod annars och tänkte på ett arbete. Hvasa? Har pigan varit stursk eller tänker du resa till Stockholm?»

»Sam! hvad ä' detta? Ä' du sjuk — ska vi lägga ett kallt omslag?»

Kallt omslag!

Han såg ut, som om han hade stora dykareglasögon på sig. Ännu en gång riktade han dem mot sin hälft. — Hälft! — nej, minst tre fjerdedelar var hon af den enhet, de tillsammans utgjorde. Såd'na armar! Att han någonsin kunnat finna behag att känna dem lindade om sin hals! Det borde just kännas som ett kallt omslag. Underliga, nya, korsande, oroande tankar! Han strök ett slag öfver sin panna, liksom för att känna efter, om de underliga tankarne satt sig utanpå densamma. Han tog sig om nacken och fick endast fatt i rockens hängare, hvilken alltid på Samuel Borg stod rätt upp som en krocketbåge, liksom antydande, att det kunde vara tid på att hänga upp både rocken och dess lefvande innehåll i ett museum. Han gick derpå bort mot hörnhyllan, der långpipan, den gamla modern till så många stora tankar, nyss stälts, dervid tagande vägen bakom fru Borg, hvilken stod midt på golfvet orörlig, men med kringfarande blickar, som om allt hennes lif plötsligt flyktat från fötterna och hela vägen uppåt samt sökt hålla sig kvar i ögonen.

»Samuel Borg!» (Hon talade i en ton, som antydde att hon ämnade börja på från början.)

»Samuel Borg, är du sjuk?»

»Sjuk! hvarför det?» Blixten från hans glasögon glimmade till i vrån, då han med handen i tobakslådan vred profilen mot fönstret, i detta ögonblick nästan lik en romersk kejsare i hållning.

»Jag frågar om du är sjuk?» upprepade frun, alltjemt trampande i utgångspunkten som en tigrinna, hvilken tänker göra språnget, så snart hon blott är säker om målet. Men rektorn tänkte aldrig gifva henne tillfälle.

»Jag förstår inte, hvarför du skall störa mig, när jag håller på med tankearbete. Det är icke alldeles detsamma som att karda ull. Ty kardorna kan man lägga från sig och ändå finna ulltappen qvar emellan dem, när man kommer tillbaka, men när man kardar en tanke, så — så —» Han började märka, att det blef litet svårt att fullborda jemförelsen — »så kan det hända, att hjernans taggar icke förmå (det gick som ett vatten nu igen) hålla tappen — jag menar tanken qvar, om det kommit något emellan kardorna — har du förstätt mej?»

»Ja bevars — det ä' mej du liknar vid en ulltapp,» svarade hon nästan blixtnabbt, »men, min käre Samuel, så ä' du också en riktig karda, åtminstone sa' Dina Bergstedt i går, att du såg ut som en karda om hakan, när du var så artig och gjorde visit — fast du bevars sa' till mej att du skulle gå och hemta posten — ja bevars!»

Efter det sista sidohugget gick hon, nu fullt ut så lik en romersk kejsarinna som han nyss liknat en Cæsar, och gaf honom fortfarande för hvart annat eller tredje steg genom salen ett tänkt, med hullingar försedt »ja bevars».

»Jaså! Dina talte om det, jaså. Och vi gjorde ändå opp, att det der lilla besöket skulle vara oss emellan; jaså.» Hans »jaså» var fullt ut lika rustadt med hullingar som fru Borgs »ja bevars». Benen, som emellertid under de sista minuterna vandrat omkring med honom efter behag, utan att han brydde sig mera om hvart de gingo, än en uppdragen snurra tänker på hvart hon skall taga vägen, hade händelsevis fört honom fram till spegeln, der han, om han varit opartisk, skulle tyckt sig se ett dykareansigte med en återstod af en damborste i stället för hår och ett par utslitna skoborstar i stället för kinder stirra emot sig.

»Jaså!»

Han strök sig om kinder och haka. Om hvarje skäggstrå varit ett »jaså», skulle skoborstarne icke kunnat kännas hvassare.

»Nej det var då sjelfvaste —»

Han svor kanske vid någon latinsk eller grekisk underjordisk fastighetsegare, men äfven i så fall kom ordet aldrig fram, ty spegeln visade honom bakom hans eget ansigte i behagligt perspektiv hans »tre fjerdedelars» och fortsättningen på hans kraftuttryck öfvertogs af henne med orden:

»Och det ska jag säga dej min käre Samuel Borg, att nog ä' du smal och kan krypa genom många hål, men lita inte mer än jemnt på, att inte den 'treffiga rultan', som du så vänligt kallade mej hos Bloms i julas två år se'n,

kan krypa efter, och kommer hon inte igenom, så kan du slå dej i näfven på (här tolkade hon uttrycket praktiskt) att rultan ska stå på andra sidan och ta emot dej, för rultan har ögon både fram och bak.»

Onekligen låg det en viss sanning i slutklämmen, ty då rektorn, som af sina ben ännu icke förts från spegeln, såg hennes bild försvinna, glänste emot honom från makans nacke, hvilken med all sin hårmassa liknade bakkdelen af en jättespindel, ett par stora röda kulor, på afstånd ej olika två blodsprängda ögon, som lika väl kunde tagas för att vara fru Borgs hemliga tjensteandar som prydnader i form utaf nålar.

Knappt hade de försvunnit, då rektorn, återtagande befålet öfver sina ben, sprang till dörren, riglade densamma och derifrån bort till pipan, hvilken stått undrande i soffan. Han ref eld på en sticka mot ett härför afsedt ställe under sitt ena rockskört, slog igen böcker, som legat öppna och slog upp andra, som varit slutna, satte från sig pipan för att genast åter fatta henne, alldeles som om det varit honom en lust att visa, hvem som var herre af de två, sprang bort och hälde i ett glas vatten, som han strax derpå slog ut genom fönstret, gaf en kudde, som fallit ned på golvet, en spark så att den flög som en jagad katt under soffan, flyttade om ett par tre stolar, så att de kommo i vägen för honom, och sjönk derpå nästan med ett språng ned i gungstolen.

»Det här var då sjelfvaste —» nu svor han på sitt modersmål.

Hans blick, som aldrig mer än en sekund dröjde vid hvar föremål i rummet, stannade slutligen på ett skrivvet papper på bordet. Der stod öfverst:

»Om conjunctivus i beroende satser» samt »Några guldorn, samlade genom betraktelser öfver läran om consecutio temporum.»

Om der stått: »du är en gammal ruggig karda Borg, har lilla Dina sagt» eller: »du ser ut som en skallig korp, tycker Dina Bergstedt,» så kunde det icke hafva retat honom mera än den verkliga öfverskriften gjorde. Ty med ett slag af sin hand — ett slag, som visade, hvilken vana handen hade i dylika färdigheter — gaf han papperet fart från bordet, så att det, sväfvande i sicksack genom luften, sökte en fristad hos den under soffan flyktade kudden.

»Consecutio temporum och conjunctivus och latin och ovelt och skällsord — jag ä' trött på det här — ni ska få se på annat,» (han talade i pluralis, medan hans tankar utan tvifvel höllo sig i singularis) »här ska, så sant jag heter Samuel Borg, bli en *vändpunkt* — ja!»

Var det uttalade ordet en trollformel, eller tillhörde han, som satt der i gungstolen och ursinnigt sög ur en slocknad pipa, den sortens mäktiga nutida menniskor, hvilka förmå att med sin blotta vilja eller tanke leda andras, i synnerhet små känsliga fruars steg? Frågan skall

nog aldrig blifva nöjaktigt besvarad, men som ett faktum, ja kanske en vändpunkt i rektorns historia framstår den lilla händelsen — ack så lämpligt den kom! — att en näpen figur, klädd i ljusblå kjol och lif samt stor halmhatt på hufvudet, just nu trippade tvärs öfver den väg, hvilken gående rakt från gården, smalnade af och försvann långt borta i skogen. Som vägen icke var mera än fem eller sex alnar bred och de små fötterna, som stucko ned under det blå, rörde sig mycket lifligt, tycktes synen knappt vara längre än föremålen träda fram, då blixten lyser upp ett landskap. Men liksom vid sådana tillfällen bilderna länge nog kunna sväfvä för ögat, sedan allt är åter försänkt i mörker, trippade nu för rektor Borgs, till ett enda stort utropstecken förvandlade ansigte, om och omigen och åter omigen i aldrig aftagande tydlighet en liten blå varelse med stor halmhatt på hufvudet.

O, du gamle latinare! du, som i ensliga stunder vid lampan kunnat sträcka öfver golfvet med jättsteg fram och tillbaka, öfverlycklig gnuggande händerna, därför att du i ett möjligt exemplar af någon möjlig författares arbete funnit en ny användning och betydelse af ett ord, du, som så mången gång för länge länge sedan, när din hustru — då allt annat än en rulta — kom på tå för att smyga sin arm om din hals, bad henne icke störa dig, emedan du höll på med ett så ytterst intressant ställe — o, du hoptorkade gamla skinnrygg! hvaraf kom det sig, att

du nu i denna stund gerna skulle utbytt de samlade guldkornen under soffan mot de sandkorn, hvilka der borta på vägen trampats af ett par små fruntimmerskor? Var det manne så, att sedan förståndet länge nog liksom trängt undan hjertat, detta senare nu på gamla dagar ville taga hämd och tränga förståndet ut i den upprättstående lemningen öfver din hjessa? Eller hvarför tog du eljest på ett så ljudlöst sätt din käpp, sköt undan rigeln, tassade öfver förstugugolfvet, der du vände på hufvudet minst tio gånger, hvarför gick du inte rätt fram öfver gården utan klättrade öfver gärdesgården vid svinstian, så att du höll på att förlora ena rockskörtet i den påpasslige grisens käftar, hvarför tog du vägen så der genom obanad mark och, framför allt, hvarför hade du glömt hatten?

Då rektorn trädde ut på trappan, inträffade något, som var ganska vanligt, när någon af »herrsskapet» — Borg och hans fru, ty några små Borgar hade aldrig inom det hemmet sett dagen — visade sig. Världens vuxna dotter Beate-Sofi, hvilken höll på med skurning af några baljor och för denna förrättning ansett platsen framför trappan lämpligast, släppte trasor och borstar för att med fladdrande och smällande kjortlar (högst två till antalet) rusa in i brygghuset, under det hennes något yngre syster, hvilken haft denna stund anslagen till inspekterande af arbetet, satte i väg som ett rykande sandmoln in i den öppna ladugårdsdörren och lille Per-

August tog sin mössa i hand, hoppade ur träskorna och flög till en lugn vrå vid den fristad, hvilken på andra sidan ladugården låg som ett ojäfaktigt vittnesbörd, att kor och oxar icke ledo brist på livvets goda. Några minuter senare var gruppen åter samlad kring baljorna, ty rektorn hade nu hunnit utom synhåll.

Ja, han var ett godt stycke inne i skogen, der han med en liten rest af den rörlighet, som ännu fans kvar från de flydda botaniståren, hoppade fram öfver stenar och fäldt ris, så att det knakade och smälde, som om en oxe med förbundna ögon plågats af en broms. Då han märkte, att han i sin ifver glömt hatten, hade han ett ögonblick stannat i tanke att vända om. Men blott ett ögonblick. Ty emellan tanken och dess utförande kom en blå kjol med ett par små fötter under trippande och de senare foro så snabbt åstad med kjolen, att rektorn klart insåg, att hatten måste offras, om inte synen kanske skulle försvinna. Dertill bidrog måhända också, att han i de hastigt flygande tankarne tyckte sig på hatten se ett par röda ögon, stora som blodapelsiner, hvilka stirrade emot honom och hväste: hvar ska du gå, Samuel Borg? Han skulle ändock snart få tillräckligt af ögon. Ty framför honom stod plötsligt en skock på tjuugo eller trettio får med utsträckta öron och alla hvita utom en figur med stora krumma horn, hvilken var kolsvart. Den uppmärksamhet, som egnades honom, då han utdelade rektorsvarning

i någon klass, var matt emot denna, hvilken rent af strömmade emot honom från de många gula ögonen. Då och då jemkade sig ett lam fram i första ledet för att strax derpå trängas undan af någon äldre. De voro så uppmärksamma, att de glömde tugga för att kunna riktigt komma underfund med, hvad slags djur han var.

»Fårskallar!» röt Samuel kanske lika mycket i tanke att han befann sig i klassen som i afsigt att rödja väg. Ordet måtte emellertid mera skrämt än sårat hans betraktare, ty den svarte, som egentligen sett dummast ut, tog sig väg öfver närmsta lam och satte öfver stenar och myrstackar ändå fortare än nyss lille Per-August, följd, upphunnen och delvis omhunnen af hela skaran ulliga ryggar, bland hvilka han såg ut som en stor bläckfläck på ett gråpapper. Och rektorn hörde klockan skramla och skrälla, som om det gält att ringa hela skogens djurverld samman till gemensamt försvar — tills ljudet plötsligt upphörde och han kunde se hela skaran borta på en bergsknalle med om möjligt ökad förvåning betrakta honom. Han tilltalade dem ännu en gång med samma träffande epitet och fortsatte.

Så kraftigt hade den svarte gumsens klocka ljudat, att fru Borg, som i denna stund gerna såg någon anledning att bryta ut, sade till pigan, som just höll på med att ställa ett bord med lådan inåt väggen:

»Nu jagar den der bondhunden fåren igen. För olyckligt, att det inte fins hundskatt här i socknen.»

Om hon anat, hvem som jagade fåren!

»Väcke ligger här på gården, frun.»

Ja, der ute låg »Väcke» i solskenet med benen sträckta från sig, ögonen slutna och det ena örat nervöst klippande, emedan en fluga vandrade af och an på detsamma. Väcke tänkte i denna stund hvarken på fårjagt eller hundskatt.

Pigan, som var väpnad med en damtrasa, lemnade rummet för att hedra rektorn med ett rengöringsbesök. Det var icke ovanligt, att han i tankspriddhet satte käppen på piphyllan, medan pipan fick stå och trängas med paraplyerna i vrån, eller att hans handduk låg som antimaskassar öfver gungstolen, men att finna hans skrifna papper under soffan, det var något, som kom denna menniska att för en gångs skull fundera. Kuddens befintlighet på samma ställe samt stolarnes oordning skulle i vanliga fall icke framkallat någon rörelse i hennes hjerna, men papperet! det gjorde hela sammanhanget till en gåta. Och som hon aldrig i sitt lif gissat någon gåta, gick hon ut till frun och undrade, »om rektorns skrifverier *skulle* ligga under soffan».

»Är han inte sjelf inne då?»

»Nej, och käppen ä' borta, men hatten är kvar.»

Äfven denna omständighet var icke så ovanlig, att den borde gifva anledning till betrak-

telser, men det påstås, att somliga människor kunna känna aningar, då något obehagligt förestår dem. Om nu denna omständighet gjorde fru Borg för tillfället skarpsinnigare och mera benägen att gifva akt på alla små biomständigheter omkring sig eller möjligen gruppen ute vid skurbaljorna var högljuddare än vanligt, så kunde hon icke låta bli att låna sitt öra åt de friska skratten derutanför.

»Nej, Per-August! låt bli, hör du — det kan någon se det — inte gjorde han så inte — ha ha ha — hi hi hi —»

Som Per-August icke kunde ses från salsfönstren, gick fru Borg in i mannens rum och stannade bakom gardinen. Lille Per-August, som tydligen var orsak till munterheten, låg grensle öfver gårdsgården alldeles intill svinstian, helt uppenbart härmande någon, som nyss klättrat öfver. Så stor var Per-Augusts förmåga att återgifva det karaktäristiska, att fru Borg snart nog hade klart för sig, hvem han skulle föreställa.

»Jaså, han har gått ut i skogen för att svalka sinnet,» sade hon och vände tillbaka till sin handduksfällning, förmodar, att han snart åter blir het om hufvudet, efter han glömde hatten — hm, hm!»

Hon sydde några styng.

»Men hvarför den vägen — öfver gårdsgården — han som har arbete nog med att

klättra upp i en vagn — ja, fullt ut så mycket som lilla rultan — hm — rultan!»

Hon lade från sig arbetet och gick funder-sam ånyo in i hans rum, uppehållande sig på vägen endast så lång tid, som det erfordrades för att af den stora spegeln med det allt för-vridande glaset få åtminstone ett sväfvande erkännande, att det väl icke var så alldeles afgjort, att hon gjorde skäl för öknamnet.

Hennes afsigt var nu att af den dramatiska artisten på gårdsgården inhemta upplysningar om sin man, men lika gerna kunde hon försökt att vid fönstrets öppnande fasthålla de ljusstrålar, som reflekterades från rutorna. Ty så snart det knäppte i hakarne, afbröt Per-August plötsligt sin föreställning, lemnande qvar mössan på scenen och störtade till sin lugna vrå bakom ladugården.

»Di der ungarne ä' alldeles vilda — sa' du något Lina?»

»Jag frågade bara, om fru Bergstedt ska komma till middan i dag, för då kanske vi ska ta kalfsteken. Jag tyckte, det var hon, som gick borta i skogen nyss tvärs öfver vägen der borta.»

Fru Borg hade kanske aldrig i sitt lif hviss-lat eller ens försökt att göra det, men den ton, som nu lemnade hennes läppar, var så full och klar, att den tydligt bevisade, huru materien kan blifva ett lydigt redskap att uttrycka andens rö-relser. Fru Borg var i denna stund sublim, när hon, med hjernan full af hvimlande, blixtnabbt

hvarandra korsande tankar, dock kunde, utan att med en min förråda arbetet inom sig, svara Lina:

»Nej, hon kommer inte till middagen. Tag kroppkakor, som jag bestämt. Puh! här ä' hett inne. Jag tror, jag går ut litet i skuggan.»

Och sedan hon framkallat samma uppträde, som illustrerat rektorns utträdande på trappan. fortsatte hon med långsamma steg, ja verkligt långsamma, alldeles som om hon icke känt en skymt af någon brinnande lust att likt en ljungeeld kunna i ett ögonblick genomkorsa skogen i alla riktningar.

* * *

Man har sett exempel på att personer, hvilka haft mord i sinnet och kunnat långa tider och långa vägar följa sitt offer, slutligen, när de nått detta, tveka att fullborda sin gerning. Rektor Borg skulle, medan han skumpade fram genom skogen, mycket väl kunnat tagas för en meniska, hvilken förföljde någon annan, så arbetade han med armar och ben, för att nu icke tala om ögonen. Fjerran ifrån hörde han ljudet af en fors och mot detta ljud styrde han sina steg. Och när han så slutligen hann fram på en femtio steg nära randen och fick se henne sitta der, belyst af solen, ungdomlig och vacker, liksom drömmande — kanske väntande på någon! — och blicka ned i djupet, då gjorde

rektorns ben med hans egen önskan plötsligt halt. Han tvekade att gå fram, och hvarför? Hade han haft en spegel till hands, skulle han möjligen i *detta* ögonblick — ty i vanliga fall sade spegeln honom inga obehagliga sanningar — kunnat slunga sitt samvete i synen den lugnande bekännelsen, att hans hjerta var alldeles rent, men att han tvekade visa sig för den lilla blåa frun, emedan hans hårtofs såg ut som en vid hjessan fastklistrad skalplock, tagen från något målätet indianexemplar i ett etnografiskt museum, och hans underkäk gick upp och ned af ansträngningen, som om ständig rörelse vore dess naturliga tillstånd, och hans kläder voro betäckta af barr, qvistar och spindelväf. Men rektorn hade ingen spegel, ty i vattenpussen strax bredvid vågade han icke titta af fruktan att ramla i. Nej! den röst, som bjudit honom att så plötsligt stanna, den var hemsk, ty den kom från en graf, öfver hvilken årtusenden icke förmått hölja glömskans slöja. Rektorn hade många gånger för sina »fårsallar» läst de enkla orden: »Nemo saltat sobrius» och nu ljödo de emot honom som ett hånande eko, så mycket mera hvasst, som han egentligen icke kunde taga åt sig ordens egentliga mening, utan blott genom att gå på gång höra dem hväsa i sina öron slutligen, kanske med tillhjälp af inbillningen, drog den ytterligare betydelsen af dem, att lika litet som någon dansar, när han är nykter, lika litet ränner en gammal gift, ruggig bokrygg efter

en ung blå kjol, om han inte är galen — rrratsch! det nös han på, aldeles utan afsigt, ja tvärt emot alla afsigter och så kraftigt, att den lilla blå varelsen hoppade till och vände sig om.

»Nej — men se rektor Borg! Och jag som just satt och —»

Mera hörde han inte, ty forsen dånade och för öfrigt susade det för hans öron — o! hvad hon är — nemo saltat — söt — söt — sobrius — o! sådana små — saltat saltat — fötter saltant — nemo, nemo saltat så söt — så sobrius —

I sin distraktion tog han efter hatten för att helsa, men fick blott fatt i skalplocken. Och så hon skrattade! perlskimrande, bländhvitaste skratt, muntert som skogens lynne, friskt som forsens snöhvita stänk, smittsamt så att hvarenda gammal gråsten drog sig i rynkor, klingande så att sjelfva blåklockorna stodo förlägna. Och han skumpade fram och skrattade med, utan att begripa hvaråt, och hade i ordning hundra olika anledningar till sitt plötsliga uppträdande, men hade glömt alla, när hon framstälde den enkla frågan:

»Hvarför kom rektorn hit?»

»Minsann har jag inte glömt min hatt.»

»Var det därför rektorn kom? Se så, nu vill jag veta, hvarför ni kom hit!»

Hon såg på honom med sina förunderliga gråblå ögon, i hvilkas blickar han läste endast ett tvång för honom att svara.

»Fru Bergstedt, om ni lade mig på sträckbänk —»

»Jag *lägger* er på sträckbänk!»

»— så kan jag inte —»

»Ser ni inte, att jag skrufvar på sträckbänken, känner ni det inte?» Han både såg och kände det. Och skrufven var blott hennes förunderliga blick, som gjorde honom allt längre och smalare, längre och tunnare, längre, längre — det började knaka i en och annan led, blodet steg åt hans hufvud, längre blef han — skulle han gå af på midten — smalare och längre — han tyckte sig med fötterna nå forsens andra strand, medan fru Borg hade tag i hans skalplöck der hemma — och båda drogo —

»Nå!»

— åt hvar sitt håll —

»*Nå-å!*»

»Jag kom hit — fru Berg — stedt — för jag trodde —»

»Att?»

»— att —»

»Att?»

»— att — ni — satt här!»

Han flög ihop som en kautschuksgubbe och den lilla blå släppte taget — och fru Borg föll baklänges — med hans lugg i händerna ja!

Den minut som följde, var ej mycket kortare än han sjelf nyss känt sig. Han satt och repade bladen af lingonris och hon hade hastigt fått något så ytterst intressant att se på nere i

vattnet. Derpå tittade han upp som en hop rullad igelkott, vädrade litet med sin långa spetsiga näsa, som han så många gånger sett afritad på klassens svarta tafla, kastade från sig allt hvad han nyss repat ihop och sade sakta:

»Sade jag något dumt, fru Bergstedt?»

»Ni! ack jag hörde knappt, hvad ni sa'. Jag satt och såg på skummet der nere. Tror ni att det går fiskar så långt opp?»

»Måhända laxöringar, fru Bergstedt. De kunna gå emot strömmen.»

»Dem tycker jag om!»

»Att äta?»

»Det menade jag inte -- men hvarför icke?»

»Beror allt på tillagningen till en del.»

Hade kanske äfven hon en känsla af att de sprungo fram hand i hand på isstycken? Det gick bra, så länge de kunde hålla farten, men när de slutligen måste stanna, då!

»Allt här i verlden beror på något,» fortsatte hon till nästa stycke.

»Det vill säga, allting här i verlden är alltid orsak till något.»

Hon hade endast ett litet stycke att hoppa till:

»Naturligtvis!»

Han kunde icke heller finna något, som var värdt att våga ett språng för. Och så började de sjunka. Hon hjälpte emellertid upp dem båda.

»Har ni läst den här boken, som jag håller på med?»

»Nyare skolan ser jag. Nej, det har jag inte.»

Genom hans hjerta smög sig en stilla känsla, att han i denna stund kanske skulle haft det lugnare, om han suttit och nickat öfver »Conjunctivus i beroende satser». Ja, han kände sig verkligen som en stackars beroende conjunctivus.

Kunde hon, den der lilla vackra, blåklädda varelsen med det förtjusande ansigtet och de små näpna fötterna verkligen ha fattat tycke för honom, som satt der, icke olik den murkna trästubben bakom hans rygg (om blott denna haft svarta kläder och glasögon på sig)? Åhnej, hennes hjerta klappade lika litet för honom som för hennes man, den feta hvitvaruhandlanden, hvilken var så förvillande lik ett porträtt af en flodhäst, som rektorns värd kommit öfver på en marknad och satt upp till prydnad på rektorns vägg, att man, utan att vidare sära någondera parten, godt kunde tro honom vara flodhästens bror. Men lilla fru Bergstedt hade i sitt hemlighetsskrin ett litet omsorgsfullt hopviket papper, på hvilket stod en lista herrnamn, betecknande individer af de mest olika åldrar och stånd. Hade hon velat skrifva någon sannfärdig rubrik öfver listan, skulle denna lydt: »Mina beundrare» eller kanske ännu sannare: »Förteckning på dem, för hvilka jag med framgång koketterat.» Och nu hade hennes säkra blick längesedan upptäckt, att ett nytt namn snart skulle kunna skrivas dit och detta namn var: Samuel Borg. Att

hon möjligen en gång på gamladagar torde komma att mellan de många raderna läsa lika många förbannelser eller kanske ana, att i bläcket fans en stark tillsats af smärtans och hatets tårar, pressade ur hängifna qvinnors hjertan, derpå tänkte den lilla vackra frun alls icke, eller åtminstone jagade hon städse bort de tankarne.

»Vet rektorn,» sade hon och flyttade sig helt oväntadt närmare honom, så att han i häpenheten höll på att ramla ned från stubben, mot hvilken han stödde sig, »all förställning å sido, jag önskade träffa er just i dag och trodde på min goda tur. Derför gick jag hit.»

Om rektorn tittat i ett kaleidoskop, skulle icke mera bizarra och färgrika bilder mött hans blick, än de, som hennes ord framstälde för hans inre.

»Jag har fått en idé,» fortsatte hon, svängande med sina små fotspetsar, »jag vill lära mig latin af er!»

Hon såg på honom plötsligt och så oemotståndligt skälmaktigt, att han verkligen damp ned från stubben. Hennes klingande skratt sjöng ännu för hans öron, när han kraflat sig upp igen.

»Jag tror ni blef öfverraskad,» sade hon.

Öfverraskad! ja lika öfverraskad som den blir, hvilken trott sig sitta något så när lugn på en trädstam och händelsevis finner, att han slagit sig ned på en boa constrictor. Ty en enda tanke, som med svindlande fart jagade

genom den gamle latinarens hufvud, upprullade för honom en tafla, föreställande honom sjelf sittande vid forsen bredvid henne med Publius Ovidius Naso i knäet, då han i detsamma får se en berguf med två jättestora, klotrunda, eldröda ögon (aldeles sådana som fru Borgs nacknålar) stirra emot dem från det kryphål, ur hvilket han nyss smugit till hennes sida.

»Nej, jag slant ned från stubben — hur var det ni sade?»

»Åh, det hörde rektorn nog.»

Hade han varit det minsta slug, kunde han nu mycket väl hafva anført, att han satt och tänkte på forsen och alla små laxöringar deri, men i stället svarade han:

»Ja, jag tror nästan jag hörde det.»

»Det är två månader tills skolan börjar och om jag är flitig — och det försäkrar jag att jag skall bli, ja så flitig som den snällaste lille gosse (o, hvilka ögon i denna stund!) — så skall jag nog hinna göra bekantskap med de der gamla latinska böckerna Cornelius Nepos och Virgilius och Xenofons hurrabasis och —»

»Anabasis! fru Bergstedt — för resten var Xenofon grek.»

»Nej hör! vi äro ju redan i full gång. Åh, det här ska bli riktigt roligt. Jag brinner af längtan att lära mig latin. Vi ska träffas här och Ida ska sitta bredvid med sitt arbete — nej men så ramla då inte ner nu igen — sätt er här, så sitter ni bättre (hon drog åt sig

klädningen på den sidan, för att han skulle få plats) — hvad stirrar ni nu på, rektor Borg?»

Hans själs blickar voro riktade på en ny tafla, återgifvande en grupp af fru Bergstedt i blå klädning, rektorn alldeles intill henne samt ett litet stycke derifrån fru Borg, som somnat öfver en kökshandduk. Under taflan stod att läsa: »Måladt af en vansinnig».

»Nå, vill ni eller vill ni inte?»

»Fru Bergstedt —»

»Ja eller nej?»

»Tror ni att —»

»Ja eller nej?»

»— att er man —»

»Ludde får också vara med. Ja eller nej?»

»Ja — jag tror — ja!»

Forsen vräkte sig ned under dem; vattnet kom långt långt borta ifrån, hann fram till af-satserna, tvekade en sekund och dansade rundt, störtade så utför för att genast göra ett nytt språng, djerfvare än det första. Det sorlade vid gräsknutarne och bland småstenarne, brummade häftigare mot blocken och röt och dånade der midt i djupet. Det hörde hans löfte och det skyndade vidare nedåt med nyheten, bortåt, utåt mot hafvet. Skogen hade också hört det, blommorna nickade och logo, småfåglarne sqvallrade om det för hvarandra, men en skata gaf till ett gapskratt och tyckte, det var så galet, att hon måste flyga bort och berätta det för

några kråkor, som hade fullt upp att göra i en rågåker.

»Ser ni så skummet står och fräser der nere? Det har format sig till riktiga taggar, som hålla sig fast emot den påträngande vattenmassan utan att vika en tum. Låt det komma mera vatten, våldsammare, tyngre — det blir blott mera skum, häftigare, motspänstigare. Förefaller mig alldeles som de nya friska åsigterna emot de gamla, lugna, qväfvande. Ni håller naturligtvis på de gamla, rektor.»

»I hvad afseende menar ni?»

»Åh i alla möjliga — konst, religion, litteratur, samhällsförhållanden i allmänhet — — äktenskapsfrå — — gjorde ni er illa?»

»Nej, det var bara en grankotte.»

»Jaså.»

»Tycker ni inte, att skummet der ser litet öfvermodigt ut, fru Bergstedt?»

»Nä! endast lifligt och hurtigt — och se så tung och intetsägande den stora gamla vattenmassan kommer, alldeles som om hon inte kunde tänka sig, att någon skulle våga mota henne.»

»Ja, men der ä' vattnet allt djupast ändå.»

»Tror ni det? Lugnast är det onekligen, därför att allting följer med, men grundt kan det vara, ja så grundt, att den lösa sandbotten ligger alldeles uppe i ytan.»

»Om jag inte misstar mej, följer det mesta af skummet förr eller senare med den stora massan —»

»Men några spetsar stå alltid kvar och om de ryckas undan, stiga ögonblickligt andra fram —»

»För att göra de första sällskap —»

»Min bild var kanske svag, men jag förstår er, rektor Borg. Ni är alltigenom en man af gamla åsigter. Ni håller på augsburgiska bekännelsen och en mans skyldighet att, sedan han är gift, gå med skygg-lappar för ögonen och älska sin hustru i nöd och lust — icke sannt? Äktenskapet är en helig instiftelse, som gör alla kontrahenter lyckliga, och skulle man möjligen hafva misstagit sig, så får man jemka litet å ömse sidor, så blir det nog rätt bra ändå. — Men icke murra — nej, nej, nej, utan se glad ut, så att verlden kan se, att man verkligen *är* lycklig — inte sannt? Nå, men så säj något då!»

Hon skenade i väg så att han var knappt halfvägs, när hon hunnit fram till sista frågan. Han höll visst på det gamla i allting, ja i allting, naturligtvis i allting, äfven inom det äktenskapliga, gälde det också att gå med skygg-lappar för ögonen och icke se på någon liten blåklädd, vacker, strålande vacker fru, som nu satt och tittade på honom utan skygg-lappar och såg så innerligt vänlig ut. Han skulle städse försvara de gamla åsigheterna och nöja sig med att vara en beroende conjunctivus (kära gamla latin!), men en liten smula närmare kunde han väl ändå få sitta, när inte hon lade några hinder deremot, han var ju hennes magister och om någon skulle vara blyg, så var det väl hon

— knappt en aln mellan kinderna, såja — såja
— ack det var sannt!

»Fru Bergstedt! ser jag ut som en ullkarda?»
Hon skrattade till så hjertligt.

»Jaså, Ida har talat om det. Nä — jag sade, att ni såg ut som en *liten* ullkarda, och det säger jag ännu — hi hi hi!»

Liten ullkarda! Ja det lät något olika än för en timme sedan, då fru Borg uttalat det. Hvem var det, som sade *liten* ullkarda? Var det hon bredvid honom eller bofinken, som satt och såg på dem eller trasten der uppe i grantoppen eller var det en hviskning från liljekonvaljerna vid deras fötter, ty forsen var det inte. Han lutade hufvudet en liten smula på sned (åt hennes sida) för att höra, om icke flera ord skulle följa, han lyssnade och lyssnade, men kunde ändå icke höra, att klockan på den der svarte gumsen skrälde och skramlade helt nära som om en hel fårskock satt i fyrsprång genom skogen.

Men den som både hörde klockan och såg fårskocken, det var fru Borg, hvilken nu befann sig helt nära lektionssalen. Och fru Borg räknade snart ut, att om fåren blefvo så rädda för henne, kunde de hafva satt i väg på alldeles samma sätt, när rektorn visade sig och det var just från det här hållet, hon förra gången hört ljudet. Hundra steg till på den mjuka mossan, och fru Borg stod med vidöppen mun och trodde icke sina ögon — — —

Hvad hans hand darrade, när den skulle fästa liljekonvaljerna vid hennes klädning helt nära halsen! Och det var ju icke farligt, han var ju magister och dubbelt så gammal och höll på de gamla åsigterna om äktenskapet, han skulle kunnat göra det, om ock Ida sett på (Ida såg på, trofasta riddarvakt för den gamla skolan!), han fumlade kanske litet längre än som var nödvändigt, men det var ju tjugofem år sedan han öfvat sig med Ida —

»Ack, jag skulle så gerna vilja ha en gul blomma af de der nere vid vattnet, de se så saftiga och friska ut. Kan ni klättra, min gode lärare — säg, kan ni, för annars får ni inte, hör ni det! Ni får inte bryta benen, lille magister Samuel — nej sakta — sakta!»

Lille magister Samuel! Sådan färg på kinderna, mot hvilka i vanliga fall en bit pergament icke skulle stuckit af, hvilken spänstighet i de gamla benpiporna — och hvad rockskörten togo sig väl ut — hopp! det språnget kunde hedrat den der svarte med klockan under halsen! lille magister Samuel, ni borde till belöning ha en liten klocka i halsduken — hopp — hopp! — en sten till och så de gula blommorna — — — nu! — — *aj* — — *mitt ben!* Ett svagt rop genom vattnets dån.

»Herre Gud — hur gick det!» Hon rusade fram till randen, hon såg honom ligga der, orörlig, hon var likblek och skulle fallit, om icke fru Borg tagit emot henne, det gick rundt allting

och forsen tog sig väg öfver hennes panna och dånade och brusade för öronen, så att det hvita skummet inte kunde hålla sig qvar utan slets med nedåt och blef svart — svart som ett par rockskört — —

»Hva innerst i häcklefjell skulle rektorn der nere och göra!» hördes en grof röst, och en bonde i skjortärmarne klättrade nedför branten, »jag kunde ge mej — tusan på — att det skulle (afbrotten betecknade svårigheterna på promenaden) — gå på det här — viset — när jag såg det från bron — der borta — och såg — frun springa — som en tossa — aldrig trodde jag — rek — rektorn var galen — se här — räck mej labben — han har sannfärdeligen brutit ena skanken.»

* * *

Det var aldeles lugnt i sommarqvällen, då solen höll på att sjunka ned bakom skogen, som kantade insjön. Fågelsången pågick ännu och långt borta från markerna hördes emellanåt ett af ekot besvaradt råmande. Genom rektorns öppna fönster insväfvade på knappt märkbara vindfläktar doftet från nyslagen klöfver. Väcke satt på trappan med framfötterna ett steg lägre än bakdelen och såg på, huru Per-August lät en skalbagge öfva sig att komma på benen, sedan han lagt honom på rygg.

Inne i rektorns rum var det tyst, ty fru Borg arbetade ljudlöst vid sin söm för att icke

störa den sjukes slummer. Så hade hon suttit dag efter dag, qväll efter qväll, natt efter natt, unnande sig sjelf endast den allra nödvändigaste vård och knappast en enda gång gifvande efter för den sköna omgifvande naturens inbjudning att njuta af sol eller svalka och fågelqvitte och skogsdoft.

Ett morrande ljud från Väcke, hvilket strax derpå följdes af Per-Augusts pilsnabba reträtt bakom forskansningen vid ladugården, antydde att någon främmande närmade sig och att denna var af herrskaps grad. Fru Borg steg upp för att se hvem det var och kom snart åter insmygande, följd af en likaledes på tå gående herre, tjock och röd samt synbarligen nöjd med lifvet.

»Bättringen fortgår, kan jag förstå.»

»Ja, herr Bergstedt, Gud vare lof! Han får nu bättre sömn, sedan plågorna gifvit sig, stackars min lille gubbe — han har varit så tålig.»

Det ryckte litet i det bleka ansigtet på kudden, men det var kanske ofrivilligt i sömnen.

»Sitt ner en stund, herr Bergstedt!»

»Tack, om jag inte stör.»

Han slog sig ned under flodhästens porträtt, och likheten var så påtaglig, att han helt säkert sjelf, om någon gjort honom uppmärksam derpå, skulle erkänt faktum.

»Dina kunde omöjligen komma i qväll för pojkens skull. Hon skickade med litet vingelé, tror jag, bara en liten glasburk, men alltid litet att smaka på — he-he-he!»

Porträttet öfver honom tycktes le, så att man nästan kunnat tro, att det var det, som gnäggade.

»Åh, hvad hon är genomsnäll, lilla Dina! Tacka henne så innerligt hjertligt från mig. Tänk hvad det skall smaka min gubbel!»

Åter gnäggade antingen figuren på väggen eller den, som satt derunder.

»Och nu ska jag gå min väg så att han får vara ostörd. Helsa honom så mycket! Generar inte spegeln honom?»

»Nej, han vill ha den så stäld, för han kan då se ett stycke af sjön och stranden midtemot. Tack, tusen tack och helsa riktigt hjertligt lilla frun!»

Hon smög sig åter in och tog plats vid fönstret, färdig att vid minsta behof lemna hjälp.

Men hvitvaruhandlanden Bergstedt rullade hemåt igen och mottogs vid sin framkomst af en blåklädd älsklig varelse.

»Hjertliga helsningar! Samuel sof och tycks vara bättre — men hvad är det — här osar, tycker jag, brändt papper — du är röd i ögonen, min lilla gumma, har du gråtit?»

»Osar här? Ja, det var sannt! Jag brände upp ett gammalt bref eller hvad det var för slag. Jag ska genast öppna fönstret.»

Hvitvaruhandlanden Bergstedt skulle nog sett lika förvånad ut, som porträttet på rektorns vägg i allmänhet gjorde, om han fått läsa det der brefvet »eller hvad det var för slag». Ty det

innehöll endast en förteckning på åtskilliga herrar, mer eller mindre bekanta eller alldeles okända för honom.

Helsa riktigt hjertligt lilla frun! Så ljöd åter och åter hviskningen i rektor Borgs öra, der han legat vaken och hört samtalet. Hans blick kunde icke direkt träffa fru Borg, men fann henne i spegeln. Och rektorn låg och såg och såg, som om han icke skulle kunna se sig mätt.

Gamle Samuel! Om *du* blifvit *hennes* sjukvaktare af någon anledning, liknande den som gjort henne till din, skulle du männe kunnat så i ett ögonblick rensa ditt hjerta från hvarje den minsta känsla af bitterhet? Skulle du kunnat så helt förlåta och glömma och egna alla dina tankar och alla dina krafter åt blott det enda att hindra hennes smärta, aldrig med ett ord eller en antydning påminna om det skedda och dertill sända en så hjertlig helsning till den, som haft för afsigt att störa förhållandet mellan er? Samuel, du har god tid på dig att fundera öfver både ett och annat. Var det *hon* eller du, som tog första steget från den raka linie, hvilken ni för så långt tillbaka lofvat hvarandra att hand i hand söka följa? Var det *hon*, som blef kylig mot *dig* för dina studiers skull? Låg det köld i den hviskning, som du så mången sen vinterqväll hört vid ditt öra: käre lille älskling, skall du anstränga ögonen längre nu? Voro de läppar kalla, som ännu en stund senare trycktes tvekan, liksom fruktande att störa dig, mot din

veckade, ansträngda panna, bjudande dig ett stumt men dock, om du velat lyssna dertill, så vältaligt godnatt? Tror du icke Samuel, att när den engeln, som kanske för hennes hjertas räkenskaper, en gång skall göra hennes bokslut, han då kan skrifva under alltsammans: hon var *qvinna!* Och kanske skall den enkla orlofsedeln *då* hafva lika mycket värde som din grafskrift: han var en lärd man etc.

Gamle Samuel! I spegeln ser du hennes ansigte så som du sett det många många gånger under din nu redan ganska långa sjukdom, men icke på många år *före* densamma. Skulle spegelglaset, som i sig sjelft säger intet, blifva för dina inre blickar en vändpunkt till en sådan riktning? Har du nu fått den önskan uppfylld, som du uttalade den der morgonen för sex veckor sedan?

Se, hon slumrade ett ögonblick, men for genast upp igen, liksom förebrående sig, att något sådant kunnat hända. Gamle Samuel, du ser hennes bild liksom mångdubblad och litet osäkert strålande emot dig från spegeln, ty i dina ögon glänsa ju två stora heta tårar, hvilka utan tvifvel en gång, då allt skall läggas på den enda sanna vägen, skola visa sig vara af så ädel metall, att de väl förmå uppväga alla dina guld-korn, samlade genom betraktelser öfver läran om *consecutio temporum!*

✧

EN SOMMARDAG.

✧

Denna novell har förut varit införd i »Ill. Året om».

etter, den hyggelige, arbetsamme, nyktre, långbente drängen, gick i teten, körande Bella, som drog en kärra med alla korgar, schalar och kappor. Närmast efter följde bruksinspektoren Fredlund, en liten gubbe, kry och liflig, men så lik en papegoja i synen som en människa kan vara det. Han hade pratat ända från utgångspunkten, som var verandan, till målet, båtbyggnaden, der »Hoppet» låg och gungade med sina två hvita toppar och den lilla söta båten i släp. Ingen hade hört på gubben, men liksom af en hemlig öfverenskommelse hade sällskapet, som i gåsmarsch trampade i hans fotspår, allt emellanåt ändrat sin inre ordning, så att än den ene än den andre befann sig närmast honom, tillreds att under de korta andhemtningspauserna i föredraget passa in ett »ja» eller »nej» eller »åh verkligen», hvilka så regelbundet följde, att man, genom att blott räkna deras antal och

multiplicera detta med tidslängden mellan två af dem, skulle kunnat få en nästan exakt siffra på föredragets varaktighet.

»Jo, som jag sade, presten — stackarn! — hade just hunnit till syndabekännelsen och ett litet stycke in på densamma. Vi lågo alla nedhukade, gumman min satt på andra sidan gången förstås, som alltid i landtkyrkor, och det gick undan bra nog på långväggen — hi, hi, hi! majoren brukar säga så — då, bäst som han höll på, han kom af sig — —»

»Nä!» sade en röst bakom.

»Jo, minsann, men det var en huggare till att finna sig och hemta upp stigbyglarne igen — hi, hi, hi! alldeles som majoren brukar säga — och så drog han på med en annan bön, allt i ett kör, och när den var slut, kom han in på ett stycke af bönen för sjöfarande, som han kunde utantill, och så — si karlstackarn hade förlorat stället i syndabekännelsen — —»

»Ja visst!»

»Ja, det hade han. Och så kom minsann en bit af litanian, så långt som han mindes på det hållet, och när detta tröt, splitsade han i — hi, hi! det är ett vanligt uttryck af lotskaptenen — litet om jordens gröda och korn och kärna och lefde på dessa saker en stund, och det var så tyst i kyrkan som nere i en potatis-källare, för si hvarenda en hade märkt det — —»

»Ja, naturligtvis!» (det var en annan stämman, som yttrade sig).

»Och vi undrade hur länge det här skulle kunna gå ihop. Men då var det klockaren, en slipad sate för resten, som behöfver både stång och bridon — som majoren säger — och han hittade på råd. För just i vändningen, när presten skulle för andra gången in på bönen för sjöfarande, var det han som klippte till tangenterna der uppe — på orgelläktaren förstås — —»

»Ja visst!»

»Ja, det gjorde han, och gaf till hals med samma. Men si nu kom det galnaste. Orgeltramparen, som brukade sitta bakom och visste, att presten hade ett godt stycke att läsa och för resten inte brukade höra på ett ord, hade gått ut ett slag för att snusa med ett par bondkaniner utanför och anade ingenting och hörde ingenting af ringningen — se, klockarn ringer i orgeln, när tramparn ska börja — —»

»Jaså — Jaha!»

»Och klockarn skrek och vågade inte sluta, när han en gång hade gifvit skänklarne — som majoren säger — och dertill afbrutit presten, som stod der nere och hade tappat både bönbok och alla koncepterna och trodde naturligtvis att klockaren var galen, efter som inte orgeln hördes, si — —»

»Ja, det ä' klart!»

»Men nu hade klockarn tagit upp på måfå, litande på orgeln, och visste rakt inte, hvad melodi han skulle sjunga, och för resten hade det kräket aldrig kunnat sjunga en ton, utan

orgel och församling ha fått hjälpas åt med den saken — ge och ta, som lotskaptenen säger man ska göra med rodret, och för resten påstår majoren detsamma med tyglarna, si — —»

»Ja, visst det!»

»Klockarn vrålade och skrek i andraget till ringklockan, och församlingen, som hade kommit i gång, sökte ligga upp i vind, men dref ohjelpigt, som lotskaptenen kallar det, presten torkade pannan, så den hvita näsduken blef sur, och tog upp sin rutiga snusnäsduk, men då var det en tjock bondknöl, som hitta på att springa upp bakom orgeln och fick tag i en trampa och la' sej på magen på den, så att det skrek till i orgeln som i ett uppskrämdt hönshus, för si klockaren, som var alldeles utom sej, hade slängt psalmböcker och notböcker ner på tangenterna och satt och trumlade med fingrarne på måfå i svinyran, så det fans inte ett enda fiss eller giss ledigt, si —»

»Ha-ha-ha-ha-ha!»

»Men då kom orgeltramparn upprusande och Gu' vet om inte den tjocke bonden fick sej en snyting för hjälpen, han lemnat, för hvad som ä' säkert ä' att han kom ner som en tunn säck och såg ut om halfva trynet som om han hade skrubbat emot ett rödfärgadt plank och inte kunnat ligga öfver det, som lotskap — — hvar tog han vägen!»

Frågan gälde den senast uppvaktande åhöraren, hvilken händelsevis råkat »sacka akter-öfver»,

som kanske lotskaptenen skulle uttryckt sig, utan att »skaffa karl i sitt ställe», för att nu fortsätta med ett talesätt af majoren. Snart nog framstack vid en enbuske spetsen af den framskridande lilla skaran. De passerade förbi den ena efter den andra; fru Fredlund, i banko af så stort kubikinnehåll som mannen, hade händelsevis nu teten; den lilla söta Anna, i ljus sitsklädning, trampade, nej, sväfvade i sin mors spår; en ung volontär vid länets regemente hade hunnit lagom hem från mötet för att få vara med om utfärden och höll sig nu tätt efter Anna utan att »långrota» (som kanske majoren skulle ha sagt); »moster Gustafva», klädd i fågelskrämma och släta kjolar utan garneringar, höll ögonen på volontären, medan hennes gång och rörelser ständigt härmades af Annas yngre bror Johan bakom, till stor förlustelse för ännu en annan liten elfva, den tjugufemåriga fröken Gertrud Ljung, hvilken i bredd med kandidat Hallgren från Upsala afslutade tåget.

»Halt!» kommenderade inspektoren, då han kommit fram till bryggan, »hvar och en stannar der han står! Jag skall räkna er.»

Han såg på den brokiga raden, som, lydande hans tillsägelse, stannat i sin slingrande rörelse, och så började han:

»Gumman — en (han kunde utan att vara orättvis sagt: en och en half), Anna — två, knektpojken — tre — tre — tre — svägerskan — ta mej dalern, det fins maken till hatt! —

svägerskan — fyra — fyra, — men hva vill det säga — hör nu, hallå der borta! kommer ingeniören efter Hallgren, hvasa?»

Ingeniören, nej, han syntes inte, den hade man glömt, han hade varit med åtminstone halvvägs. — Ingeniören! Herr Thorn! Herrrrr Thorrrrn! Alla ropade, den lilla Anna satte sina små med halfhandskar skyddade händer för den förtjusande munnen och gaf till ett rop, som hördes åtminstone femtio alnar, volontären, som hade fått kommendera en halftropp af »stammen» ett par gånger under mötet, skrek med samma styrka hvarmed han då ledt stegen af åtta eller tio man; sjelfva moster Gustafva stötte ifrån sig någonting, som skulle föreställa ett rop, hvilket omedelbart härmades af Johan, så att hela sällskapet brast i gapskratt; inspektoren satte händerna till munnen — som han sett lotskaptenen göra — och vrålade: »Ingeniör — ohoj!» men blott ekot svarade: ohoj!

»Det var treffigt!» sade Fredlund, tog pipan ur munnen, knackade ur askan och stoppade pjesen i fickan, »ska vi nu vänta på honom en timme kanske!»

Petter stod på bryggan och stirrade, Bella hade vridit hufvudet och blängde åt samma håll, inspektoren såg på sin fru, volontären hade ögonen på Anna, moster betraktades af Johan, medan kandidaten och fröken Ljung sågo på hvarandra. Och »Hoppet», som låg der nere och gungade, hade båda sina ankarklys riktade

som ett par stora ögon på sällskapet och tycktes fråga, hvarför de voro så dumma att vänta på ingenjören. Men utan en aning om hvilken korseld af blickar han framkallat, satt ingenjör Thorn i all ro en half tjerding sväg derifrån och aftecknade ett hvalf under den stora landsvägsbron, som de tillsamman hade passerat.

Vare sig nu att inspektoren kunde tolka »Hoppets» stumma fråga, eller hans kändedom om den dröjandes skaplynne sade honom att deras väntan kunde blifva af oberäknelig längd, nog af, han gjorde slag i saken genom att sjelf gå ombord i lilla roddbåten för att sätta öfver ett par af sällskapet till kuttern. Och när omsider alla voro nedstufvade på sina platser och Petter rott båten tillbaka till land, gaf chefen order om draggens lättande, hvarvid volontären och Johan råkade i en strid, som höll på att sluta med bådas förflyttning till draggens plats på sjöbotten. Men moster Gustafva, som fått tag uti Johns rockskört, drog och skrek tills hon fått hela systersonen ned i båten och volontären fick ensam äran af att uträtta inspektorens befallning.

»Vänta du!» sade Johan och gaf sin fiende en blick, som denne i militäriskt öfvermod besvarade med ett hånleende.

Och så bar det i väg. Petter, som hade en afskedshelsing färdig, fick aldrig denna längre än till halsen, ty båten rök åstad för en slör med sådan fart, att drängen icke på lång stund

kunde få igen det gap, han af förvåning stält på vid gafvel.

Ungdomarne, volontären och Johan, stodo framme i fören och spejade nedåt djupet som om de varit på perlfiske. Och Fredlund satt akterut, stolt och så högre st som möjligt, alldeles som om han gifvit båten dess fart.

»Håll utkik der, pojkar, för här ska finnas en sten, som jag har suttit på en half natt en gång.»

»Pappa, hvad är det för en ångbåt?» ropade lilla fröken Anna och pekade bort mot udden, dit de skulle styra färdens för att intaga eftermiddagskaffet.

»Min sj— ä' det inte lotsbåten! Hyfva hit flaggen, Johan — min kikare — det ä' bestämdt lotskaptenen, som står der akterut — och — tänk om det vore — majoren ä' det — nu såg jag hans ljusgrå byxor!»

»Fall!» skrek volontären förifrån.

Johan rusade dit för att vara den förste att upptäcka stenen.

»Lofva — lofva!» gaf han strax derpå till hals. »Bättre!»

»Fall!»

»Nej, lofva säger jag — tig, hör du!»

»Hvilket ska det vara, drumlar?» röt ror-gängaren.

Båda skreko på en gång hvar sitt »fall!» och »lofva!» och så hördes det ett underifrån kommande doft »durrr!» som slutade med en

stöt, hvilken skickade moster Gustafva under närmsta toft. I samma ögonblick möttes alla fruntimmrens tankar och de enade sig om ett fyrstämmigt »hjälp!» hvilket efteråt sades hafva framträngt ända till lotsångaren, der kaptenen stod med kikare för ögat och icke visste om han skulle skratta eller taga saken allvarsamt. Emellertid lät han genast ett par man hoppa i en båt med helsning, att alla voro välkomna ombord, derest de icke kunde få kuttern från grundet.

Fredlunds första rörelse var att söka rusa fram mellan fruntimmerna, men då båten, som ridit högt upp med fören, visade alla tecken till att lägga lä reling i vattnet, blef inspektoren af förtviflade händer, som grepo i hans rygg och benkläder, så hastigt kullryckt, att hvarje tanke på att komma loss måste för ögonblicket uppgifvas. Der han låg gaf han emellertid, ursinnig som han var, en dundrande befallning:

»Ner med seglen, pojkar — släpp mej, käringar! (egentligen riktadt åt frun och svägerskan, men med full rätt åt unga fröknarna att ställa sig inom kategorien). — Hallgren, släpp Gertruds tass och hjälp pojkarne i stället! Hugg i, pojkar — jag kommer strax!»

Det sista var ett löfte, som skulle visa sig utförbart, ty båtens nya krängningar under inspektorens andra försök att komma fram väpnade åter fruntimmrens armar och händer med onaturliga krafter, och som deras instinkt sade

dem, att räddning låg endast uti att hålla fast i det första, som kom för deras händer, blef Fredlund ännu en gång gjord oskadlig trots de åt quartetten gemensamt riktade titlar, som han ansåg situationen göra befogade.

När det ändtligen lyckats båda pojkarne, hvilka i känslan af gemensam fara glömt hvad de skulle gräla om, att i trots af kandidatens hjälp (han fick sina trefliga sanningar!) berga seglen och dermed få slut på det piskande bullret af dessa, hvilket fruntimren betraktade som farans egentliga väsende, visade moster Gustafva benägenhet att låta tala med sig utan att omedelbart svara med ett skrik, och som fru Fredlund nu märkte, att hon skrikit ensam fem till sex gånger samt att hennes lösben rubbat sig, blef hon plötsligt tyst och var villig att lyfta upp sin fot, som hon hela tiden, emot mannens föreställningar, hållit nedstucken i dennes hattkulle. Och när så lilla Anna — den fina varelsen! — alldeles instälde den svimning, som hon bestämt sig för att utföra, derest fadern ännu en gång skulle vilja »välta båten», tyckte lotskaptenen, som alltjemt stod med kikaren för ögat, att det såg ganska lugnt ut på grundet.

»Vi ska hissa nödflagg!» sade inspektoren, som icke ville försumma något tillfälle att visa, huru hemmastadd han var på sjön.

»Der kommer ju en båt, pappa!» sade Johan.

Detta ville icke fadern höra, hvarför han, sittande så som fruntimren med sina olika vapen

höllo honom i förvar, gjorde fast flaggan vid sänkfallet, knöt ett segelgarn omkring duken och hissade tecknet. Strax derpå firades lotsångarens flagg ett litet stycke samt gick åter upp för att varsko de nödstälde, att de ej skulle lemnas i sticket.

De förslag, som Fredlund gång på gång framkastat, att man genom användande af åror och båtshake skulle försöka staka båten loss och dymedelst möjligen bespara den annalkande hjälpbåten återstoden af vägen, hade alla strandat mot fruntimrens vackert eniga beslut att gallskrika, hvilken föresats stod lika orubblig som stenen der nere på sjöbottnen. Det skulle kunna tyckas, som om Fredlund, om han varit en verklig man, borde hafva satt sig öfver fruntimrens hotelser och följt sin egen vilja. Fredlund *var* en man, fastän han såg ut som en papegoja. Och dock rörde han sig icke ur fläcken, utan satt som en skolpojke i en tentamen eller som en bonde hos en fotograf. Sätt en man, hvem som helst, på aktersätet i en båt med fyra qvinnor framför sig, hvilka *enat* sig om att med alla sin naturs hjälpmedel hindra honom att komma till båtens andra ända, och han skall kunna grubbla sitt förstånd ur led, utan att ändock finna någon annan utväg än den, att simmande utanför båten komma till bestämmelseorten. Och Fredlund hade sina helgdagskläder på.

Som äfven den lifligaste fantasi i världen måste erkänna, att båtens kantring vore åtminstone icke nödvändig, så länge alla sutto orörliga i densamma, återfingo fruntimren så småningom det mod, som kräfdes för att tänka på de närmsta utsigterna för det kommande. Moster Gustafva blef så dugtig, att hon rent af undrade, om räddningsbåten skulle hinna fram innan de sjönko (ehuru hon ännu icke sett en droppe vatten intränga). Den blick, Johan till svar härpå gaf henne, skulle, om hon varit stämd för att nu tolka densamma, sagt henne, huru pass högt han skattade hennes omdömesförmåga.

Då båten slutligen kom till stället, hade Fredlund ännu icke fått sätta sin stukade hatt på hufvudet.

»Hvarför försöker inte herrskapet att staka loss?» frågade den ene af roddarne.

Fredlund satt orörlig och såg blott på mannen som om han misstänkt, att denne blifvit för tidigt utsläppt från något hospital. Men lilla Anna tog häftigt till orda:

»Ja, pappa, hvarför gör pappa då rakt ingenting för att hjälpa oss, utan — —»

»Jo bevars!» skrek inspektoren ursinnigt och försökte komma upp, men i en sekund hade dottern medhunnit första graden af sin instälda svimning och visade så tydliga afsigter att fortsätta in på den andra, att fadern ångrade sig och sjönk ned igen.

»Det är ju lätt gjordt, som ni ser!» sade han till karlarne i båten.

Det derpå följande krigsrådet kunna vi hoppa öfver. Fredlund, som föreslagit, att fruntimren och Hallgren skulle vänta i andra båten, medan han och pojkarne sökte få kuttern af grund, måste naturligtvis gifva med sig, då de alla, med begagnande af redan vunna fördelar, förklarade, att ingen af dem skulle till hvad pris som helst vidare sätta sin fot i kuttern. Och som karlarne hade hemliga order att om möjligt ro sällskapet ombord på ångaren, motsatte de sig fru Fredlunds böner att få komma i land (skyllande på sjögången), och så befann sig då snart hela sällskapet utom pojkarne, hvilka stannade på kuttern, i färd mot lotsångaren. De hade icke farit en tredjedel af vägen, då de sågo att de qvarlemnade fått båten flott och nu voro i fullt gräl och halft slagsmål om hvem, som skulle styra under färden till närmsta strand, der de enligt tillsägelse skulle ankra och afvakta vidare order.

Då de nödstälde nalkades lotsångaren, korsades deras väg af en större båt, lastad med helgdagsklädt folk, män och qvinnor, hvilka för tillfället voro upptagna af den vällofliga sysselsättningen att till tonerna af en »piglocka» sjunga någon af Sankeys melodisköna sånger. De satte kurs mot den udde, der inspektoren med sällskap haft för afsigt att landstiga.

Fredlund, som alldeles kommit ur humör genom de senaste händelserna, började så småningom lugna sig, då han betänkte, att han snart skulle få sammanträffa med sjelfva lotskaptenen och majoren. Men moster Gustafva, som alltifrån sin ungdom och särskildt från ett visst tillfälle under nämnda lifsskede hyst afgjord misstro, för att nu icke använda starkare uttryck, mot allt hvad militär hette, hade icke väl hunnit sansa sig tillräckligt för att betänka hvart deras färd ledde, förrän hon plötsligt yrkade på att blifva landsatt under förevändning att hon mådde illa af sjön och ville gå hem.

»Omöjligt, goda frun!» sade den ene roddaren, som icke märkte, hvilken rodnad hans tilltalsord framkallade på de gamla kinderna, »vi kan inte komma i land i sådan sjö utan att fara illa med båten; för resten ä' vi strax framme, så frun kan få komma ner i salongen.»

Som Fredlund icke hade någon att blinka hemligt förstånd åt, skrattade han invärtes. Och snart lades årorna in och lotskaptenen stod artigt helsande vid fallrepstrappan och önskade sina gäster, med hvilka han förut formerat bekantskap, mycket välkomna. Han var en treflig sjömanstyp med ljusa polisonger och blå ögon och ett godt, kanske något skälmaktigt leende ur de senare.

Men hvad den länge magre majoren med de krithvita mustascherna stirrade på moster Gustafvas hatt! Hade han aldrig sett en frun-

timmershatt förr, den besynnerlige karlen? Helt säkert aldrig en sådan.

Ungefär vid denna tidpunkt kom ingenjören att tänka på, att han skilt sig från sällskapet, som antingen sutte och väntade på honom eller också hade begifvit sig af. Van att handskas med siffror hade han snart uppgjort den beräkningen, att han skulle komma för sent till båten. Han hade alldeles glömt allesammans eller rättare fröken Anna för den der brons skull, som, när allt kom omkring, egentligen icke var värd att afteckna, enär ingen enda af reglerna för brobyggnad passade in på densamma. Förargad steg han upp, slog igen skizzboken och började gno i väg, men stannade plötsligt, hejdad af en idé, som kom hans svanslika, hängande mustascher att rycka upp och ned såsom uttryck för en inre munterhet.

Som teknolog hade han under ett sällskapspektakel, dervid en parodi af Afrikanskan uppfördes, med stor framgång spelat zulukafferkrigare och utmärkt sig för sin rent af otroliga mjukhet i veka lifvet, då det gälde att, smygande från träd till träd eller bakom små buskar, komma fram- eller baklänges eller på tvären, hvarvid det parodierande framhållandet af partiet nedanom ryggen alltid hade försatt åskådarne och de medspelande i ohejdbara utbrott af skratt. Dessa scener hade han sedan mången gång uppfört för fröken Anna och för resten hela familjen, som aldrig kunde få för mycket

deraf. Ty ingenjören var en verklig komiker. Att nu öfverraska sällskapet med en dylik entrée, när de som bäst höllo på med kaffet der ute på udden, skulle — det visste han — vända möjligen förstörda lynnen till godo samt dessutom bespara honom ett nytt upprepande af moster Gustafvas antydningar om tankspriddhet, bristande uppmärksamhet mot äldre personer och så vidare.

Kostymeringen var lätt undanstökad. Att vända ut och in på rocken och stoppa in skörten, kafla upp benkläderna litet, så att de svarta strumporna blefvo synliga, samt aftaga skorna för att göra illusionen fullständigare, var några ögonblicks verk (fotbeklädningen bibehölls på under promenaden till scenen). Och som ingenjören hade mycket brådtom samt någonting riktigt roligt att tänka på, föll det honom aldrig in att titta åt venster, i hvilket fall han utan tvifvel skulle upptäckt »Hoppets» hvita toppar vid en punkt af stranden, dit sällskapet icke tänkt fara. Han blott skyndade framåt, fördjud i utarbetandet af alla detaljer i det kommande uppträdet. Och när han så slutligen nådde udden och såg en karlhatt uppsticka samt någonting liknande moster Gustafvas hufvudbonad, hukade han sig ned och tog af skorna samt vände ryggen mot målet, ty hans entréer skedde alltid med »afvigan fram», som unge Johan, hans store beundrare, uttryckte sig.

Om någon skulle vilja i sitt minne inpräglade bilden af sann tillfredsställelse med lifvet, torde han aldrig kunnat få ett lämpligare tillfälle än det som nu erbjöd sig, då inspektor Fredlund, en af de mäktige på jernbruket, satt sida vid sida med lotskaptenen och majoren, ömsom berättande och ömsom lyssnande. Han var rikligt belönad för allt hvad han fått utstå i båten. Han drack punsch med is uti och rökte cigarr och mådde som en prins. Majoren tyckte tydligen om hans sällskap, ty han skrattade mera under en halftimme än han eljest plägade göra under en månad och glömde aldeles bort både fru Fredlund och moster Gustafva samt äfven lilla Anna, hvilken deremot hade hundra frågor att göra lotskaptenen, som också med synbart nöje besvarade dem alla.

»O, om jag finge bo på denna båten!» utbrast hon plötsligt, aldeles changerande galoppen, som kanske majoren skulle sagt, om han hört på, men i detsamma träffades hon af moderns blick och förstod, att hon sagt för mycket.

»Ja, jag menar naturligtvis, om mamma vore med,» tillade hon för att upphjelpa saken.

»Så vackert skogen lyser i solen!» reflekterade omedelbart modern.

Genom kaptanens hjerna hade två tankar blixtnsnabbt flugit ut och in. Den ena var i ord uttryckt: flickan är söt och får nog lite pengar (ty jag har min sj—inga); den andra: men gumman tror jag vi låter stanna i land. Men

icke blef den treflige sjömannen kär så i ett ögonblick. Åhnej! Fastän å andra sidan lika underliga saker skett förr.

Moster Gustafva trufdes icke fullt så bra som hennes svåger. Det var för öfrigt icke första gången i lifvet som hon kände sig öfverflödig. Hon hade ingen dotter att vaka öfver, ingenting hos sin person, som kunde väcka intresse, ingen förmögenhet, som kunde försona omgifningen med hennes tillvaro, och dertill kände hon för tillfället, att så snart hon såg bort, sutto majorens skarpa ögon fästade på hennes hatt.

Kandidaten skulle varit nöjd med att sitta i en vattenså, blott han hade fröken Gertrud bredvid sig. De voro icke förlofvade, åtminstone icke »éclat», men den som icke kunde se, att de hade alla papper klara i hemlighet, den måste vara blind och döf eller en idiot.

Inspektoren höll just på med en historia, då plötsligt majoren reste sig upp och pekade mot udden, dit båten med de sjungande rott.

»Hvad i all verlden står på!»

Alla vände blickarne ditåt. En man stod på en sten och hade tydligen blifvit oförmodadt afbruten i något föredrag eller predikan. Åhörarne hade rest sig upp och stirrade mot en figur i en underlig jacka och med svarta strumpor utan skor, hvilken kröp och skuttade och tog små sidosprång från trädstammar och till buskar och tvärtom och kastade sig ned på marken liksom för att vädra efter spår och

gjorde hemska grimaser, när han lyfte näsan öfver gräset och med ett ord betedde sig som en galning.

»Pappa,» ropade Anna, »det är ingenjören, som smyger som zulukaffer!»

»Åh kors i alla — —»

Fredlund kunde icke fortsätta, ty han måste brista ut i en munterhet, som gjorde honom alldeles blå i ansigtet.

Men der borta på udden steg nu en grof bonde eller bruksarbetare fram, grep ingenjören om nacken, just som denne skulle taga betäckning bakom en skorpborg, och röt åt honom:

»Hva ä' ni för en strykare, som kommer och drifver spektakel med fattigt folk, som håller gudstjenst, hvasa?»

Ingenjören stod der ganska blek och såg sig omkring på idel främmande ansigten. Att förklara, huru det hängde ihop, var knappt möjligt, ty han skulle ändå icke blifva fullt förstådd. Detta folk visste ej ens hvad dramatisk konst är. Han stammade så godt han kunde och vände sin rock rätt och traskade bort efter sina skor, som han gömt bakom en buske, och kände sig innerligt glad, då ett skallande: »Ingenjör — ohoj!» sade honom, att hjälp fans i närheten. Det var kaptenen, som ropade från ångaren. Nästa minut hade en båt satt ut för att hemta honom.

Han var så förtretad på de vidriga omständigheterna, hvilka tydligen sammansvurit sig för

att göra honom dagen sur, att det sannerligen icke behöfdes något stickord af moster Gustafva för att betaga honom den lilla återstod af godt lynne, som kanske ännu låg qvar under förargelsen. Emellertid hade den gamla flickan, ensam som hon egentligen stod i lifvet, behof utaf att närma sig någon utan afseende på, om detta närmande skulle af föremålet betraktas som ett kanske litet besvärligt och öfverflödigt skydd. Anna hade blifvit utsedd till objekt. Och då moster långt för detta märkt, hurusom ingenjören slog sina krokar för den unga pupillen, hade hon fattat en instinktlik misstro till honom och från första början föresatt sig att, hvad på henne ankom, motarbete detta parti. Hon skulle icke varit qvinna, om hon icke genast upptäckt hans sårbara punkt. Det der smygandet som zulukaffer var ett farligt spel, som måste skötas med synnerligt stor urskilning, derest icke dess man skulle blifva löjlig, en clown ifrån att hafva börjat som en aktad komiker. Mången gång, då ingenjören hemma hos Fredlunds efter det mest ansträngande arbete med kroppen under gungbräden eller genom krusbärsbuskar eller bakom björkstammar, framkallat en stormande applåd, kunde det hända, att hela sällskapet med ens blef allvarsamt och att den uppträdande helt beskedligt gick in för att borsta kläder och skor! Hemligheten bestod blott deri, att den ene efter den andre af åskådarne mött moster Gustafvas blick, som uttryckte allt annat

än beundran. Hennes ögon voro långt ifrån vackra (likasom hennes hår, hvilket stötte starkt i smutsigt rödt, samt hennes näsa, som då afgjordt var ett stycke päron med ett par gluggar uti, hvilka skulle föreställa näsborrar), men dessa ögon sågo mycket kloka ut (och mången gång mycket goda) och hon kunde lätt nog, huru obetydlig roll hon än spelade i lifvet, afkyla eller uppvärma stämningen inom en förtrolig krets. Bland främmande, der hon kände sig sjelf främmande, kunde hon liksom läsa in det andliga uttrycket i sina blickar, så att ingen menniska tänkte vare sig ondt eller godt om dem. Så hade hon gjort ombord på ångbåten, der hon för sin hatts skull kände sig underlägsen isynnerhet majoren; men då den stackars zulukaffern klättrade uppför fallrepstrappan och med detsamma genast sökte Annas blickar, var moster Gustafva åter fullt färdig och rustad att slå ett slag för det rätta.

»Herr major — herr kapten,» började inspektoren, »får jag lof att presentera ingenjör Thorn, en slägtinge — —»

»Och framstående clown eller pajas,» inföll moster.

»Åh, så moster säger!» tyckte fröken Anna.

»Säger! Såg du inte sjelf, hur bra ingenjören tog sig ut, när han kom krypande på magen bakom korgen der i land. Jag trodde minsann, att ingenjören hade glömt skorna hemma, men jag ser att di ä' på nu. Tänk om Johan kunde

lära sig att smyga så der, så kunde vi få litet roligt hemma, äfven när ingeniören har rest till Stockholm igen, men Johan, stackarn — —»

»Nej men, moster, nu ä' då moster — —»

Lilla Anna hejdade sig, ty hennes qvinliga känsla sade henne, att åtminstone inte hon borde taga den anfallne i försvar.

Ingeniören sjelf hade, då han senare på qvällen hunnit riktigt reta upp sig, minst tio mördande genmälen att slunga sin fiende i synen, men nu, just då de behöfdes, kunde han icke få fatt i ett enda. Men kandidaten, hvilken var en ädel yngling med lockigt hår och nitälskan för det rätta och som alltifrån den stund, då han såg att ingeniören icke brydde sig om Gertrud, varit dennes vän, blandade nu för första gången, sedan han kommit på däck, sin stämma med det öfriga sällskapet.

»Det var blott missödet borta på grundet, som gjorde att ingeniören — —»

»Och så att han kom för sent, när vi skulle resa!» inföll moster.

»Nåja, kanske det också, men emellertid var det väl egentligen missödet borta på grundet — —»

»Jag hade väl ingen kunglig order att infinna mig vid båten, hoppas jag!» fräste den brottslige, som nu tyckte, att han fått åtminstone ett skott på »käringen».

»Nej, naturligtvis inte,» fortfor den blide kandidaten, »och som sagdt, så var det väl egentligen missödet borta — —»

»Och för resten har jag väl inte generat någon annan af sällskapet med mitt *smygande*,» fyrade åter ingenjören af, som nu haft tid att ladda om. Han uttalade det sista ordet med en min, som om han bitit i ett surt galläpple och ville med dess saft göra ordet än mera aptitligt för moster Gustafva.

»Derom är jag också alldeles öfvertygad,» fortgick den lockige medlaren, som under oro märkte, att han för hvarje nytt afbrott förlorade ännu ett eller flera ord af sin första mening — »sackade ned, så att han till slut skulle bli tvungen att kovända», skulle kanske kapten tyckt — »men så vidt jag kan förstå, var det väl egentligen — —»

»Och för resten fins det fler än jag, som gör sej löjliga genom sin kostymering!» flög nu det tredje skottet ur ingenjörens magasinsgevär och detta tycktes träffa moster i pannan, der hatten satt, ty hon ryckte till med hufvudet och kunde med en hastig blick se, att majorens ögon stodo fastborrade i den sårbara punkten.

Som nu den mot hela världen vänligt stämde, lockpryde kandidaten tydligt insåg, att han efter nästa afbrott skulle medhinna endast orden »såvidt jag kan förstå» eller kanske blott »såvidt» eller alls intet, gjorde han verkligen i tid en »kovändning» från alltsammans och gick med sänkt blick mot sin lemnade plats vid Gertruds sida, men stannade plötsligt och blef litet röd

i ansigtet, då han såg platsen upptagen af majoren.

»Åh, för allt i världen!» ropade denne och for upp, »jag ber tusen gånger.» Han fortsatte med en gest, som antydde, att han visst icke ville göra intrång på ett heligt område.

»Nej var så god, var så god!» svarade Hallgren lika hastigt och aflägsnade sig verkligen för att visa, hur fri han var från svartsjuka. Och fröken Gertrud sökte med ett skallande skratt öfvertyga majoren, att mellan henne och kandidaten fans då rakt ingen hemlighet. Då slog den långe, magre krigaren sig åter ned bredvid henne och lemnade icke vidare hennes sida den eftermiddagen, hvilket åter hade till följd, att Hallgrens rena själ för första gången i hans lif lärde sig att riktigt hata militära yrket. Han satte sig ett stycke ifrån de två, der han ej kunde rimligtvis misstänkas vara en lyssnare, ehuru han, sanning att säga, ansträngde sina öron, så att knappast ett ord af deras samtal undgick honom. Hvilka qual, han genomgick! Hvarje stafvelse af majorens läppar, äfven om ämnet var kruttillverkning eller prisen på Prin-temp's handskar, innebar en maskerad kurtis och hvarje ja eller nej från flickan var en lika ofta uttalad uppmuntran. *Han* var bevars glömd nu, *han* kunde duga, när ingen »storslagtare» fans i närheten, hans lockiga hår, som hon prisat så många gånger, kunde naturligtvis icke jämföras med de der hvita tandborstarne, som prydde

den ädle krigarens (han var nu idel satir) öfverläpp. Gertrud vände gång på gång sina ögon mot honom, lemnade, rättare sagdt, aldrig hans ansigte, men han hade för mycket stolthet att se tillbaka på henne. Han skulle se kall ut, men för öfrigt icke med en rodnad förråda för de öfriga, hvad som rörde sig inom honom. Och med denna föresats satt han der och tjurade så att hvarenda en af sällskapet drog på munnen och sjelfva den ene af roddarne, som satt dem ombord och som under rodden iakttagit kandidatens blickar på Gertrud, höll på att falla i gapskratt och tappa punschkannen, när han vid ett ärende på akterdäck fick se hans så lyckligt valda ansigtsuttryck.

Ingenjören åter, hvilken af naturlig instinkt närmat sig Anna, var snart nog så ond att han blef grön i ögonen, medan de långa hängande mustascherna tycktes vilja resa på sig, därför att den unga flickan var så upptagen af lotskaptenen, att hon ej hade öga för sin zulukaffer. Fredlund satt och skrattade och drack punsch och påbörjade gång på gång en ny historia, men tappade lika ofta tråden, när ingen ifylde något »jaha» eller »åh verkligen» eller »ja visst». Hans fru var ifrigt sysselsatt att med sin parasollspets arbeta loss drefvet mellan två däcksplankor. I hennes själ rörde sig de största tankar, som ett modershjerta kan föda. Hade hon haft till hands den blomman, som kallas prestkrage, skulle hon måhända i ren distraktion suttit

och plockat dess blad och räknat ja—nej, ja—nej. Men hon hade ingen.

I denna stund leddes oförmodadt sällskapets tankar åt ett annat håll genom ett rop från stranden.

»Pappa!»

»Det är Johan!» sade Fredlund och gick till fartygets reling.

Och Johan var det, som stod der och vinkade för att få komma ombord. Ännu en gång lät den artige lotskaptenen utsätta båten, och Johan trädde snart upp på däck, men framkallade genast, kanske honom sjelf ovetande, de äldre herrarnes munterhet. Ena sidan af hans ansigte var rödt och kring ögat gick en tydligt märkbar svullnad.

»Slagit sig mot en knytnäfve?» frågade lotskaptenen skälmaktigt.

Johan insåg genast, att här bjöds ett tillfälle att spela hjelte.

»Vi slogos en stund om rodret,» sade han, »men volontären fick mest stryk.»

»Hvar tog han vägen?» frågade Fredlund.

»Han blef arg och gick hem. Jag tror, att han hade litet svårt att se med ena ögat. Det var han, som började med att rycka storskotet från mej, men jag tyckte, att båten ä' pappas och därför gaf jag honom ett nyp med sladden och då gaf han mej en örfil och så började vi ordentligt och höllo på tills båten dref i land — men nu ligger den ordentligt förtöjd.»

»Det dricka vi på!» sade lotskaptenen, som tydligen fattat tycke för denna individ af familjen, »man skall försvara sina rättigheter.»

»Ja,» tänkte ingenjören och kandidaten, »vi skulle inte ha någonting deremot — men vänta.»

Eftermiddagens nöje skulle avslutas dermed, att både majoren och kaptenen inbjödos att följa familjen hem och kvarstanna öfver qvällen. Sjelfva moster var afgjordt för saken. Motivet behöll hon för sig sjelf, men en skarp iakttagare skulle kanske i hennes blickar på ingenjören kunnat läsa en tillsats af segerglädje.

Och så roddes då ångarens storbåt mot land med sin dyrbara last. Qvällen var lugn och strålande vacker. Skogar i fjerran framglänste i härligaste grönska, vattnet glittrade och återgaf de skönaste färger, himlen var blå och varm, trasten sjöng djupt inne bland furorna, och stänket från årorna var en lek af gulddroppar. Lilla fröken Anna var så besynnerlig i sitt sätt. Hon kunde brista ut i klingande skratt, så att sjelfva de allvarsamma granarne tycktes le, och ögonblicket derpå blifva så tyst, att samma granar sågo helt förundrade ut och började sucka igen. Så snart lotskaptenen yttrade ett enda ord, om än aldrig så betydelselöst, blickade hennes stora ögon, kanske utan att hon visste det, på hans ansigte, och när han sedan såg igen på henne, vred hon hastigt bort ansigtet för att se på någon vacker udde. Och när hon tyckte, att de borde hafva hunnit ungefär en tredjedel

af vägen, öfverraskades hon af att de voro alldeles framme. Och der stod den påpasslige, hygglige Petter och hade Bella med sig, och båda sågo lika förundrade ut som när ropen efter ingeniören skallat genom nejden.

Ingeniören och kandidaten hade icke talat ett ord under färden. Den förre hade arbetat med sina mustascher, medan hans olycksbroder med fötterna trummat Fatinitza-marschen väl sina hundrade gånger utan att kunna finna på ett ämne att tala om.

* * *

Månen lyste öfver fjärden och hade slagit en lång väg af silfver utåt bryggan. På denna väg lekte och dansade och sjöngo små vågor, som efter en kort slummer hade blifvit väckta af nattvinden. Vid stränderna stodo gömda djupt nere intill furustammarne blå och hvita blommor, hvilka förgäfves sökte nå öfver gräsens toppar för att kunna åse den muntra leken ute på vattnet. De kunde endast lyssna dagar och nätter igenom och sjelfva voro de så tysta; ty deras svaga hviskningar till grässtråna hörde ingen. Deras lif var blott en dröm, men en lycklig dröm, ty den rörde sig ständigt kring ett lif af sång och lek i solljus eller månstrålar. Och när stormen for fram öfver deras hufvuden och pröfvade jättarnes krafter, böjde de sig ödmjuka och bäfvande och hoppades att allt skulle

gå öfver, så att de åter finge höra tonerna från sjön.

Uppe på verandan hos inspektorens sutto Fredlund och hans fru samtalande, fastän det var sent på natten. Vädret var så vackert, att de icke kunnat motstå dotterns böner om sängtimmens framflyttande. Fru Fredlund talade mest och arbetade alltjemt med sin parasollspets i en springa. Inspektoren rökte pipa efter pipa, men kände rakt ingen lust för historier. På gungbrädet satt moster Gustafva och rullade och rullade i oändlighet banden på sin hatt. Plötsligt tog hon upp näsduken och strök det ena bandet, liksom för att taga bort någon fläck. Der fans verkligen en fläck, men hon hade icke behöft skämmas för den, ty den hade tillkommit, utan att hon visste derom, genom en varm droppe, som händelsevis rullat ned från hennes kind.

Ett par vandrade arm i arm genom trädgårdens skuggiga gångar. Då och då stannade de, sågo på hvarandra och fortsatte några steg för att snart se på hvarandra igen. Kandidaten kände sig nu dubbelt lyckligare än han skulle gjort om majoren icke funnits. Huru han än granskade hvarje den minsta detalj af Gertruds sällskapande med denne, kunde han icke, när han nu åter hade henne vid sin sida, finna att ens en skymt af skugga stannade qvar på henne. Och hon hade icke med en stafvelse förebrått honom hans beteende.

Från en liten berså kunde man se viken. Der satt en ung flicka med ryggen lutad mot en kastanje och blott såg och såg utåt. Den praktfulla af silfver slagna bryggan lockade otaliga gånger hennes blickar att vandra öfver den samma. Och när de så nådde den punkt, der bryggan bredde ut sig till en bred, ljus, glänsande rand, stannade de vid den halft tydliga teckningen af ett fartygs master. Och så satt hon som en späd blomma gömd vid kastanjens grofva stam och kunde se vågornas lek, men icke höra deras sång. Derför drömde hon blott om denna och undrade hvad de skulle haft att säga henne, om hon kunnat lyssna. Och när en skugga från ett moln släckte ut silfverglittret, höll hon alltjemt ögonen mot randen derborta och hoppades, att vägen dit åter skulle blifva ljus. Huru många gånger hade hon icke hviskande upprepat de orden, som kaptenen vid afskedstagan- det yttrat: »Jag kommer snart tillbaka!» Ack, hade hon gömt sig der nere vid stranden, der de hvita och blå blommorna kunde höra hvad vågor och vind hade att säga, skulle hon dock uppfattat blott dessa samma ord, som för henne egde större värde än alla vetenskapers och all visdoms stora sanningar.

✧
SVARTE INGEL.
✧

SWARTE INGEL

Hän öfver den vågiga, frusna, snötäckta slätten foro de åstad i två slädar med skramlande, pinglande bjellror, fladdrande schalsnibbar och gnistrande cigarrer, hvilka blossade upp och förtärdes som brännare. Åkdonen voro visserligen blott stora pinnskrindor, med lösa brädlappar lagda tvärsöfver som säten, men desto flera kunde få rum på samma släde, och det var hufvudsaken.

Kallt var det, bitande kallt, och den ihärdiga nordanvinden, som alltid passade på att göra det obehagligt på öppna platser, hade nu fått hjälp af det genom farten framkallade draget, så att han kände sig dubbelt kraftig. Men genom de tjocka, mångdubbla ytterplaggen förmådde han icke sticka in en enda nålspets; icke ens fötterna kom han åt, ty lurfviga fällar motade honom. Nästipparne voro det enda, hvarmed han efter behag kunde få handskas, och hade

det varit dagsljus, skulle den, som händelsevis kommit från motsatta hållet och mött sällskapet, icke sett annat, som tydde på, att menniskor funnos inom den stora massan af kläder, än en hel mängd små, rödfrusna punkter, hvilka stucko fram ur gömslena — och så cigarreldarne. Nu fans det emellertid icke mer ljus, än det stjernorna bestodo, hvilket för öfrigt var rikligt nog, särdeles som fläckfri, glänsande snö gjorde allt sitt till att stärka belysningen.

»Här ha vi skogen!» ropade en kraftig stämma från främsta släden.

»Hurra!» ljöd ett skallande svar af sopran- och basstämmor från klädbyltena bakom. Och med ens förändrades allt omkring dem. Det vida fjerran, som ute på slätten legat så trötande och ödsligt framför och på sidorna, byttes inom några minuter i mörka, bestämda, snöprydda, upptill taggade väggar af gran och en, det höga stjernehalvvet begränsades å båda sidor af skogstopparne och följde nu som ett gnistrande, jmförelsevis smalt tak fram efter vägens många och skarpa krökningar, och vägen sjelf, som förut varit svår nog att skönja, låg nu fullt tydlig och hvit emot de mörka sidorna och trädde fram stycke efter stycke genom skogen.

Plötsligt upphörde pratet och skratten der framme och strax derpå uppstämde några röster:

»Ja, vi elsker dette Landet, som det stiger frem —»

Sången klingade underbart vackert i den stilla qvällen, skogen tycktes lyssna med återhållen andedrägt, och när så slutorden:

»Og den Saganat, som sænker Drömme på vår Jord»,

framburna af rena harmonier, tonat genom rymden, hördes en stund endast bjellrornas skrammel och medarnes knarrande mot snön. Hela sällskapet satt tyst, ty genom hvarje bröst strömmade underliga känslor af stolthet öfver och kärlek till detta kalla land, med dess tindrande himmel, mörka furuskogar och långa vinterdrömmar.

Vid vägen låg ett torp, bebodt af ett gammalt »undantagspar». Gumman stod i spisen, der granstickorna knastrade och smälde och draget i skorstenen dånade så, att hon ej hörde ett knäpp utifrån. Då gläntade gubben litet häftigt på dörren, stack in hufvudet och ropade: »Mor!»

»Hva ä' de', gubben?»

»Hör du inte, så di sjunger? Rappa dej ut, så hinner vi glo ett slag! Di ä' strax här.»

Hon lyfte af grytan från trefoten och for ut som en pil efter mannen. Bjellrorna hade hunnit ända till närmaste krök, och sången kom allt kraftigare för hvar sekund:

— elsker, elsker det og tænker — — og Mor
— — — på vår Jord, og den — — —»

allt var redan förbi, och gubben, som hållit sin

flata hand bakom örat, var icke menniska att urskilja ett ord mer.

Paret gick åter in i stugan, och gubben satte sig på köksbordet för att vara litet sällskaplig, medan hon fortsatte vid grytan.

»Hva var det för ena, mor?» började han på bordet.

»Ah, sta'bor förståss.»

»Det va' ena rediga klockare te sjunga — det va' fruntimmer med.»

»Inte, som sjungde!»

»Nä, men som satt och tryckte sej mot dem.»

»Jo, jo, det ä' skarpt i kylan.»

»Di har det roligt nog, så'nt der folk — fast, förståss, di kan ha bekymmer, di med.» Gubben tog fram en liten svart snugga, hemtade en dugtig nypa tobak ur västfickan och bad mor räcka honom litet eld.

»Åja, bekymrena ä' väl tunnsådda på deras åkrar,» sade gumman, då hon höll gransticken öfver tobaken.

»Hva var det di sjungde för slag?» fortsatte han efter en stund.

Hon knackade grötslefven tom emot grytans kant och lade den från sig på tidningspapperet, innan hon svarade:

»Det va', tyckte jag, om någon, som di älskade — som di kallar det för — och så hörde jag visst 'mor' eller 'far'; det gälde väl något i hjerteaffärer, förstår jag — så'nt folk har så god tid att tänka på så'nt.»

»Du ä' inte så dum, du mor, som du ser ut till!»

»Nä, hvem har sagt det?»

»Hi, hi, hi, hi!» Han gnäggade så innerligt godt, der han satt och ringde med benen, medan kinderna blefvo djupt ihåliga under ansträngningarne att hålla eld på snuggan.

Nu lyfte gumman åter ned grytan och satte sig på trästolen, medan gröten svalnade en stund. Lågorna, som slickat trefoten och det svartrökta hörnet i spisen, hade så småningom lagt sig och slocknat, men glöden glimmade ännu friska och röda, förändrade form, gingo sönder och glänste åter till, när draget livvade upp dem. Med detsamma, som lågorna fladdrat ut, hade skuggorna från rummets vinklar och vrår ryckt fram närmare eldstaden, så att allt derinne blef jemförelsevis mörkt, medan stjernorna och snön lyste upp landskapet utanför. Detta blef orsaken till att mor, som många gånger under den nyss flydda stunden omedvetet sett utåt genom fönstret, utan att upptäcka någonting, nu plötsligt varseblef på en ruta en mörk fläck, stor som ett manshufvud.

Gumman pekade genast ditåt och allarmade gubben. Denne gled ned från bordet för att gå ut och se till, hvem det kunde vara, men i detsamma gick dörren upp för en manlig figur, storväxt, mörk och litet framåtlutad.

»Svarte Ingell» sade mor halfhögt bakom sin man.

»Go' qväll!» helsade främlingen och drog till dörren efter sig.

»Tack!» svarade paret på golfvet.

»Det osade gröt, när jag skulle gå förbi — — det osade gröt, sa' jag!»

»Jaså.»

»Jag tror, ni har inte rört grytan än, godt folk — ha, ha, ha, då kom jag kanske lagom.» Det matta skenet från glöden skimrade öfver hans ansigte, vid det han såg bort mot grytan, och man kunde åtminstone iakttaga, att hvad som stack fram under en gammal, toppig, bucklad hatt samt öfver en uppslagen rockkrage var mörkt, mycket mörkt.

»Tänd ett ljus, mor!» sade värden lågt.

»Ska väl ta af mej hatten, som folk, när jag kommer in i rum.» Det gjorde han, och när han böjde sig ned, för att lägga från sig en temligen stor påse och hatten derofvanpå, glänste hjessan fram mellan några tunna testar af, som det tycktes, kolsvart hår.

»Det ä' kallt på skarpen ute,» sade nu värden, som börjat promenera på diagonalen af det lilla rummet.

»Jo, det var säkert det! Jag hade tänkt mej till att gå en halfmil eller två med ens, men så stack grötiset mej i näsan — ha, ha, ha!» Hans skratt lät allt annat än behagligt.

När fosforstickan, som glimmade blå i gummans hand, tagit sig, och talgljuset tändts, trädde gästens yttre fram tydligt nog. Allt hos honom

var mörkt, nästan svart, det stora, skäggiga ansigtet såväl som de slitna kläderna och hans grofva näfvar, hvilka han höll på att gnugga varma.

»Vi ska ge Ingel litet gröt, så får han värma sej.»

»Tack, Ekelund! — Hva var det för ena, som åkte i slädarne?»

»Inte vet jag — herrskap, som skulle te majorens, kan jag väl tro.»

»Det var ena huggare te sjunga! Di for om mej borta vid grinden och höll på att köra mej i diket, om jag inte hade sett opp.»

»Jo, jo, fint folk kör inte undan för den fattige,» sade gumman, »men den fattige får allt hålla vägarne i ordning åt dom.»

»Det var sant, som 'vangeliet sjelft,» ljöd det från honom vid dörren.

»Du ä' en rabbelist, käring, som man säger,» föll Ekelund in och stannade i sin promenad.

»Ser man opp, så kör ingen på en, och den, som *betalar* väghållningen, ä' den rike och den, som får arbetsförtjensten, ä' den fattige. För rexten körde inte alltid jag i unga da'r så helsefyr's beskedligt, när jag hade fått mej en syp eller två för mycket.»

»Skulle di till majorens, sa' Ekelund?» frågade den mörke.

»Ja, jag tyckte någon sa' häromdagen, att der skulle bli kalas nu i dagarne. Ja' ska säga,

der dansas och går gladt till, när ungherrskaperna från sta'n helsar på hos di gamle.»

»Hm!» Främlingen teg och såg underlig ut, der han satt och betraktade sina stöflar, från hvilka snön höll på att smälta ned.

»Tänker Ingel gå till herrgården i qväll?» frågade värden i likgiltig ton.

»Nä, det gör jag väl inte, särdeles som jag just kommer derifrån,» svarades i samma ton. Ekelund stannade åter på golfvet, liksom om promenaden verkade störande, när han skulle djupare eftertänka någonting.

»Se så, Ingel!» ropade gumman. »Nu kan han få sej ett grötmätte, om han ä' hungrig. Kom han fram med till bordet här! Gröten ryker om näsan, så det känns riktigt hjertegodt.»

De slogo sig ned vid bordet och försågo sig ur det gemensamma, stora stenfatet, som kunnat räcka till för tjugo personer. När Ingel sträckte fram sin sked, för att hemta den rykande födan ur fatet, framskymtade några matta, blåa bokstäfver i skinnet på hans handled under rockärmen, och gubben Ekelund, som händelsevis iakttagit dem, försökte obemärkt för hvar gång att läsa skriften. Något sammanhang fick han emellertid icke, huru han än funderade, ty gubbens förstånd låg i allmänhet icke åt det hållet. Annars skulle han kanske kunnat få ihop af de med bläck i huden instuckna bokstäfverna ordet: »Långholmen» samt derunder ett par årtal.

Ingel hade sagt farväl åt undantagsfolket och åter begifvit sig på vandring, tagande motsatt kosa mot den, som slädarne följt. Ekelund stod kvar en stund på förstuguvisten, när den mörka figuren försvunnit. Så kom gumman också ut för att titta.

»Hvartåt gick fulingen?» frågade hon.

»Åt sta'n till. Otäck karl, den der!»

»Husch ja! Och inte törs man köra bort honom, för då tuttar han eld på stugan eller sticker kon. Han har visst suttit inne på cellerna mer än en gång.»

»Det ä' en redig bangdit.»

»Om sådana der bara låte den fattige få behålla sitt, men di knycker jemnt om från båd' torparen och pussjonaten.»

»Det ä' lika galet bådadera, Julia.»

»Förstås, men den rike har ändå så mycket ägodelar, som han aldrig har arbetat för ens så länge, som grisen håller på för att rota hål i jordtorfvan, och därför kan man tycka, att om nu en tjyfstrykare ändå ska husera, så ä' det bättre, att han liksom flyttar om pengarna litet från, der det fins för mycket.»

»För mycket! Hvar fins det för mycket? Tror du, att majorens kunde lefva på det, som vi har? Tror du, att kungen kunde dra sej fram med sin dronning på det, som majorens kan lägga opp? Tror du, att kejsaren i Ryssland eller Spanien kan lefva som kungen i Stockholm? — Åh, prat! Du har hört på en hoper

åf så'n der tidningslittratur, som rättaren har råd att hålla sej med, och därför har du blitt en så'n der domekratrabbelist, som tycker, att allting ska delas — ösch, fy (der blef en brun fläck i snön strax bredvid) så dumt! Om nu allting delades i dag — åh, hör på du ett tag! — om nu allting delades jemnt just i qväll och så jag ger mej till å sypa igen, men bror min inte smakar en tår, så ha vi olika i mor'n qväll igen. Ska det då delas omigen eller ska sockna ta hand om alltihop och ge den, som smakar brännevin mindre än den, som ä' nykter? Hvem bryr sej om att arbeta, om man inte får behålla sitt? Har di rike fått sitt på olofligt sätt, så får di nog svara för det liksåväl, som di fattige. Det ä' lärdomen, käring, som gör susen, och om inte jag har fått lärdom mer, än så jag nätt och jemnt kan krångla mej fram i psalmboken i körkan, så vet du lika bra, som jag, att vi har en sonson, som ska bli student och ingen kan säga nu, hvar han stannar; han kan bli en hög person med tiden och få pengar som gräs. Kanske du tycker, att di då ska plocka honom också, hvasa! Nä, du, sådana der orasjoner håller inte ihop, om man ruskar dom riktigt. — Nu tänker jag gå te majorens.»

»Majorens i qväll!»

»Ja, jag har fått en fundering i skallen — jag tror inte den der svarte figuren mer än jemt — han, som gick nyss — och för rexten kan

det vara roligt att få höra lite i köket, hur di spelar och dansar.»

»Kanske du får en bit med att ta hem, om du ä' finurlig, gubbe! Men ett elakt munläder har du fått af vår Herre.»

* * *

Hos majorens stodo glädjen och dammet högt i tak. Ungdomarne från staden hade redan medhunnit en god supé och voro nu som bäst i färd med dans — icke stel baldans med dum konversation, plump kurtis och ömsesidigt retande af sämre lidelser, utan muntra jullekar och folkdansar med sång, så att hvartenda hjerta klapade af lefnadslust, icke minst den gamle, hvithåriga majorens, hvilken satt i en hörnstol och skrattade, så tårarne stodo honom i ögonen. Gubben var till tänkesätt naturligtvis af gamla skolan och hade icke gerna velat tro, att ungdomar nu för tiden kunde hafva verkligt roligt, som de hade det, då han sjelf tillhörde den åldern. Nu såg han emellertid den ystraste glädje lifslevande framför sig, och detta gjorde honom godt in i det gamla, ärliga hjertat.

Blott en enda pessimist fans i salen. Han kunde vara bortåt tretio år, hade håret rakt nedstruket öfver den underliga, kilformiga pannan, såg litet utvakad ut, var mager, smalbent och hade långa, förfärligt långa, spetsiga skor, nästan utan klackar. Mannen gungade ursinnigt i en

gungstol, såg snäll och medlidsam ut, följde med ögonen en välformad, yster flicka och tänkte ömsom på henne och ömsom på den bok, han skulle gifva ut i samhällsförbättrande intresse.

Men dansen tog slut, pianot tystnade och man kastade sig flämtande ned i soffor och stolar utefter väggarne. Mannen i gungstolen fick på sin ena sida den ystra flickan, på sin andra en föga allvarsammare ung ingenjör. Dessa två började eller fortsatte ett samtal förbi den gungandes ansigte, och helt naturligt drogs denne med i meningsbytet.

»Fröken Gurli tycker som jag,» sade ingenjören, »att det är roligt nog emellanåt att lefva.»

»Ja då!» Hon var för andfådd att fortsätta.

»Det här måste vi göra om i vinter. Tänk ändå, hvad landet är bättre än städerna med all deras själsmördande stelhet! — Se på gubben der borta, så innerligt nöjd han ser ut! Han tycker nog, att det inte ä' så galet stäldt här i verlden, trots allt hvad det skrifs nu för tiden.»

»Läser ingenjören allt, som kommer ut?»

»Nej, bevara oss väl! Jag har alldeles kommit efter på de senare åren, ty då man har ondt om tid, så vill man gerna på en ledig stund läsa en bok, som man har nöje utaf, icke en sådan, som, jemte det, att den är illa skrifven, blott handlar om allt verdens elände och dertill

framställer detta elände i falska färger eller åtminstone med så sparsamt ljus som möjligt.»

»Hvad kan det vara för en bok, du har läst?» frågade han i gungstolen och såg genom pincenezen åt venster.

»Åh, käre bror, fråga hellre, hvad det kan vara för en bok, som *icke* är på det viset? — Gå till dig sjelf, det är närmast! Din sista verklighetsroman var föga aptitlig, om jag skall säga min mening.»

»Aptitlig! Hvad menar du med det?»

»Aptitlig är ungefär detsamma som smaklig och föga aptitlig alltså ungefär detsamma som föga smaklig.»

»Det begriper jag också. Men i hvad hänseende kan osmaklig användas som bestämning till boken?»

»Jo, först och främst skildrar du episoder ur lifvet så snuskiga och på ett så snuskigt sätt, att en karl med takt lider af att läsa det; — förlåt, att jag säger rent ut, du har gjort detsamma i boken! Hvad är din afsigt dermed?»

»Samhället har mycket ruttet, sjukt i sig, hvilket endast med skarpaste knif kan bortskäras.»

»Din afsigt är således att förbättra samhället?»

»Precis!»

»Och du anser dig hafva tillräcklig mognad härför, anser dig ha sett nog af lifvet vid ej fyllda tretio år och anser slutligen sättet, som

du tillgripit, vara det rätta? — Vill du höra mina och med mig mångas tankar i ämnet, efter vi kommit in på fullt allvar i frågan? Börja först med att förbättra er sjelfva, ni, som så gerna vilja förbättra samhället, låt så icke egenkärleken så förblinda er, att ni kasta öfverbord all litteratur, som är äldre, än er egen, och som till större delen är skrifven af folk, äldre än ni, och tro slutligen för all del icke, att ni skaffat vårt land någon ny litteratur, som skall gå till efterverlden i förnyade upplagor, ty den allmänna smaken kan aldrig blifva så förskämd, att den kan finna någon njutning i de alster, hvilka nu merändels utbjudas. Man läser i allmänhet icke så kallad skönlitteratur för att ha dödande tråkigt och känna klåda i fingrarne efter att komma åt författaren personligen; dertill kommer, att den, som skrifer offentligt, har ock ansvar för hvartenda ord, som han yttrat — och du skall ock en gång stå till svars för, att du med din sista bok beredt mig så genomtråkiga stunder, att jag aldrig ens från skolan kan minnas något liknande. — Förlåt, att jag sjunger ut, men det ä' så mitt sätt. När man har talang, hvarför skall man sudda ner sig på det viset! Nej, gubbe lille! Ni skriva inte alls för att förbättra, inte alls för att befria verlden från laster, ty det kan ni inte, utan ni skriva — *för pengar* och det ä' ingenting ondt i det, men ni ska vara ärliga och tillstå det. Hvem arbetar inte för pengar, om jag får fråga, en på

ett sätt, en på ett annat? Ni har funnit, att skildringen af ruskiga förhållanden kan vara rafflande nog hos en viss del af publiken, och det ä' nog också sant — men i längden lura ni er sjelfva, ty inom konstens område — och dit hör väl författeriet — består endast det verkligt sköna och sanna, det realistiska, om du så vill.»

Han i gungstolen stirrade genom pincenezen som om han suttit midt emot en dåre. Men ingenjören gnodde på:

»Du ta'r också arbetarnes parti! Det ä rätt, det ä' verkligt rätt gjordt af dig, ty denna klass har varit försummad, men akta dej för en sak! Klandra gerna öfverklassen, men klandra inte för ihärdigt, ty arbetaren är mer skarpsynt, än den bildade kanske, och till slut så kan han komma på den misstanken, att du har orätt och lurar honom. Och då skall du snart sitta i kläm mellan öfver- och underklass. Och den dagen varder dig illa gångandes!»

»Du ä' galen!» sade åhöraren; »vi ska ta upp ämnet om tio år, om du vill, ty ännu är du icke torr bakom öronen. Nej du, här ska skäras, och skäras ännu djupare, om det än ska blöda aldrig så! Men, ser du, det fordras mod att sköta knifven! Jag har min öfvertygelse och jag har mod nog att stå för densamma. — Allt, hvad du babblat, förlåter jag dig, ty du dansar nänu i barnskor. — Här fordras mod.» •

Han steg upp och gick sin väg med en blick på fröken Gurli.

»Hur kan ingenjören behandla honom så?» sade flickan; »för resten höll jag med om alltihop. — Men modig måtte han ändå vara.»

»Tror fröken? Kanske — kanske inte! Det skulle vara roligt att få visshet i —» Pianot skrälde till och skickade sin elektriska stöt genom salen. Författaren kom farande öfver golfvet till Gurli för att bjuda upp till valsen. Hon tackade och följde honom ut i hvirfveln.

Ingenjören blef utan dam och stälde sig vid dörren till förstugan för att se på dansen. Några af tjenstfolket hade der trängt sig tillhopa för att också se på. Bland dem stod en gammal man, som ingenjören icke sett förut. Han tycktes hafva något viktigt att förtälja, ty folket såg oroligt ut och pratade häftigt och halfhögt med hvarandra.

»Hvar såg Ekelund honom?» frågade köksan.

»Alldeles nere vid la'gårdsknuten. Han var nyss hemma i stugan och sa', att han kom härifrån. Det var lögn förstås!»

»Ja visst! Här har ingen sett honom på många veckor. Det blir bäst att passa på dörarne i natt.»

»Det var just därför, jag kom hit. Majoren får lof att underrättas.»

»Hva ä' det fråga om?» sade ingenjören.

»Åh, det ä' en strykare, som kallas Svarte Ingel, som lär smyga här vid knutarne. Bara

han inte bryter upp något lås i natt, för han har di der tagen i sej, ledingen. Men nu ä' här så mycket manfolk, så han aktar sej nog.»

»Hvem ska ligga i lilla flygeln på gården?»

»Herr Hoff, tror jag.»

»Hoff, författaren,» mumlade ingenjören för sig sjelf.

I detsamma slutade valsen, och ingenjören såg strax derpå Hoff gå fram till värdfolket och säga godnatt. Då han närmade sig dörren, anhölls han af ingenjören.

»Hva vill du?» frågade författaren kort.

»Du ska passa på i natt, för jag har hört, att här lär stryka en utsläppt inbrottstjuf på gården. Du ska ligga nere i flygeln. Om du märker något, så ring på din klocksträng! Kanske han passar på, när vi dansa som bäst här uppe. Det ä' inte värdt att oroa flickorna. Tig därför! Jag ska nog se upp; jag ligger i hörnrummet snedt emot flygeln. Gubbens gamla sabel hänger på väggen dernere, vill jag minnas. — Go' natt med dej!»

Hoff gick med sinnet försänkt i allvarliga betraktelser. Kom ned i sitt rum, tog nyckeln ur dörren, rullade icke ned gardinen, tände icke ljus, lade sig, alltjemt funderande, och kom slutligen till det resultat, att alltihop var ett dumt skämt af ingenjören. Månen lyste in öfver väggen, der en del gamla vapen hängde. För säkerhets skull tog han ned majorens sabel och gömde den under täcket vid sängkanten. Och

så kom han in på andra tankar, författade så småningom ett nytt kapitel i sin nya bok med öfverskrift »mod» — och somnade.

* * *

Svarte Ingel hade verkligen ljugit, då han sade sig ännu gå åt staden till. Ett litet stycke följde han den vägen, men klättrade derefter öfver gärdesgården och slog in på en gångstig, som ledde till majorens gård. När han kom fram, såg han en man komma gående vägen framåt och kände genast igen Ekelund. Ingel drog sig strax bakom knuten af ladugården, men var icke säker, huruvida han undgått torparens blickar. Der satte han sig att fundera en stund. Tillfället att göra ett litet inbrott vore det allra bästa nu, då det var kalas deruppe och tienstfolket utan tvifvel vore fullt upptaget. Planen för utförandet var lätt uppgjord, men Ekelunds uppträdande hade dragit ett streck öfver alltsamman. Gubben kunde hafva sett honom och varnat folket. Ingels hjerna arbetade.

* * *

Det var sent på natten, men ännu brann ljus uppe i ett rum, der ungherrarne sutto samlade kring punschbordet. Ett lifligt meningsutbyte pågick, deri ingeniören tycktes föra ordet. Undertryckta skratt följde allt emellanåt på hans

andraganden; tydligt var det något förslag, som oemotståndligt roade alla. När allt tycktes vara klart, lemnade de rummet och sökte sina respektiva sofplatser.

Hoff sof godt dernere. Månens sken hade flyttat sig och belyste nu dörren samt nattduksbordet, der mannens klocka och portemonnä lågo. Vid en rörelse i sömnen vaknade Hoff. Han stirrade några ögonblick omkring för att påminna sig, hvar han låg, och såg derefter på klockan. Hon var nära tre på morgonen.

»Sex timmar till,» mumlade han och kröp åter ned för att somna. Men då kommo aftnens minnen fram och höllo honom vaken. Och tankarne stannade åter vid ingenjörens yttranden, då han sade godnatt. Hoff kände efter sabeln. Den låg kvar. Och så försökte han åter somna.

Hvad var det! Det prasslade der utanför fönstret. Han vred hufvudet och höjde sig sakta på ena armbågen, för att kunna se öfver hufvudkudden. Fönsterrutorna voro isbelagda, och månljuset skimrade vackert genom de fina bladen och grenarne på glaset. Mot en af de nedersta rutorna syntes en stor, mörk fläck, obestämd till sina konturer, men möjligen liknande ett människohufvud. Hoff stirrade och stirrade alldeles vaken, och yra tankar jagade hvarandra i hans hjerna. Skuggan försvann. Hoff låg länge och betraktade fönstret, men då ingenting vidare syntes, steg han upp, tog tofflorna på och smög bort för att titta ut. Ingen människa fans utan-

för, men genom den lilla fläck, som han andats fram i isbeläggningen, kunde han se spår efter stora fötter i snön. Uppe i hufvudbyggnaden var allt mörkt.

Han skulle åter lägga sig, då hans uppjagade hörsel träffades af ett ljud från dörren. Någon trefvade efter låset, tycktes det. Hoff hörde sitt hjerta bulta och kände en underlig kyla krypa utefter benen, ehuru pigan på qvällen eldat en brasa, som kunnat spränga kakelugnen. Han stod orörlig och lyssnade. Trefvandet på dörren upphörde och i stället nådde honom ljudet af en nyckel, som sattes i. En blixtsnabb tanke vaknade hos honom: att rusa fram till sängen, rycka till sig sabeln och ställa sig färdig att hugga till, i händelse den främmande ej ville svara på hans fråga, hvem han vore. Men han kunde icke få fötterna att röra sig. Månen sken på tofsen, som afslutade klocksträngen vid dörren. Men Hoff rörde ej en fot för att komma dit. Han tyckte, att en hviskning susade genom rummet: »det fordras mod!»

En högväxt, svart figur, med ansigtet doldt under ett stort hattbrätte, stod i rummet borta vid dörren, hvilken han ljudlöst stängt efter sig.

»Tsst!» sade han till mannen i det hvita plagget och hötte med handen. Vid denna rörelse såg Hoff något glänsa innanför hans rockslag.

»Det fordras mod!» — susade det för öronen på författaren.

»Rör dej intel!» hviskade mannen hest och hväsande. Hoff kunde aldrig i sitt lif fullständigare afhållit sig från att öfverträda ett förbud. Han skulle icke för allt i verlden hafva velat göra främlingen emot i detta ögonblick. Bofven såg sig noga omkring i rummet, men utan att höja hufvudet så mycket, att värden på stället kunde få en skynt af hans anletsdrag. När han närmade sig, föllo hans blickar på nattduksbordet. Der stannade han. Innan han rörde någonting, talade han åter lika hest:

»Sätt dej, — sätt dej på pallen der och håll armarne på ryggen och se ut genom fönstret!» Hoff sjönk ned som ett klocklod på anvisad plats och stirrade ut mot månskenet. Men han hörde under tiden, hur främlingen skrapade till sig något på bordet. Om han i detta ögonblick haft en spänd revolver eller luntan till en mot bofven riktad kanon i sin hand, skulle han icke kunnat röra ett finger för att förändra belägenheten. Ty det susade alltjemt för hans öron: »det fordras mod!» Och han hade ondt derom för tillfället.

Ett ögonblick vred han hufvudet för att få någon idé om, huru mycket banditen ämnade lemna kvar. Men den mörke hade sett hans rörelse och var med ett par steg alldeles inpå honom. Nu såg Hoff tydligt knifven i hans rockärm och hörde alldeles invid sitt öra några framvästa ord:

»Jag skall märka dig, så du mins det, om du vrider hufvudet en gång till.» Och Hoff mindes hans ord.

Efter — som det tycktes mannen på pallen — ungefär tre timmar kom bofven åter bort mot fönstret, der han satt.

»Om du talar om ett ord, ska jag ha knifven i magen på dej, så sant jag heter Svarte Ingel, kom ihåg det!»

Hoff framhviskade ett tysthetslöfte och drog sina händer hårdare tillsamman i ryggen. — En kall luftström kom in i rummet, och främlingen var försvunnen jemte författarens klocka och portemonnä samt möjligen något ur väggskåpet, som han brutit upp. Hoff satt länge orörlig, skakad i sitt innersta, plågad af de mest motsatta tankar och känslor. Han vågade icke se sig om, icke stiga upp, icke titta ut genom fönstret, icke gå och lägga sig, icke känna efter om sabeln också var stulen, icke röra vid klocksträngen — ingenting mer, än att sitta qvar i sin vrå. Hans själ var öfveransträngd, hans nervsystem utmattadt, han sjönk mot väggen, han visste icke hvar han befann sig, han somnade och satt der ännu och sof, när pigan på morgonen kom in för att elda.

*

*

*

Frukostbordet stod dukadt, och alla samlades, utom ingenjören, som tidigt rest till staden, kallad af sin tjenstgöring. En underlig tystnad mötte Hoff, då han trädde in. Det var alldeles, som om ett gapskratt med möda undertryckts. Han var blek och sade ej ett ord. »Svarte Ingel» och »knifven i magen» ringde det för hans öron.

Då kom en piga inrusande.

»Hvad står på?» frågade värdinnan.

»Ah, stackars Ekelunds! Di har stuckit kon för dom i natt, och di tror, att Svarte Ingel har gjort det!»

»Hva säger du, menniska — hva, hva?» majoren hann icke längre, ty Hoff föll honom i talet, hvit som ett kritstycke om kinderna:

»Mitt herrskap, det må kosta mej lifvet — men jag ska ändå tala om det. Jag har blifvit rånad i natt af just Svarte Ingel. Innan jag hann rycka till mig herr majorens sabel, hade han knifven på min strupe och tänkte skära till och han var starkare än jag och —»

»Här ä' ett bref till herr Hoff!» afbröt en annan piga, som i detsamma kom in.

»— han hotade mej med knifven, om jag skulle säga ett ord, men det må kosta hvad det vill, så ska sanningen fram — lägg brefvet på bordet — klocksträngen var afsku— lägg brefvet på bordet, säger jag, eller *kan* hon det inte —»

»Det ä' från ingenjören, som reste i morse, och han bad, att herr Hoff skulle läsa det så snart som möjligt.»

»Hva ä' det, som roar fröken Gurli så särdeles?» frågade författaren hett.

»Det var synd om gamle Ekelund!» föll majoren in; »en gammal hedersman, som har fått knoga många år för att kunna ha det så, som han har det på gamledar. Kon var hälften af hans förmögenhet. Vi ska genast ha bud till länsmannen —»

»Gubben tror,» afbröt pigan, »att Ingel har gjort det för att hämnas på Ekelund, som var här i går qväll och varnade för inbrott.»

»Ja, det ä' säkert!» ljöd en stämma från dörren, och Ekelund syntes sjelf bugande, med tårarne i ögonen.

»Mina herrar,» ropade en ung man och klingade mot ett glas, »ska vi inte hjälpa gubben ett stycke på väg med anskaffandet af en ny ko?»

Förslaget gillades allmänt.

»Någon får lägga ut för mej,» skrek Hoff, »jag blef bestulen på allt i natt — kan det också roa fröken Gurli så mycket?»

Flickan skrattade, och det tycktes, som om flera känt behof att instämma, ty munterheten blef både allmän och högljudd och stack obehagligt af emot Ekelunds sorgsna uttryck. Hoff blef förlägen och fann hjälp i brefvet, som han höll i sin hand. Han läste det två gånger och så tappade han det och blef alldeles mörkröd i

ansigtet. Innehållet var kort nog, men för honom ändå mycket innehållsrikt:

»Bäste vän! Klockan och portemonnäen, som jag lånade af dig i natt, kan du få återhemta hos fröken Gurli, om du ber vackert! Men — det fordras mod!»

»Kanske jag kan få lägga ut för herr Hoff!» sade flickan och höll upp det förlorade för honom.

✻
BRÖDERNA.
✻

BRODERNA

fter en kall november natt med frost i gräset hade följt en morgon så dimmig, att, ehuru skärgårdens öar lågo högst några tusen alnar skilda åt, invånarne på hvar och en af dem tyckte sig bo ensamma i verlden, omgifna af endast ett grått intet. Först när kyrkklockorna borta i staden läto höra sig, kände öfolket någon gemenskap med verkligheten omkring dem.

En stund senare märktes tecken till bris. Den iaktogs först som ett svagt drag från syd-vest, hvilket så småningom blef ojemnt och häftigt. Dimman, som envist hållit sig fast och gjort det otrefligt för allt lefvande, fick nu maka åt sig undan för undan, uppför den lilla ekbacken och utför berghällen på andra sidan, tills hon slutligen förlorade allt tag i fast land.

Sydvestvinden tog upp sig. Men genom de oroliga luftlagren dallrade alltjemt klangen

från klockorna i fjerran, manande människorna till besök i templet.

Gamle giktbrutne Ola Jonsson hade kommit ut i tofflor och eldröda skjortärmar och stod nu uppe på stenkumlet, spejande mot den långa randen i söder och sydvest, der himmel och vatten voro sammangjutna. Blåsten hade redan kraft nog att förstöra det arbete, som gubbens kam nyss gjort, hvarjemte han ristade de vida benkläderna och skjortärmarne så, att gubben ej mer än en sekund i sender stod fullkomligt stilla.

En man kom ut från stugan bredvid, svartklädd och med en blå yllehalsduk knuten om halsen.

»Go' mor'n, Ola!» ropade han gladt.

»Tack, bror Per! Du tänker väl inte ge dej in till sta'n?»

»Jo, jo men!»

»Det blir väder, ska jag säga. Han står redan så hårdt på, att det tycks laga sej till storm.»

»Ja, jag känner det, men det ringer redan.»

Ola Jonsson, som såg ut att kunna vara far åt den andre, ruskade på hufvudet, men teg.

»Ser du, Ola,» fortfor den andre, »det ä' stor skilnad, när det ska bli hårdt väder på väg *till* sta'n och på väg *från* sta'n. Ty dit *skall* man fara, men derifrån kan man slippa.»

Den äldre såg med bekymrad min på brodern. Han stod der litet nedanför backen och såg så innerligt godsint ut. För ett ögonblick vred

han ansigtet utåt mot sydvest och satte handen öfver ögonen. Blåsten kom hvass och ilsken, slog redan af vågornas toppar och skickade hela små kaskader upp på de blankglättade berg-hällarne. Nu kunde man knappt höra, huru malmens klang svängde i de olika luftlagren, ty hväsandet i de aflöfvade ekarne understöddes af bruset från en allt kraftigare bränning ute på refvet.

Per hade gått upp till brodern på stenkumlet och tog honom sakta i armen.

»Ola, hör, hur det låter ibland! Så lät det också då. Ser du, Ola, det ä' också skilnad på, huru kyrkklockor höras. Det kan antingen vara *likt* något, som man hört förut, eller också är det alldeles olikt — det ä' stor skilnad.» — Brodern blott vände bort sitt ansigte. Stormen tog upp sig och stod honom rätt i ögonen. Kanske det var därför, som tårarne kommo fram.

Efter en liten stund gick Per ned till sin båt och gjorde seglen i ordning. På en sten satt den gamle och följde hans rörelser. Och så viftade Per åt honom, satte af och fattade rodret. I lä af ön var vattnet smult, men snart föll vinden med all kraft på hans segel och nu gick det undan, så skummet stod som vispad såpa upp i bogen. Den blåa yllehalsduken steg och sjönk bakom vågryggarne, hufvudets konturer blefvo allt otydligare, men ännu sedan båten hunnit långt bort mot staden, glänste det

blå märket fullt tydligt i morgonsolen. Slutligen försvann äfven det, men Ola satt kvar så länge han kunde följa seglet. Derpå gick han in i stugan och tände sin förmiddagssnugga.

* * *

Presten i kyrkan talade om uppståndelsen. Hans tal var hvarken särskildt fängslande eller underligt. Det fattigare folket, som satt på de lösa bänkarne i korsgången och koret, slumrade rätt godt eller stirrade frånvarande på predikanten, de rikare tänkte på en hel del förhållanden, betraktade hvarandra och höllo sig pigga nog. Långt ned mot en dörr stod Per Jonsson. Han hade stått hela tiden, men var därför icke mindre uppmärksam. Hvarje ord från prestens mun gömde han och smälte på sitt sätt. Han hörde ett efter hans tycke besynnerligt tal om, att man kan få återse dem, från hvilka man aldrig velat skiljas här i lifvet. Huru det skulle tillgå, visste egentligen presten icke bättre än han, lika litet, som när det skulle ske. Och predikanten talade vidare, såg emellanåt på klockan, raskade på litet och klippte till sist af föredraget med ett kärnspråk.

En stund senare var kyrkan tom med det undantag, att Per Jonsson och kyrkvaktmästaren stodo på gången vid koret.

»Ska kyrkan stängas?» hade den förre frågat och fått ja till svar. Då han emellertid ändå

stannade kvar, gaf vaktmästaren, som var en gammal man med vana att blifva åtlydd och med en dugtig nyckelknippa på armen, öbonden ännu en tillsägelse att försvinna.

»Hör nu,» sade då denne, »kan det inte vara stor skilnad på att vara utom en kyrka och inuti henne?»

Gubben gick ett steg närmare för att känna efter om han luktade bränvin. Det gjorde Per Jonsson icke.

»Jag ska stänga nu,» sade gubben och blef litet darrhändt i den näfven, som bar nyckelknippan.

»Säg mig, gamle vän,» talade Per nästan hviskande, »*hvar* stå de döda upp?»

»Hör nu han, läs han sin bibel och stå inte här och håll oraschoner. När han har legat länge nog i jorden, så får han nog se, hvar han kommer att stå opp — för resten, hva ä' det här för —» nycklarne darrade litet häftigare.

»Ja, hvar *jag* ska stå opp! Ja, det ä' — ha, ha, ha!» Det skrälde till i de gamla stenväggarne af hans högljudda skratt. Nyckelknippan for i golfvet.

»Ut med sej, strykare, på eviga fläcken eller ska jag min sj— ha in polis i sjelfvaste Guds hus!» Gubben blef alldeles blossande röd, ryckte åter till sig hvad han tappat och gaf den andre en ganska eftertrycklig smäll på armen. Med orubbligt lugn mottog Per slaget, räckte fram sin hand och sade vänligt:

»Jag ska komma igen.»

»Han ska så rackarn heller, men han ska stämmas för gäckeri med Guds hus. Hva heter han och hva ä' han för en, hvasa?»

Per Jonsson gick.

* * *

Den dagen höllo sig stadens bebyggare mest inomhus af den anledning, att man för stormens skull knapt kunde komma fram på gatorna. En stund efter skymningens inträde hade månen hunnit så högt, att han kunde lysa upp alla gator, som gingo i öster och vester; de öfriga fingo vara mörka. Vinden höll ursinnig jagt efter molnen; de senare ömsom bortskymde, ömsom blottade månen. Deraf framkallades ett något underligt skuggspel på gator och torg. Bäst det var som ljusast, kunde det för en stund blifva alldeles nedmörkt öfver hela staden, så att den, som händelsevis var ute, fick leta sig fram vid det sparsamma skenet genom rullgardiner och fönsterrutor — så klarnade åter allt plötsligt upp, och kyrkan, som var bygd efter mönster af Roms Pantheon, stod der fullt tydlig i sin rena stil och med sina mäktiga pelare. Då nu detta hastiga skiftande af mörker och ljus beledsagades af ilsket hvinande från novemberstormen, smällandet från en och annan takpanna, gaslyktornas evinneliga skrammel samt ett skärande gnisslande från alla de gamla jernskyltarne, fick qvällen en sådan der pregel af hemskhet,

då människorna krypa ihop och frukta någon olycka i bestämd eller oviss gestalt. De praktiska husegarne befarade, att elden skulle komma lös, sjögubbarne tänkte på fartyg och båtar, som möjligen kunde vara ute, gummorna med den sjuttio- eller åttioåriga erfarenheten påminde sig, att det var liknande väder, då underrättelsen kom att Moskwa brann, barnen kände igen sagans beskrifningar på mordnätter och Ragnarök.

På den del af kyrkogården, som var höljd i djupaste skugga, stod en gammal kastanj, hvilken begagnade sig af stormen, för att med sin knotiga stam skrapa loss ett fönsterbleck på kyrkväggen. Det gnisslande ljud, som häraf framkallades, hade hörts så många gånger förr, att hvem, som gick öfver kyrkogården, kände till det och därför lemnade det utan afseende.

Detta dock med ett undantag. En man, som länge nog gått fram och tillbaka mellan grafvarne, stannade slutligen vid trädet och såg upp. Hans ögon voro nog vanda vid mörkret, för att upptäcka att ett fönster lemnats öppet.

En liten stund senare strålade månen så klart genom motsatta sidans fönster, att om gubben med nyckelknippan händelsevis stått der inne, skulle han kunnat tydligt se en mörk silhuett uppe i det öppna fönstret vid kastanjen. Och ännu några ögonblick senare var bilden försvunnen, men den, som framställt henne, befann sig nere i koret.

* * *

Långt, långt fjerran ifrån kom stormen, dref sjön före sig, hann upp densamma och rusade öfvermodigt förbi. Vågorna följde med så godt de kunde. Då de blefvo efter, röto de i vanmäktig vrede så, att fradgan lyste krithvit i månskenet. I sin vrede måste hafvet krossa eller åtminstone mäta sina krafter med något. Det långa refvet, som sköt ut från en udde i syd-vestra delen af staden, tog upp striden så, som det gjort i årtusenden förut. Kampen pågick under brusande dån. Ljudet for med stormen öfver staden och bröt igenom kyrkogårdens träd-kronor, der det redan förut var oväsen nog. Häraf kom det sig, att två män, som på qvällen gingo fram öfver gångarne, icke kunde med visshet säga, huruvida det var inbillning eller verklighet, att en menniskoröst hörts inne från templet. Båda voro gamla och hade ingen vidare lust att taga itu med hemlighetsfulla förhållanden, särdeles med en kyrka till bakgrund. Då de lyssnat en stund, fingo de brådtom och voro snart ute på de för fantasien mer lugnande gatorna.

Skuggspelet, som lekte öfverallt derutanför, bedrefs äfven inne bland bänkarne och i koret. Af luftdraget hade den stora kronan så småningom försatts i ett sakta gungande, och med detsamma hade det också blifvit lif i hennes skuggbild på väggen. Alldeles intill denna fans en annan skugga, en fullt tydlig profil af en man samt ett par armar, som svängde och gjorde

underliga rörelser. — Ett moln sväfvade förbi och strök ut bilden.

»Står upp, I döda!» skrek han plötsligt från predikstolen, der han stält sig; »menniskan är af jord kommen och menniskan skall till jord åter varda — mina åhörare! Ah, här fins ju ingen enda i hela kyrkan! — Jo, jo, gubben med nycklarna, se, se! Ja, jag ser dej nog, men här når du mig inte — så ja, klart månsken!» Skuggan på väggen visade en utsträckt arm, som ömsom pekade och knöt näfven under hotelser.

»Menniskan, sade jag, skall till jord varda, men hon skall åter uppstå och ikläda sig oförgänglighetens skepnad och —» (skuggan föll baklänges och tryckte båda händerna mot ansigtet), »Johanna, ä' det du eller — jo, jag ser dig tydligt, vänta, vänta, jag kommer, vänta!» Det skrälde till, då hans fötter kommo ned i bänken under predikstolen, derpå följde hastiga steg öfver stengolfvet och så ett skrik, så vildt, som någonsin vansinnet förmått frampressa.

* * *

»Ä' der plats för oss båda?» halfhviskade den ene poliskonstapeln, som stod utanför vid kastanjen. Kamraten hade klättrat upp till fönstret, der han hade tillfälle att se in i kyrkan.

»Kom!» vinkade han till den, som stod nedanför. »Se der borta vid altaret,» fortfor han

då den andre kommit upp, »han sitter der med ryggen vänd hitåt.»

»Vi ä' tvungna att krypa in, jag går först.»

»Tyst bara! Vänta på mej innanför fönstret. — Det kan aldrig vara en kyrktjuf, som skriker på det viset — håll i min näfve ett tag!»

Den ene gled sakta ned från fönsternischen. Så följde den andre. Och strax derpå kom en vindstöt, som pressade kastanjen mot det öppna fönstret så, att en ruta klingade. Vid ljudet häraf snurrade mannen på altarringen blixtnabbt om, och i nästa sekund hade hans öga upptäckt de blanka knapparne i vrån under fönstret.

»Hva vill ni?»

Det tycktes alldeles, som om stormen ville lyssna, ty det blef nästan tyst derutanför.

»Hva vill ni?» Han gick öfver stengolfvet emot dem.

»Svara i de dödas namn!»

»Stå stilla,» hviskade den ene konstapeln till sin kamrat. De voro just inga försagda karlar, men de hafva senare i polisrapporten tillstått, att hjertat bultat i bröstet, som om man slagit det med en hammare.

Han var nu alldeles inpå den ene och lutade sitt ansigte fram mot hans, för att se nogare. Konstapeln stod orörlig och kunde i månljuset se mannens blick vidöppen, stirrande och sträng som döden.

»Hva vill ni?» ljöd hans fråga för tredje gången, men nu hviskande; »ser ni inte, att här

ä' uppståndelse inne?» De förstodo genast, huru det stod till med honom, och den ene räckte fram sin hand, hvilken han dock icke fattade.

»Är ni prest?» frågade konstapeln.

»Ja!»

»Kan vi få höra er predika litet?» — Dären böjde åter fram sitt ansigte och tycktes läsa i frågarens själ.

»Ja, men då ska ni vara tysta — ser ni, här sofver någon ännu härinunder — ni ska sitta i min bänk — der i min bänk i koret — kom!»

Han följde dem dit, öppnade bänkdörren och stängde omsorgsfullt efter dem. Derpå gick han långsamt tillbaka öfver gången, stannade och såg, att de sutto qvar, fortsatte mot korsgången till predikstolen, men vek icke in på densamma, utan tog en kraftig sats till språng och var i nästa sekund uppe i fönsternischen, hvarigenom de klättrat in. Ett skallande hånskratt upplyste polismännen, huru de blifvit narrade. Ögonblicket derpå hade han slagit igen fönstret efter sig, kom ned för trädet och fortsatte i häftigaste språng framåt en gata. Då polispipans ljud några minuter senare skar genom staden, var han redan nere i sin båt.

* * *

Det var endast ett par lotsar, som vågat sig ut på sjön efter Per Jonsson. En liten stund kunde de se hans segel dyka ned och komma

upp igen, derpå mörknade det hastigt, samtidigt med att sjön blef så våldsam, att de, in-seende det hopplösa i en båtfärd under sådana förhållanden, vände om igen för att rädda lif och gods.

Något senare hade Per hunnit utanför refvet, och dermed började en seglats, hvars utgång ej kunde blifva tvifvelaktig. Han satt der vid rodret på lovarts reling med sin kroppstyngd så mycket som möjligt utanför båten och höll med jerngrepp om storskotet, hvilket han måste låta gå hvar och hvarannan minut, för att undvika kantring. Det stundtals frambrytande månskenet hjälpte honom att passa på sjöarne, då dessa kommo rullande, lystna efter att få taga sin väg öfver hans båt. Vinden sjöng i lovartsvantet, hvilket stod spändt som en harpsträng; då båten satte ned förstäfven, brakade och smälde det emot vattnet, men Pers båt var ett godt arbete, som gjorde sin byggmästare all heder.

Per Jonsson såg icke ängslig ut. Den underliga blicken, han haft i kyrkan, hade alldeles vikit för ett uttryck af jernhård beslutsamhet och manligaste dristighet. Vattnet rann i strömmar ned för vecken i hans kläder, och alltjemt spolade nya vågkammar öfver. Det gälde att hinna fram, innan båten blefve för full, ty att lemna rodret för att ösa, skulle varit detsamma, som att gifva elementen fritt spel.

Det var stundtals alldeles mörkt rundt omkring honom. På en liten fläck närmast kring

båten kunde han se, huru allting rörde sig, steg, sjönk, skummade, vräkte emot honom och förbi honom, huru det skimrade hvitt på vågornas kammar. Något märke att hålla kurs på fans icke, men han var för gammal båtseglare, att icke af blotta känningen af vind och sjö leta sig fram. När himmelen klarnade, föll ett sönderbrutet, glittrande silfverskimmer som en lång, upprifven brygga ned öfver vattnet, och då kunde han, hvarje gång båten lyftes upp, skönja staden bakom sig, samt åt motsatta hållet en lång, mörk strimma, hvilken han visste vara ön, der han bodde.

Vanvettet hade tagit en ny riktning. Han skulle hem till hvad pris som helst. Mörkret och den häftiga sjögången hindrade honom att se, huruvida han var förföljd eller icke. Emellertid trodde han alltjemt det förra.

Der kom en fräsande kam af skum, rullande ett stycke ifrån. Pers blick var utan fruktan, då den mötte faran. Brusandet blef kraftigare, kammen sänkte sig och steg åter dubbelt närmare, dubbelt högre, samlande hela sin massa till anfall; Per lade i sista ögonblicket ned rodret för att med båtens näsa klyfva vågen. Blott så mycken tid, som skapandet af en tanke i ett kritiskt ögonblick kräfver, kom manövern för sent. Massan föll med jättekraft emot lovarts bog, som kastades nedåt, strax derpå kom ett andra anfall på långsidan och fylde båten mer än till hälften. Nu blefvo rörelserna osäkra, ty

vid hvarje krängning rusade det intagna vattnet mot endera sidan och bildade derigenom en rörlig ballast, som hindrade båten att genast åter resa sig. Den oundvikliga följdén visade sig snart. Ett häftigare kast af stormen pressade ned babords reling, vattnet inombords rusade till, och när så nästan samtidigt ett nytt tryck utöfvades mot seglen, gick läreling under, och Pers manöver att fira storskotet hjälpte blott att fördröja båtens fyllande några minuter.

Belägenhetens omutliga allvar måtte för ögonblicket skingrat töcknet, som höljde den seglandes själsförmögenheter, ty han fortsatte icke längre envist sin kurs, utan föll af, firade alldeles storskotet och lät båten länsa undan för att undvika sjögången mot sidan. Och så tog han af sin hatt och började ösa. Han var alldeles genomvåt, hvarför rörelsen blef nödvändig att motverka kroppens stelfrysande.

Det följde en hopplös stund. Himmelen skymdes åter bort och han såg ingenting, blott hörde fräsandet bakom sig, då sjöarne, ursinniga öfver, att han sökte undkomma dem, liksom ökade farten för att nå sitt rof. Ännu stod en tum af båtens reling öfver vatten. Men der kom en jättestor, mörk vattenmassa rullande akterifrån, båten sänkte sig i vågdalen, som föregick busen, Per kastade en hastig blick bakåt, såg att det skulle gå galet och hann nätt och jemnt gripa fast i en åra, då han fick ett våldsamt slag i ryggen, hvilket slungade honom flera alnar

utom båten. Han kom upp efter en dykning, ännu fasthållande åran, hemtade andan och såg efter sin båt. Blott en flik af seglet fladdrade sitt farväl åt honom, sekunden derpå sjönk masttoppen och Per Jonsson drefs vidare i mörkret och stormen.

* * *

Ännu höll han sig uppe, ty åran var dugtigt tilltagen och Per hade i barndomen lärt sig simma. Men vattnet, som mottagit honom i sin famn, var kallt, så att hans blod isades och lemmarne slutligen vägrade att göra sin tjänst. Sjöns brus och sqvalpande nästan bedöfvade hans sinnen, gungningen blef behaglig och förde honom fram på en väg, som glittrade af renaste silfver. Hur långt den förde, kunde han se, när hans hufvud lyftes upp på toppen af någon våg — ända bort till tjerran, der allt glänste i klaraste ljus. Det sista han såg i lifvet, var ljus. Längtan att komma fram blef så mäktig, att hans hand nu lemnade sitt tag om den nu blott hindrande åran. Vågen bar honom ännu några famnar — och så svek hon.

Åran glänste vit i månskenet. Vattnet höjde sig och sjönk och vräkte henne allt längre undan. Icke många hundra alnar från den punkt, der Per Jonssons tag slappnat, kastades hon upp på ett skär. Och hela den natten sköljde vågorna

klipphällen och rullade tillbaka för att komma igen med helsningar från honom som slumrade nere i djupet så nära skärets strand.

* * *

Morgonen kom och en ny sol strålade öfver ett nästan lugnt vatten. Ola Jonsson trädde ut med sin snugga i munnen, såg på vinden och gick derefter upp på stenkumlet, för att taga reda på huruvida broderns båt syntes. En mängd båtar syntes på väg till staden, men ingen hade kurs från det hållet.

Gumman visade sig i dörren och ropade något till honom. Han ristade på hufvudet och sade sig ingenting hafva upptäckt. Då gick hon också upp på utkiken och satte handen öfver ögonen. Nu spejade de båda två så godt de kunde.

»I dag blir det inte värre väder, än att man kan ge sig in,» sade han och såg bort.

»Stackars Per,» sade hon, »det är besynnerligt med honom, så snart det blir fullmåne.»

»Har du en kopp kaffe att ge mej, så seglar jag väl se'n.» Det hade gumman.

En stund senare var Ola på väg. Historien om nattens händelser i kyrkan hade gått som en löpeld genom samhället och nådde äfven Olas öron. Han teg med sina tankar om saken.

Gumman stod på utkik, när han kom tillbaka mot middagen.

»Det har inte gått mer än ett dygn än,» sade Ola, då hon tog emot båtens fånglina. »Vi få lugna oss ännu, ty han har kanske länsat ned i lä om örne.» Gubben darrade som ett barn, då han beslog seglen.

»Ä' du sjuk, Ola?» frågade mor vid midnatten. »Du äter ju inte potatisen.» Härtill teg han, men strök med handen öfver pannan, på hvilken kallsvetten perlade.

»Det var en snäll pojke,» sade han efter någon stund. Och så tände han pipan, tog på kavajen och gick ut. Medan hon dukade af bordet, kastade hon alltemellanåt en blick ut genom fönstret. Gubben satt der borta på stenröset, med ansigtet vändt mot staden. När skymningen föll öfver vattnet, kom han åter in i stugan, der brasan nu flammade på den gamla, sedan så många år förtrognä, härden.

»Det ä' så underligt det här lifvet,» sade han.

»Vi ska hoppas ännu, Ola.»

»Den, som ä' gammal och oduglig,» fortsatte gubben i sin tankegång, »han får bli kvar, medan —»

»Hvart går du, Ola?» frågade hon häftigt, då han reste sig. Han såg litet besynnerligt på henne, då han klappade hennes axel.

»Tycker inte du också, att det ä' underligt, Kerstin? — Hvarför svarar du inte?»

»Ola, min gubbe, ä' du sjuk?»

»Sjuk! Ja, men underligt ä' det. — Har du sett till Per efter middagen?»

»Ola, Ola!» Han var redan ute. Hon sjönk ned på en stol och stirrade i elden.

»Herre, min Gud, det ligger i släkten, har di sagt!» Nu sprang hon ut och ropade efter honom. Han svarade från utkiken.

»Kom hit, Kerstin — vi ska se på, när Per kommer hem från staden — åh, det ä' underligt — säg, Kerstin!»

* * *

Ännu en ny sol steg upp ur hafvet och lyste öfver öarne och staden i fjerran. Gubben kom åter ut med sin pipa och intog sin plats på stenröset. Fiskarbåtar seglade förbi som vanligt, och Kerstin märkte nog, huru en och annan af besättningarne pekade mot kullen och sade något till de andra i båten. Men han brydde sig icke om dem, utan blott stirrade mot samma punkt — staden derborta.

* * *

Och nya nätter och nya dagar följde i de svunnas spår. En morgon smög han sig ut före soluppgången. Hon märkte det en stund senare och skyndade efter. Gubben hade fallit ned och satt lutad mot en större sten. Då hon kom till honom, såg han upp utan att känna igen henne. Solens första strålar bröto i det-samma fram, det klarnade till öfver hafvet, som

om dimman blifvit ett enda gyllene moln. Då försökte gubben resa sig, men föll tillbaka igen.

»Se, — se!» ropade han, som det tycktes, utom sig af glädje, »se!» Den magra handen höjde sig för att peka mot staden.

»Se — se!»

»Ola, Ola, Ola!»

Gubben hade alldeles sjunkit ihop.

»Gud välsigne hans själ!» bad Kerstin, som fallit ned på knä vid mannen. Och solstrålar lekte i hans gråa lockar, men öfver den gyllene bro, som förde bort till ljusets källa, hade hans ande redan flytt att möta broderns.

om himman blifvit ett enda gyllene mön. De
 försäde kubbens resa sig, men föll tillförs igen
 »Så, så!» ropade han, som det lycktes
 utom sig på yllande »o!» I en mynns hand
 höjde sig för att ge en mot staden.

»Ola Ola Ola!

Göppen hade alldeles ginnat ihop
 »Gud välsigne hans säll!» bad Kerstin, som
 föllt ned på knä vid mannen. Och solstrålar
 leste i hans grå lockar, men över den gyllene
 bar, som föde bort till jansets fall, hade hans
 ande redan flytt till möta broderns.

✿

BOFINKENS SÅNG.

✿

BOHINKENS SANG.

De båda stugorna voro till det yttre så lika hvarandra, att folk, som ej närmare kände till förhållandena inomhus och ej kunde benämna dem efter deras egare, kallade dem blott den »höga» och den »låga», detta beroende derpå, att den förra var bygd på stenfot, medan den senare, som låg på femton alnars afstånd derifrån, var uppförd omedelbart på marken. Egentligen föreföllo de som ett par flyglar till den uthuslänga, hvilken förenade dem. Löfdungen, som skjutit upp bakom, tycktes vara gemensam för båda, båten, som hade sin plats framför, låg icke närmare den ena än den andra. Men, som sagdt, en af dem var rest på stenfot, och detta gjorde, att de, som bodde i den stugan, sågo litet nedåt, när de skulle titta in i grannens fönster. Af denna nödvändighet blef så småningom en vana, som kanske hängde fast vid den högas invånare,

äfvén när de utomhus eller på den gemensamma gården mötte någon af grannborna. Undantag, åtminstone delvis, från regeln gjorde femårige Karl Johan Engman. Han sänkte nämligen sin blick endast när han talade med den ett år yngre Emma midtemot, ty hon var den enda i den verld, som han kände till, hvilken var mindre än han.

Gubben Engman, nu femtio år gammal, hade på sitt laxfiske knogat ihop så pass mycket, att han hade en styfver kvar på kistbotten, medan grannen Åström — så eget kan det gå till här i verlden, — hvilken arbetat under alldeles samma yttre förhållanden och med samma flit, i fråga om ekonomiskt resultat kommit ett godt stycke »akter-ut». Och så hände det sig, att när de båda två tyckte sig hafva samlat tillräckligt med rheumatism på sjön (i denna fråga hade Åström kanske kommit ett stycke för-ut) och de beslutat att gifta sig och bygga hvar sin likadan stuga, så fick Engman plötsligt en extra idé, — han skulle hafva stenfot under sitt hus. Åström teg och lade sina grundbjelkar på marken. »Ju lägre stugan är, desto senare blåser hon omkull,» mumlade han i skägget, hvarvid kanske tanken på ett fartygs resning föresväfvade honom. För öfrigt trufdes de bra tillsammans, som de nästan alltid gjort, och om någon gång en fnurra kom på tråden, var alltid en qvinna, det vill säga enderas hustru, på ett eller annat sätt inblandad i trassligheten.

En solig förmiddag vid den tid, då björkarne tycktes vilja göra allvar af det längesedan gifna löftet att slå ut, trädde Karl Johan ut ur sin faders dörr och vandrade, utan att se in i andra stugans fönster, beslutsamt ned till sjökanten. Ett litet guldlockigt hufvud i den lägre gafveln hade emellertid genast iakttagit, både att Karl Johan var utomhus och att han i handen bar en liten båt med segel och riktig vimpel. När därför den unge mannen lutat sig ned öfver kanten för att sätta sin farkost i vattnet, var han upphunnen af Emma, som nu stod der med händerna på ryggen för att se på. Karl Johan hade hört hennes steg, visste att hon stod bakom honom, kände att hon med spändaste intresse följde hans förehafvande, men i och med detsamma han fått båten af sin far, hade högfärdsdjefvulen flugit i honom, och han gaf icke med ett ord eller en rörelse tillkänna, att han visste om hennes närvaro.

»Ä' det din båt?» frågade slutligen flickan och tog ett steg åt sidan, liksom om hon väntat att han skulle baklänges rusa på henne.

Karl Johan tog tid på sig, satte ut seglaren medelst ett vassrör, såg efter, att han fått tillräcklig fart, reste sig derpå upp och gaf Emma en blick, full af öfverlägset lugn och oåtkomlig värdighet.

»Hva sa' du?»

»Ä' det din båt, Karl Johan?» Hennes stämma var nästan lika svag som vågornas plaskande mot gräskanten.

»Ja!» I det enkla svaret låg nästan en utmaning, någonting af »rör vid den, om du vågar!»

Men Emma satte sig i gräset och började med ifver tugga på ett strå. Hennes hjerna arbetade lika rastlöst som tänderna; hon måste hafva något i ordning, till dess han gáfve henne nästa bredsida. Efter några minuters tystnad sade han med något förkrossande i tonen:

»Du får se på, om du vill.»

Nu var Emma färdig.

»Jag skall be far göra en lika dan åt mej.»

»Det kan han inte,» fyrade Karl Johan af. Det guldlockiga hufvudet flög i ett nu upp och kom helt nära piltens mössa.

»Jo, det kan han, du!»

»Nä, du!»

»Jo, du!»

»Nej, du!»

»Kan . . . han . . . inte . . .» Emma drog fram sitt tunga artilleri, två stora, klara, den anfallna öfvertygelsens tårar.

»Hvarför lipar du?» (Det ordet hade Karl Johan en gång hört far under, som han tyckte, alldeles motsvarande förhållande yttra till mor.)

»Jo, för far *kan* göra en likadan! Jag vill inte vara med —»

»Låt bli då!»

Hon gick, alltjemt gråtande och alltjemt tuggande på sitt grässtrå, in i stugan. Karl Johan såg efter henne och var ett ögonblick

nära att springa fatt henne och till och med erbjuda henne att en stund få hålla i vasstrået, men — när hon försvann i dörren, stod han, som om ingenting förefallit, lugn och följde med ögonen båtens profsegling.

Hvarför skulle hon också komma ner och »förarga» honom? Kunde inte han få ha sin båt i fred, — och för resten kunde hennes pappa inte göra en likadan, åtminstone inte med den röda vattengången och kanske, när allt kom omkring, ej med vimpeln heller. Och medan Karl Johan stod och tänkte på dessa allvarliga frågor, kilade en liten vindkåre fram utefter stranden alldeles under hans fötter, tog hans båt med sig och tycktes finna ett nöje uti att visa, huru god seglare denne verkligen var. Hade Emma i detta ögonblick vidhållit sitt ogrannliga påstående, skulle det troligtvis blifvit för alltid slut mellan dem. Men hon satt nu i sitt gafvelfönster med händerna framför ögonen och försökte fortsätta gråtandet, dock alltid med bibehållande af små springor mellan fingrarne, så att hon kunde se Karl Johans rörelser.

Dessa blefvo just nu något lifvigare. Han kastade sig häftigt ned i sanden och sträckte ut armen med strået, sprang derpå till en annan punkt alldeles bredvid och gjorde om samma manöver, fick tag i ett längre strå och försökte med detta, började springa fram och tillbaka — nej, det hjälpte icke. Båten seglade under fullt tydlig kurs ut mot sjön, och Karl Johan kunde

icke längre nå densamma. Nu om någonsin var snabb handling af nöden. Ett sätt att reda sig i dylika omständigheter hade han lärt af prestens Erik. Det bestod i att kasta sten utanför det föremål, man ville sätta i rörelse mot land. Den praktiska tillämpningen i för handen varande fall gaf till resultat blott, att seglen blefvo våta och att båten intog vatten. Frestelsen låg framför Karl Johan, en stor, svart frestelse, tjarad utanpå, försedd med åror, hvilka han en och annan gång under faderns roddturer fått handtera. Han såg på båten, som låg förtöjd alldeles invid honom, och i hvilken han icke utan särskildt tillstånd fick stiga ned. Han såg ömsom på sin lilla båt der ute, som med sina vaggande rörelser gaf tydlig nödsignal, och ömsom på det der svarta vidundret, hvilket blott behöfde glida några alnar från land för att antingen rädda eller förgöra den andra. Och Karl Johans ena pekfinger satt instuckt i munnen, och hans ögon foro fram och tillbaka mellan fönstren der hemma och båten. En stor, själfständig tanke for ut och in genom hans hjerna, stannade vid hans öron och ringde: »tag du båten, Karl Johan, för mor håller på i spiseln just nu och far sitter i rummet åt andra sidan». Men den stora tanken var orolig och liksom sprattlade för att blifva qvitt någon efterhängsen mindre, hvilken for efter honom ut och in i hjernan och alltid strax efter den stora ringde för Karl Johans öron: »spring in och fråga, om

du får lof — spring — spring — Karl Johan — spring!»

Och Karl Johan sprang — fem steg. Det sjöng någonting nytt för hans öron. Prisivärda jemkningsidé! du tager hand om barnet, då det skall lära sig gå, och lagar, att det kryper fram på alla fyra, du står som en vän vid ynglingens sida och hviskar i hans öra, att det rättas väg är alldeles för rak för att vara angenäm, du sitter hos mannen i hans hemligaste, mest ensamma stunder och säger honom, att han kan vara lugn, ty ingen människa är felfri, och alla andra skulle gjort som han, och du har för den döende gubben ett ord till hands, att om än hans bana icke precis alltid gick i den riktning, som han ämnat, har den dock på det hela taget burit framåt. Och det var du, som nu sjöng i Karl Johans öra, då han skulle springa in: »tag du båten, rädda din leksak och spring *sedan* in och tala om, att du gjort det, så skola nog far och mor ändå tycka, att du varit snäll!»

Han satt redan i båten och gjorde loss fånglinan, men liksom om han icke haft så fullt förtroende till det löfte, som dessa nya tankar tillhviskat honom, lade han i dagen ett tydligt bemödande att med sina rörelser förorsaka minsta möjliga buller. Några minuter senare hade han fiskat upp sin seglare. Då han derpå såg mot stranden, föllo hans blickar genast på det guldlockiga hufvudet, som stod der och betraktade honom med undrande ögon. Karl Johan skulle

säga något, men kunde icke i hast finna ord. Emma hade i denna stund ett afgjort öfvertag på honom.

Nu hade det, Karl Johan till heder, ingått i hans afsigter att omedelbart efter slutad räddningsexpedition inrapportera förhållandet på högre ort, men hur det var, så kändes det så roligt och nytt att sitta i den stora båten, att han i all tysthet och helt hastigt inom sig nickade ja åt en ny vän, som sakta drog honom i armen och hviskade: »du kan gerna vänta litet!» Strax derpå hade Emma sin fråga färdig:

»Får du vara i båten?»

Han skulle just svara nej, — men det tog alldeles emot, och af det korta ordet blef: »ja, visst får jag det!»

Han såg icke på Emma utan på sin venstra tumme, när han svarade. Och medan hans blickar stannade qvar på det synbarligen kära föremålet, kommo nya tankar och jagade med sådan hastighet rundt i hans hjerna, att han rent af glömde bort sin föresats att snart afgifva berättelse om det skedda. Tankarne saktade farten och samlade så småningom ihop sig till en ordnad plan.

»Vill du komma med i båten?»

»Jag får inte.»

»Vi ska inte ro långt.»

»Ja, men jag får inte.»

»Så ska du få ha min båt i sjön —»

Hon teg.

»Och se på, hur fort den går —»

Fortfarande tystnad från henne på stranden.

»Så ska vi leka fiskare —»

Hon hade trädt alldeles fram till kanten.

»Och du ska få styra —»

Båten hade under tiden drifvit in mot land igen och skrapade emot stenarne, då Karl Johan för Emmas ögon höll fram den sista skimrande frukten. Efter en hastig blick mot stugan klättrade hon ombord, och så stötte han sakta från land, hvarpå de manövrerade ut hvar sin åra och rodde så godt deras krafter tilläto. Der borta, der hängbjörkarne doppade sina grenar i vattnet, der skulle de riktigt profsegla Karl Johans båt samt derpå leka fiskare.

Båten hann så småningom fram, och Karl Johan stannade dess fart genom att hålla fast i grenarne. Och så sattes seglaren i sjön. Han gick förträffligt, for fram och tillbaka och »lade till» för de lätta vårvindarne, som spelade fram under och genom det halfutslagna löfverket. Emma var alldeles förtjust och hade länge sedan glömt den lilla missämjan. Plötsligt tog Karl Johan seglaren ombord igen och såg på Emma.

»Vi ska gifta oss, när vi bli stora,» sade han.

Ja, det ville då Emma vara med om.

»Och så ska vi bli fiskare och bygga ett rödt hus.»

Äfven detta stämde så öfverens med Emmas önskningsar, att det föreföll henne underligt, att hon icke sjelf kommit fram med den planen.

»Men då får du inte gifta dej med någon annan!»

Blixtsnabbt föll Emma in:

»Och inte du heller!»

Trohetslöftet vexlades under utbyte af allvarliga blickar.

Men öfver deras hufvud hviskadē vinden, som for lekande och lätt öfver späda, ljusgröna blad, och han fortsatte sedan inåt den lilla skogsdungen, der blåsipporna stodo djupt nere och värmdē sig och nickade, när solstrålarne kilade fram mellan krithvita stammar för att gifva dem kyss på kyss. Så for vinden vidare för att sprida sitt lustiga kärlekssqvaller på annat håll, och hvar han flög fram, helsades och följdes han af sippornas glada leenden och betydelsefulla nickningar, medan endast den tröga, pösande mossan stod alldeles stel, som om ingenting rörde henne — och så, ett, tu, tre svängde han om udden och kom sättande till baka som en pil och hade med sig hela famnen full med helsningar från skogsdungens blåsippor, men ingen enda från mossan. Och en bofink, som suttit uppe i en björk och haft hufvudet på sned, hade sett och hört alltsammans och sjöng, så det skallade: »rätt så, liten guldvifval! lägg hufvudet mot hans axel och lek att du är hans maka, ty han är starkare än du, och du skall lita på honom, och så skall sommaren komma med blommor, som aldrig vissna, och jag skall sjunga för er och aldrig, aldrig flyga min kos —»

»Karl Johan!» hördes en kraftig stämman, hvilken kom så direkt från den iskalla verkligheten, att vinden tvärtystnade, och bofinken lika hastigt bröt sitt nyss gifna löfte för att dyka rakt ned i ett snår i närheten. Och i samma stund framträdde på stranden figuren af en man, hvilken i detta ögonblick föreföll det unga fiskarparet stor som en jätte och lika benägen som en dylik att sluka både dem och båt och hela fjärden för resten. Medan nu de båda stirrade mot uppenbarelsen, hvilken hette Engman och var en man i skinntröja och svart kalott eller hätta på hufvudet, uppdöko på den hemskes sidor tre till af samma förfärande kategori, nämligen Engmans hustru och Emmas båda föräldrar.

»Hvem har gifvit er lof att ta båten, ungar?» utfor gubben Åström.

Skarpsynte, sluge, femåriga Karl Johan! Kunde du så med ett ögonkast upptäcka, att det lilla ordet »ungar» skulle som en trollformel skydda dig för det björkris, af hvilket du redan kände försmaken? Hvad du än såg eller icke såg, säkert är, att hustru Engman spratt till, liksom om den udd, hvilken följde med utropet »ungar», studsat till baka från hennes pys och träffat henne sjelf.

Som nu de två i båten nogsamt förstodo, att frågan egentligen icke innebar någon uppfordring att svara, samt de dessutom bland alla verdens menniskor icke kunde framställa en enda,

hvilken skulle kunnat taga på sig ansvaret, tego de stilla och tittade på sina fötter.

»Kom genast upp, Karl Johan!» sade hustru Engman på ett sätt, som tydligt angaf, att enligt hennes mening borde hvardera föräldraparet tala i singularis. Karl Johan kände måhända, att åskbyn skulle fördela sig eller åtminstone stryka öfver och förbi *hans* hufvud, men för att en liten smula hjälpa den på väg och på samma gång genom en bekännelse vinna ännu en half tum mark, sade han:

»Vi tog' båten båda två.»

Händelserna utvecklades nu hastigt, isynnerhet för Emma. Genom ett grepp i ena örat erhöll hon en i hennes tycke alldeles obehöflig hjälp att komma uppför backen och derifrån raka vägen in i stugan och sedan upp på moderns knä.

Nu hade, så långt historien om de båda stugornas inre lif går tillbaka, det städse visat sig, att hustru Engman ansåg som en skyldighet mot sin uppfattning af begreppet sjelfständighet att under för båda parterna gemensamma och liknande förhållanden handla i full motsats till hustru Åström. När därför några ljud, dem Karl Johan isynnerhet så väl förstod, trängde ut från andra stugan, gaf hustru Engman sin telning en bastant lexa, men ingenting »i fast form». Och så blef det då Karl Johan för första gången i hans lif fullt klart, att det egentligen icke är så farligt bestäldt med ansvaret för ens gerningar,

blott man har »tur med sig». Och med denna iakttagelse djupt förvarad i sitt unga sinne lade han sig om aftonen att sofva den rättfärdiges sömn, ganska tillfredsstäld med sin dag.

* * *

Åren gingo sin gång, och gubben Åströms rygg blef allt krokigare. En höstafton, då Engman efter vanan med pipan i munnen suttit länge nog nere på den gröna bänken vid bryggan och väntat på sin granne för att språka bort en stund, kom Emma, nu en fullvuxen präktig flicka, ut från stugan, gick rakt ned till den väntande och sade, att far var sjuk. Då knackade Engman ur askan, stoppade snuggan i tröjfickan och följde efter Emma in i stugan.

Kamraten från de många nattliga segelturerna och hundlifvet på sjön satt i en gammal skinnstol och hade nyss försökt röka sin pipa, men hvarken förmått hålla eld på densamma eller kunnat finna någon trefnad längre af det hittills oskiljaktiga sällskapet.

»Det smakar inte bra,» sade han till den inträdande Engman, liksom för att dermed låta denne förstå, att han icke behöfde fråga, huruvida Åström var mycket sjuk. Och gamle Engman slog sig ned på en stol och teg.

»Jag trodde först,» fortfor Åström, »att det bara var ryggmatisten (rheumatismen) som klämde till, men det sitter i magen också, känner jag.»

»Jag ska ro öfver till kaptenen i qväll,» sade den andre halfhögt till hustru Åström. »Han brukar förstå sig på sådant och har drop-par också. Hur ä' det annars med Åström?»

»Han kan inte sofva, utan bara ligger och gormar.»

»Jag ger mej i väg nu,» sade Engman, »för här gör jag ingen nytta.»

Och dermed gick han. En stund senare såg Emma genom fönstret grannen långt ute på viken på väg mot kaptenens.

Den gamle fiskaren hade nog tur att hos kaptenen träffa doktorn. Denne var en liten vänlig man med lifliga bruna ögon, hvilken hultpit mången medmänniska till en annan verld för platt ingen betalning, hvilken sistnämnda omständighet hos ortens befolkning alldeles förtagit det möjligen ofördelaktiga omdöme, som resultatet af hans läkareverksamhet eljest kunde hafva förskaffat honom. Han satt nu bredvid den storsväxte knekten i dennes soffa och sög på en silfverbeslagen långpipa. Engman framförde sitt ärende.

»Får han inte sofva?» sade doktorn, »det skulle vi väl kunna hjälpa. Jag vill inte gerna vänja gubben vid morfin, men blir det nödvändigt, så —»

»Vänta, doktor,» afbröt kaptenen, reste sig upp och gick öfver golfvet, »morfinen kan klicka. Jag har ett medel, som aldrig har svikit under de tretti år, jag nu varit officer.»

Han räckte Engman en liten tjock bok.

»Läs högt för honom ur den — det ä' rent allvar.»

»Hvad ä' det?» Doktorn steg upp.

»Det ä',» svarade kaptenen, »mitt gamla tienstgöringsreglemente. Hjelper inte det gubbens sömn, så kommer han att dö af vaka.»

»Medlet är åtminstone oskadligt,» sade doktorn. »Hur är det med magen?»

»Min mage?» frågade Engman.

»Nej, grannens.»

»Dåligt, sa' karingen hans.»

»Köp sju ort engelskt salt, rör om det i ett glas vatten och håll i gubben.»

»Sju ort?»

»Ja, sju ort! I mor'n qväll kommer jag öfver till honom.»

Och Engman gick.

Doktorn höll ord och besökte gubben följande afton. Han låg till sängs och föreföll ytterligt matt.

»Vi har läsit för honom hela natten och hela dagen,» sade hustrun, »men aldrig blund har han fått i ögonen, stackars kräk.»

»Fick han saltet?»

»Ja då, så fort som Emma hann springa till apteket. Di tyckte det var mycket och frågade, hvem som hade befalt det, och så fick hon det då, och se'n satte gubben det i sej, fast det stod hårdt på att få ner det tjocka i botten.»

»Det var väl sju ort, som jag sade?»

»Ja, sju lod ja.»

»Sju lod! Ä' ni galen, människa!»

»Sju lod, sa' Engman, och för jemnhetens skull tog vi en fjerndel, men så ska jag också säga herr doktorn, att han har hafvit nytta af det. Men godt var det inte, sa' han.»

Doktorn visste icke, om han skulle skratta eller gråta och gjorde därför ingendera delen, utan sade blott, att han ville känna på pulsen.

»Ä' Engman inne?» frågade Åström svagt.

»Nej! — spring efter honom, Emma.»

»Tror doktorn, att jag kommer opp igen?»

»Tror väl det, Åström.»

»Men det tror inte jag. Och jag känner allt bäst det här gamla skrofvat; det har alltid varit skraltigt och ä' inte värdt att reparera, om man rätt hade råd dertill. Men det fins också di, som har varit sämre — ä' Engman inne?»

»Han kommer strax, far lille.»

»Si doktorn, lärdom ä' en stor sak, som jag aldrig har fått till skänks och inte för pengar heller, ty jag har aldrig haft några pengar, men den går inte utanpå människans natur, jag vill säja. När man har gått så länge man ska, ä' det inte värdt försöka komma längre — ä' Engman inne?»

»Här ä' jag, Åström.»

»Hör du Engman — sätt dej på sängkanten, för jag ser så otydligt — du och jag ha seglat länge till sammans, för att nu tala liksom be-tecknande, och du vet, att jag för det mesta

legat med ena relingen i vattnet, fast den inte precis kommit under, men nu ska jag säja dej, att vi kommer inte att sitta fler gånger på bänken med våra pipor — hi, hi — och därför vill jag säga adjö till dej och tack för månget godt handtag, när vi var fattiga båda två som ett par mörtar — ä' Emma inne?»

»Ja, far!»

»Jaså — ja det gör ingenting ändå, om jag säger det. Jo, ser du, Engman, vi tyckte allt begge två för ett par år sedan, att flickan och Karl Johan hade ögonå på hvarandra, fast Herren vet, hur det blir med den saken *nu*, men jag vill bara be dej, Engman, att du någon gång då och då tittar in till mor och flickan och ger dem ett råd, så länge di kan behålla den här stugan. Flickan kan arbeta och — och — man kan inte se längre än till synkanten — hörs det aldrig något från pojken?»

»Åjo,» svarade Engman litet undvikande, och inom sig sjelf tillade han: »åtminstone så ofta som han behöfver pengar.»

»Jag är så sömnig,» sade gubben matt. Efter en stunds tystnad frågade hustrun, om han sof. Det gjorde han. Doktorn ansåg, att han borde vara ostörd och aflägsnade sig nu med löfte att komma igen nästa qväll.

Gamle Åström sof godt den natten och dagen derpå, och när doktorn besökte honom, hade han ännu icke gifvit tecken till ett uppvaknande.

»Låt honom sofva!» sade läkaren och gick åter sin väg.

Och när nästa qväll kom, tycktes Åström ännu slumra, men hans bröst var stilla, och då doktorn satte en spegel tätt intill den halföppna munnen, syntes ej ett spår till imma på glaset. Åström hade gått så långt han skulle i denna världen.

»Det är slut,» sade den lille mannen till hustrun.

»Åh herre Gud, ä' det nu slut! — Kära herr doktorn, tack för all omsorg, hur mycke' ska jag betala doktorn?»

»Tala aldrig om det, mor lilla — aldrig ett öre.»

»Åh herre Je, hva doktorn ä' för en god människa — stackars min tös!»

De sista orden voro ställda till en ung qvinnlig gestalt, hvilken låg på knä vid dödsbädden och just nu tryckte en kyss på den känslolösa, fårade pannan.

* * *

Många års gräs hade frodats och vissnat på gubben Åströms enkla grafkulle, hvilken alltid genom sitt välskötta utseende ådragit sig kyrkogårdsbesökandes uppmärksamhet. På korset hade kommit ett tillägg under Åströms namn: »Och dess hustru Karolina». Ett litet stycke derifrån fans en annan kulle, också den vårdad af någon

välvillig hand. I stenen, som låg derpå, stod att läsa: »Jakob Engman och hans maka Beata».

Det var nu midsommarafton. Stararne hade kommit, vildgässen hade längesedan sträckt öfver skogen och fjärden norrut, trastarne voro alldeles i ordning med sin bosättning, nordosten hade mistat sin skärpa och i skogens mest skuggade vrå fans icke längre en isbit kvar. Björkarne hade täflat med krusbärsbuskarne i prostträdgården om hvilka som skulle vara först färdiga med sina blad; buskarne hade vunnit, men segern var knapt värd att tala om, ty en enda middagssol hade jemnat förhållandet. Gräset glittrade, tallstammarne sågo ut att vara förgyllda, fjärden låg redan och drömde om midsommardagens morgonsol och tycktes icke känna, att qvällsolens strålar lekte på dess yta.

Emma satt vid sina föräldrars graf och såg bort öfver vattnet, der detta mötte himlen. Kanske voro hennes tankar långt utom denna rand. De många och långa åren hade med allt, hvad de medfört åt henne, icke förmått gifva något annat uttryck åt blicken ur hennes ögon. Den var ännu densamma och tycktes alltjemt åter spegla hoppet om någonting kommande, hvarpå hon aldrig skulle kunna vänta för länge. Barndomsvännen, som vid mogna år mottagit hennes löfte om trohet, hade längesedan svikit, hade gift sig med en annan, hade blifvit enkling och bodde nu långt borta. Någon gång hade ryktet haft hans namn med sig till hennes lilla

vrå, der hon ännu bodde i samma röda stuga, hvilken nu stod ensam, sedan den andra sålts, nedrifvits och flyttats till annan plats. Och de stunder, då hans namn förts till henne, hade alltid varit de bittraste, ty något ord af aktning eller ens medlidande hade ej bestått det namnet. En gång hade hon sett det i en tidning och då i sammanhang med en kungörelse om betalningsinställelse.

När hon nu satt der och såg utåt öfver landskapet, hade hon en stund nästan omedvetet följt en båt, som sakta skar sin väg öfver viken. En man med gul hatt skötte årorna, och i aktern satt en liten pojke också i gul hatt. Efter att hafva följt båten, tills den försvunnit bakom prostens syrénhäck, steg hon upp och gick hemåt. En liten gråhårig man med lifliga bruna ögon mötte henne och helsade vänligt god afton.

»God afton, doktor!»

»Jag gick på sätt och vis och tittade efter er,» sade han, »ty det var en herre, som jag träffade i eftermiddags, hvilken frågade efter er. Han hade helsningar till er från någon gammal bekant. Och när han fick veta, att ni bor der borta, skulle han taga en båt och ro öfver, sade han. Han hade en liten vacker pojke med sig — mår ni illa?»

»Nej — nej, bäste doktor — det kändes bara litet kallt öfver pannan. Tack, tack för er vänlighet! Jag får väl gå hem då och taga emot herrskapet,» sade hon leende, »farväl!»

»Farväll!» sade doktorn och lyfte på hatten samt fortsatte åt sitt håll, men stannade snart och vände om efter henne.

»Gubben ä' lite nyfiken,» tillade han för sig sjelf, »och för resten — hvar i all verlden har jag sett det ansigtet förr?»

Hvarför skyndar du då, Emma, för att strax derpå stanna och sedan halfspringa igen? Vägen till ditt hem är ju så kort, och du tycker, att du aldrig skall hinna fram. Om nu den främmande rätt skulle helsa från honom, om han rent af skulle säga, att han längtar att se dig, att hans tankar åter vändt till det lyckliga fordom, att kanske hans barndomskärlek ånyo vaknat, att han är arm och att du kan hjälpa honom, — om han skulle säga detta, och du derigenom blifva den lyckligaste af alla menniskor, hvarför flammade dock så din blick, då du nu såg den gula hatten skymta fram der borta bland björkarne på din egen lilla strand? — Emma! du har feber, du springer ju framåt gångstigen — Emma! du sansade, värdiga, blyga qvinna, han har sett dig — och du tycker ju, att du flyger öfver rosor — du ser himlen framför dig skimra i guld — fjärden är af guld — fågelsång jublar, — hör, hör! — och blåklockorna ringa och klinga ännu starkare — stod grinden öppen eller — stötte din strålande, tårglänsande blick upp den — —

»Emma — min Emma!»

Hon låg sluten i barndomsvännens, den svekfulle barndomsvännens famn.

»Åh, du store Åskulap!» sade en flämtande röst borta från syrenhäcken, dit doktorn flåsande sprungit efter, »var det *han* — åh, var det *han*!»

Och den lille mannen, som nästan leende sett hem efter hem försänkas i sorg, måste nu taga upp sin näsduk, för det han händelsevis fick se två menniskor verkligt lyckliga.

De visste icke, huru länge de hade suttit der nere vid stranden tryckta intill hvarandra, stundom talande lifligt, stundom alldeles tysta. Han hade berättat sitt lifs sorgliga historia, huru han dårats af en qvinna, som aldrig gjort honom lycklig, huru han sökt glädje och funnit blott tomhet, huru han i förtviflan kämpat med sig sjelf och förlorat, förlorat öfver allt, der han försökte, tills endast tanken på gossen återhöll honom från att taga det sista steget ut. Så hade då i en mörk stund liksom en svagt glimmande stjärna gått upp för hans tankar. Allt klarare hade hon trädt fram genom alla de moln af misströstan och känslor af ovärdighet, som dragits framför henne. Och så ledde hon honom då slutligen hit.

Emma strök hans något gråsprängda hår och såg honom för hundra gången i ögonen.

»Jag *trodde* du skulle komma en gång, och därför har stugan stått och väntat på dig. Du skall få ny kraft, du skall börja på nytt, och

jag skall hjälpa dig, och vår barndomssaga skall blifva verklighet —.»

»Pappa!» ropade en ljudlig stämma, och den lilla gula hatten kom springande, »se, hvad jag hittat — en båt!»

Fadern tog föremålet och såg med underligt glänsande ögon på det. Ännu syntes det, att vattengången på båten hade varit rödmålad.

»Emma! känner du igen detta? Mins du den förmiddagen, då jag skulle profsegla båten?»

Dunkelt erinrade hon sig händelsen.

»Det var kanske min första lögn, jag då sade — och den blef ostraffad. Ostraffad! Ja för tillfället, men icke allt framgent. Åh, jag kan så väl se dig, när jag sade, att vi båda tagit stora båten.»

»Fick inte jag ris, eller hur?» sade hon leende.

»Jo, du fick genast och jag — fick efteråt, långt efteråt —»

»Nå, se så min älskling, min barndoms Karl Johan, nu ska vi tala om framtiden. Den tillhör oss ännu. Gud har åter gifvit oss åt hvarandra och — nej hör! hör hvilken helsning — den tyckes mig komma från sjelfva himlen!»

Genom den sollysta, klara rymden sväfvade på darrande vingslag en ton från kyrkklockan. Andra följde, allt fylligare, och buros så fjerran bort som tanken mäktade flyga med den; allt lyssnade, skogen, molnen der uppe, vattnet, som låg stilla ända ned i sitt dunkla djup. Men

bofinken, som hela tiden suttit och betraktat dem, kunde icke längre beherska sig, utan bröt ut i skallande sång: »rätt så liten guldvifva! lägg hufvudet mot hans axel och lek, att du är hans maka, ty du kan lita på honom och så skall sommarn komma med blommor, som aldrig vissna, och jag skall sjunga för er och aldrig flyga min kos!»

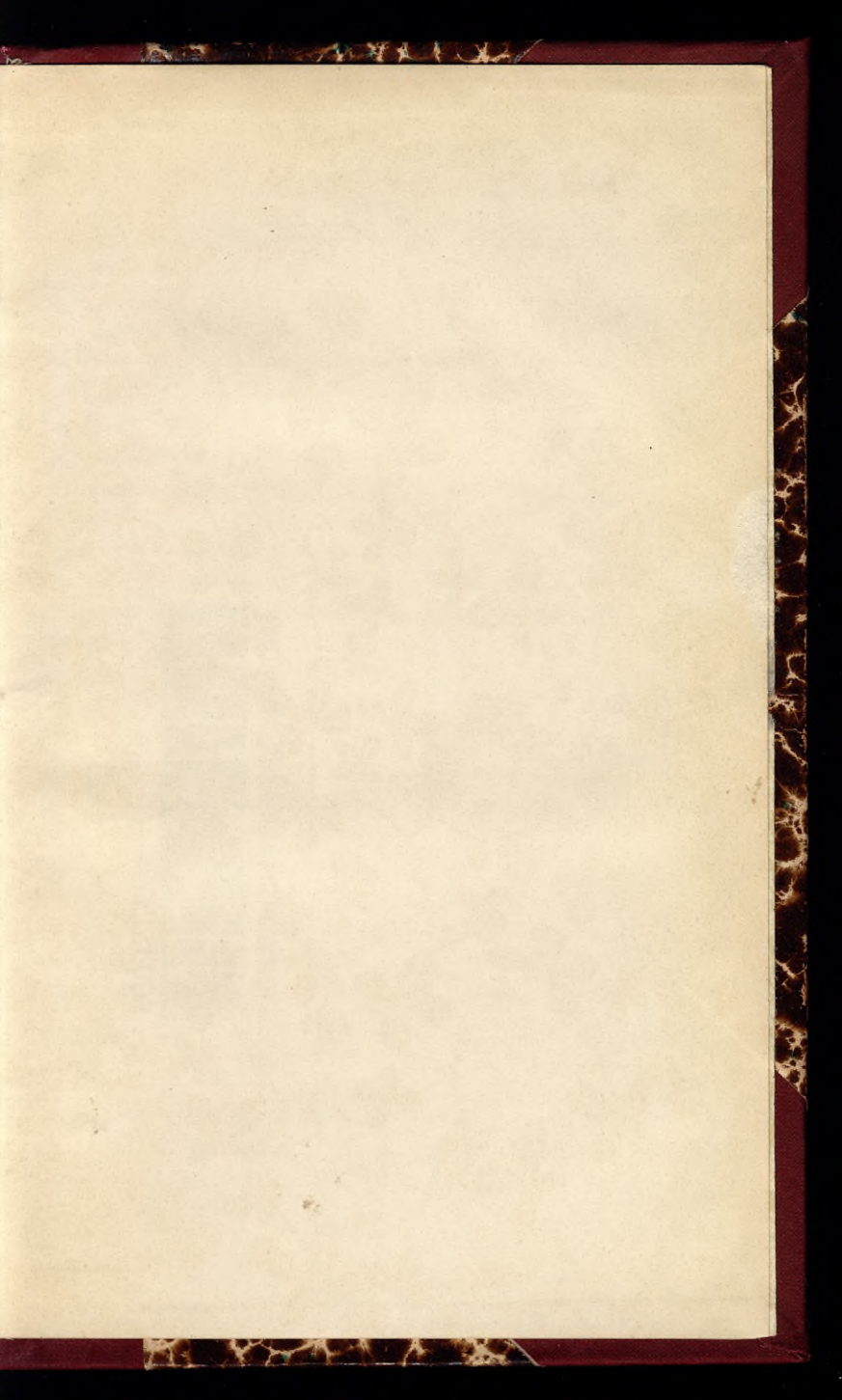
Innehåll.

Sven Israelssons jul	5.
En middag	25.
Ruinen	49.
En skäljagt	67.
Ingrid	91.
En kanna strömming	113.
Skogsbäcken	137.
Midsommarnattsdrömmar	155.
En lektion	175.
En sommardag	211.
Svarte Ingel	243.
Bröderna	271.
Bofinkens sång	293.

Inhalts

1	Einleitung
2	1. Kapitel
3	2. Kapitel
4	3. Kapitel
5	4. Kapitel
6	5. Kapitel
7	6. Kapitel
8	7. Kapitel
9	8. Kapitel
10	9. Kapitel
11	10. Kapitel
12	11. Kapitel
13	12. Kapitel
14	13. Kapitel
15	14. Kapitel
16	15. Kapitel
17	16. Kapitel
18	17. Kapitel
19	18. Kapitel
20	19. Kapitel
21	20. Kapitel
22	21. Kapitel
23	22. Kapitel
24	23. Kapitel
25	24. Kapitel
26	25. Kapitel
27	26. Kapitel
28	27. Kapitel
29	28. Kapitel
30	29. Kapitel
31	30. Kapitel
32	31. Kapitel
33	32. Kapitel
34	33. Kapitel
35	34. Kapitel
36	35. Kapitel
37	36. Kapitel
38	37. Kapitel
39	38. Kapitel
40	39. Kapitel
41	40. Kapitel
42	41. Kapitel
43	42. Kapitel
44	43. Kapitel
45	44. Kapitel
46	45. Kapitel
47	46. Kapitel
48	47. Kapitel
49	48. Kapitel
50	49. Kapitel
51	50. Kapitel
52	51. Kapitel
53	52. Kapitel
54	53. Kapitel
55	54. Kapitel
56	55. Kapitel
57	56. Kapitel
58	57. Kapitel
59	58. Kapitel
60	59. Kapitel
61	60. Kapitel
62	61. Kapitel
63	62. Kapitel
64	63. Kapitel
65	64. Kapitel
66	65. Kapitel
67	66. Kapitel
68	67. Kapitel
69	68. Kapitel
70	69. Kapitel
71	70. Kapitel
72	71. Kapitel
73	72. Kapitel
74	73. Kapitel
75	74. Kapitel
76	75. Kapitel
77	76. Kapitel
78	77. Kapitel
79	78. Kapitel
80	79. Kapitel
81	80. Kapitel
82	81. Kapitel
83	82. Kapitel
84	83. Kapitel
85	84. Kapitel
86	85. Kapitel
87	86. Kapitel
88	87. Kapitel
89	88. Kapitel
90	89. Kapitel
91	90. Kapitel
92	91. Kapitel
93	92. Kapitel
94	93. Kapitel
95	94. Kapitel
96	95. Kapitel
97	96. Kapitel
98	97. Kapitel
99	98. Kapitel
100	99. Kapitel
101	100. Kapitel

6000213317

Göteborgs universitetsbibliotek

